

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO – OBRONNY

**OPERACJE INNE NIŻ WOJNA
JAKO FORMA POLITYKI
BEZPIECZEŃSTWA RP
W XXI WIEKU**

Studium analityczne cz. 2

**Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S / 4740**

05-004740-001-0

WARSZAWA

68980

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO – OBRONNY

**OPERACJE INNE NIŻ WOJNA JAKO FORMA POLITYKI
BEZPIECZEŃSTWA RP W XXI WIEKU**

Studium analityczne cz.2

~~5/4740~~

WARSZAWA

2001 r.

Zespół autorski:

płk dr hab. Michał DROST	- kierownik naukowy, wstęp, zakończenie współautor rozdz. II i III
płk dr Gabriel ZMARZLIŃSKI	- współautor rozdz. II
mł. insp. dr Dariusz PODLEŚ	- współautor rozdz. III
kpt. dr Andrzej DAWIDCZYK	- autor rozdz. I

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ I	
ZBIÓR KONCEPCJI POLITYKI PAŃSTWA.....	12
1.1. Wprowadzenie.....	12
1.2. Elementy metodologii badań.....	19
1.3. Cech zagrożeń oraz zarys koncepcji przeciwstawiania się tym zagrożeniom wymagające użycia sił zbrojnych.....	25
ROZDZIAŁ II	
SIŁY ZBROJNE RP W OPERACJACH INNYCH NIŻ WOJNA.....	57
2.1. Operacje inne niż wojna w polskich aktach prawnych i dokumentach normatywnych	59
2.2. Charakterystyka procesu decyzyjnego o udziale jednostek Wojska Polskiego w operacjach (misjach) pokojowych.....	64
2.3. Właściwości przygotowania i zabezpieczenia udziału jednostek Wojska Polskiego w misji pokojowej	74
2.4. Siły Wojska Polskiego zadeklarowane do wspólnych działań w ramach prognozy "Partnerstwo dla Pokoju".....	88
ROZDZIAŁ III	
UDZIAŁ SIŁ POZAMILITARNYCH W OPERACJACH INNYCH NIŻ WOJNA.....	92
3.1 Wprowadzenie.....	92
3.2. Udział Obrony Cywilnej i Państwowej Straży Pożarnej	94
3.3. Udział Policji	100
3.4. Udział polskich policjantów w UNMIK w Kosowie.....	125
3.4.1. Warunki socjalne	135
ZAKOŃCZENIE.....	143
BIBLIOGRAFIA.....	145

WSTĘP

Studia podstawowych dokumentów NATO, w tym głównie w częściach dotyczących zasad prowadzenia operacji militarnych innych niż wojna wyraźnie pokazują skalę wzajemnych zobowiązań i współzależności jego członków. Problematykę tą przedstawiliśmy szczegółowo w części pierwszej. W tej części pracy (we wstępie) chcemy przedstawić założenia bezpieczeństwa wynikające z narodowych dokumentów doktrynalnych.

Głównym dokumentem kształtującym polską politykę bezpieczeństwa w ramach NATO jest przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 4 stycznia „Strategia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej”.

Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim w sposób istotny zmieniło geopolityczną i geostrategiczną pozycję Polski. Stała się ona częścią skutecznego sojuszniczego systemu obronnego, gwarantującego bezpieczeństwo i stwarzającego warunki stabilnego rozwoju.

Środowisko bezpieczeństwa w Europie i wokół Europy nadal ulega zmianom. W ostatnich latach pojawiły się nowe wyzwania i zagrożenia dla pokoju i stabilności międzynarodowej, także na naszym kontynencie, w tym:

- **konflikty etniczne,**
- **kryzysy ekonomiczne,**
- **zachwianie stabilności politycznej,**
- **zorganizowana przemoc i łamanie praw człowieka,**
- **rozprzestrzenianie broni masowego rażenia,**
- **terroryzm i zorganizowana przestępczość transnarodowa.**

Polska odgrywała i nadal odgrywa istotną rolę w inicjowaniu pozytywnych przemian na naszym kontynencie, w tym w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego. Polska jest zdecydowana rozwijać

zdolności do stosownego reagowania - zarówno indywidualnie, jak i w ramach Sojuszu oraz instytucji współpracy międzynarodowej - na pojawiające się nowe wyzwania i zagrożenia, które mogą obejmować:

- ✓ **wojnę lub agresję zbrojną** - zdecydowanie zmalała groźba wybuchu wojny globalnej i zmniejszyło się niebezpieczeństwo konfliktu ogólnoeuropejskiego. W dającej się przewidzieć przyszłości kraj nasz nie jest narażony na bezpośrednią agresję militarną. Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim zmniejszyło groźbę agresji wobec naszego kraju przede wszystkim poprzez zwielokrotnienie czynnika odstraszania;
- ✓ **kryzysy i konflikty lokalne** - wyraźnie zmienia się charakter zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa państw europejskich, w tym Polski. Wzrasta liczba kryzysów lokalnych, przeradzających się niejednokrotnie w lokalne lub regionalne konflikty. Ich źródła są różnorodne: waśnie etniczne i religijne, spory graniczne, naruszenia praw człowieka, katastrofy naturalne i wywołane działalnością człowieka, niedobór podstawowych środków do egzystencji, zapaść gospodarczo-cywilizacyjna, osłabienie lub rozpad struktur państwowych ;
- ✓ **regiony nadmiernej koncentracji potencjału militarnego** - w pobliżu granic RP nadal rozmieszczone są poważne siły konwencjonalne, które przy niekorzystnym rozwoju wydarzeń będą mogły stanowić - niekoniecznie w formie zorganizowanej agresji - zagrożenie bezpieczeństwa Polski. Zagrożenie to może ulec zwiększeniu w przypadku rozmieszczenia w bliskości Polski broni nuklearnej;
- ✓ **prolifracja broni masowego rażenia** - możliwość niekontrolowanego transferu broni masowego rażenia oraz środków jej przenoszenia stanowi jedno z głównych transnarodowych zagrożeń bezpieczeństwa. Materiały oraz technologie, które mogą być zastosowane do budowy takiej broni i środków jej przenoszenia, stają się coraz bardziej dostępne;

- ✓ **zagrożenia ekonomiczne** - w dobie globalizacji, charakteryzującej się dużym stopniem wzajemnych powiązań ekonomicznych, gospodarka w coraz większym stopniu wpływa na kwestie związane z bezpieczeństwem państwa. Stabilność i przewidywalność środowiska gospodarczego państw sąsiadujących z Polską, a także głównych partnerów handlowych i finansowych Polski, jest czynnikiem bezpośrednio wpływającym na bezpieczeństwo Polski;
- ✓ **niebezpieczeństwo nowych podziałów w Europie** - w interesie Polski leży rozwój gospodarczy i postęp cywilizacyjny wszystkich krajów europejskich, w tym szczególnie naszych najbliższych sąsiadów. Dlatego zabiegamy o zachowanie otwartego charakteru instytucji europejskich, utrzymanie dynamiki procesu integracji;
- ✓ **niekontrolowane migracje transgraniczne** - kryzysom, w tym mającym swoje źródło wewnątrz państw, coraz częściej towarzyszy migracje transgraniczne na dużą skalę. Wiąże się z nimi niebezpieczeństwo katastrofy humanitarnej i regionalnej destabilizacji. Potencjalne zagrożenie tworzy połączenie ewentualnych masowych migracji ze zorganizowaną działalnością przestępczą, przemytem broni, materiałów rozszczepialnych, narkotyków i środków do ich produkcji. Centralne położenie Polski na kontynencie europejskim zwiększa istniejące w tej sferze zagrożenia;
- ✓ **środowisko naturalne** - klęski żywiołowe, a także katastrofy wywołane działalnością człowieka, mogą stanowić poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa;
- ✓ **terroryzm i przestępczość zorganizowana** - w skali międzynarodowej rośnie zagrożenie terroryzmem. Geograficzne oddalenie naszego państwa od głównych źródeł zagrożeń nie daje gwarancji bezpieczeństwa. Postępuje proces umiędzynarodowienia przestępczości zorganizowanej,

wraz z nią pojawiają się zagrożenia wynikające z przemytu narkotyków, handlu ludźmi itp.

W związku z powyższymi zagrożeniami strategiczne cele polskiej polityki bezpieczeństwa obejmują:

- *zagwarantowanie niepodległości, suwerenności, integralności terytorialnej państwa oraz nienaruszalności jego granic;*
- *zagwarantowanie ochrony demokratycznego porządku konstytucyjnego, w tym w szczególności pełni praw i wolności oraz bezpieczeństwa obywateli RP;*
- *stworzenie jak najlepszych warunków dla wszechstronnego i stabilnego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju, dobrobytu jego obywateli, a narodowej tożsamości;*
- *wnoszenie wkładu w budowę trwałego, sprawiedliwego ładu pokojowego w Europie i na świecie, opartego na wartościach demokracji, praw człowieka, praworządności oraz solidarności.*

Interesy bezpieczeństwa Polski realizowane są przez:

- *działania narodowe,*
- *dalszą integrację i współpracę w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego i z Unią Europejską,*
- *zaangażowanie w rozwiązywanie problemów mogących zagrażać bezpieczeństwu naszego kraju, regionu i obszaru euroatlantyckiego, w tym w ramach organizacji wielostronnych,*
- *współdziałanie ze wszystkimi państwami i organizacjami zainteresowanymi umacnianiem stabilności i bezpieczeństwa międzynarodowego.*

Drugim dokumentem jest Strategia obronności RP która została opracowana na bazie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Strategii Bezpieczeństwa RP, Koncepcji Strategicznej NATO, i zawarta w

Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej – przyjętej na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 23 maja 2000 roku.

RP opierając się na historycznych doświadczeniach oraz współczesnych potrzebach za podstawowe wartości odzwierciedlające **interesy narodowe** uznaje:

- *niepodległość i nienaruszalność swojego terytorium,*
- *wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli,*
- *dziedzictwo narodowe,*
- *ochronę środowiska.*

Celem strategicznym Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie obronności jest zapewnienie bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych poprzez ich obronę przed zewnętrznymi zagrożeniami kryzysowymi i zagrożeniami wojennymi. Oznacza to w szczególności:

- *obronę terytorium RP przed agresją zbrojną, w tym zapewnienie nienaruszalności polskiej przestrzeni powietrznej i morskiej oraz granic lądowych,*
- *udział we wspólnej obronie terytoriów państw członkowskich NATO, zgodnie z art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego,*
- *wspieranie akcji instytucji i organizacji międzynarodowych w reagowaniu kryzysowym oraz polityczno-militarnych działań stabilizujących,*
- *kształtowanie bezpiecznego otoczenia Polski poprzez rozwijanie partnerskiej współpracy wojskowej z innymi państwami, zwłaszcza sąsiadami.*

W omawianym dokumencie określono podstawowe wyzwania czasu pokoju, kryzysu i wojny.

A/ Wyzwania polityczno militarne czasu pokoju:

- *utrzymanie odpowiedniego (jakościowo i ilościowo) poziomu potencjału obronnego;*
- *wnoszenie stosownego do możliwości Polski wkładu w system obrony NATO;*
- *umacnianie instytucji i organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego;*
- *kontynuowanie udziału Polski w międzynarodowych operacjach służących utrzymaniu i umacnianiu pokoju;*
- *przełamywanie uprzedzeń i rozwijanie współpracy z sąsiadami.*

B/ Zagrożenia kryzysowe

- *bezpośrednie zagrożenia kryzysowe: jawna lub ukryta groźba zastosowania przemocy przeciw Polsce lub sojusznikom;*
- *zagrożenia pośrednie: w wypadku zaangażowania się Polski w międzynarodowe misje mogą wystąpić zagrożenia dla obywateli RP znajdujących się w rejonach konfliktu, oraz zagrożenia akcjami odwetowymi na terytorium Polski;*
- *pozamilitarne zagrożenia kryzysowe: zjawiska patologii społecznej, międzynarodowa przestępczość zorganizowana, terroryzm, handel narkotykami i korupcja struktur władzy.*

C/ Zagrożenia wojenne

- *lokalny konflikt zbrojny: większe prawdopodobieństwo wybuchu;*
- *wojna na dużą skalę: prawdopodobieństwo wybuch tego typu konfliktu mało prawdopodobne.*

W następstwie powyższych wyzwań zdefiniowano zasady polskiej strategii obronności oraz określono strukturę systemu obronności.

Zasady polskiej strategii obronności:

- odpowiedzialność narodowa i powszechność obrony: obronność jest sprawą narodową;
- solidarność i integracja sojusznicza: Polska respektuje zobowiązania na niej ciążące a wynikające z ustaleń NATO;
- współpraca i partnerstwo: Polska aktywnie uczestniczy na arenie międzynarodowej w programach integracyjnych oraz zacieśniających partnerstwo;
- umacnianie zaufania i regionalnej stabilności militarnej: Polska utrzymuje swój potencjał obronny na poziomie ustalonym w porozumieniach międzynarodowych;
- odstraszanie i wiarygodność: Polska utrzymuje potencjał obronny na poziomie pozwalającym zapewnić odstraszanie strategiczne potencjalnego przeciwnika a jednocześnie pozwalającym uzyskać wiarygodność sojuszników;
- elastyczność reagowania obronnego: skład organizacja i zasady funkcjonowania systemu obronności kształtowane są tak aby zapewnić możliwość działania zależnie od powstałego zagrożenia;
- współpraca cywilno-wojskowa: państwo oraz siły zbrojne przygotowują się do prowadzenia współpracy cywilno-wojskowej w różnych warunkach zarówno na terytorium RP jak i w wypadku działań poza granicami kraju;
- bilansowanie potrzeb obronnych i możliwości kraju: system obronności jest budowany adekwatnie do możliwości gospodarczych i społecznych kraju;

System obronności RP:**A/ Podsystem kierowania obronnością:**

- Prezydent RP;
- Rada Ministrów;
- Minister Obrony Narodowej;

B/ Siły Zbrojne RP

- *wojska operacyjne;*
- *wojska obrony terytorialnej.*

C/ Pozamilitarne ogniwa obronne

- *informacyjne: realizują zadania związane z ochroną i propagowaniem polskich interesów na arenie międzynarodowej;*
- *ochronne: struktur państwa oraz ludności;*
- *gospodarcze.*

W tym kontekście istotnym jest pytanie - jak powinno się zmienić nasze rozumienie i wyobrażenia o działaniach w ramach sojuszu - innych niż wojenne, czy będą one potrzebne jako element; część składowa systemu obronnego?, jaki będzie ewentualny udział naszych sił zbrojnych w tych operacjach (misjach)?, jakie przedsięwzięcia musimy wykonać (organizacyjne, prawne) by móc w nich uczestniczyć?.

Wydaje się iż uzyskanie odpowiedzi na te pytania można osiągnąć poprzez określenie miejsca i roli polskich sił zbrojnych w omawianych operacjach oraz ich zadań na rzecz wsparcia wojsk sojusznicznych w ramach operacji militarnych innych niż wojna.

Celem badań zespołu było: identyfikacja zadań oraz koniecznych do zrealizowania przedsięwzięć przygotowawczych niezbędnych do udziału naszych sił zbrojnych w operacjach militarnych NATO innych niż wojna, identyfikowanych jako forma bezpieczeństwa RP w XXI wieku.

Główny problem badawczy (drugiego etapu) sformułowano w postaci pytania: jak powinna wyglądać koncepcja dostosowania procedur narodowych aby umożliwić SZ RP udział w wspólnych operacjach (misjach) NATO innych niż wojna, a także przygotować siły zbrojne do prowadzenia tego typu operacji samodzielnie ?

W procesie badawczym wykorzystano następujące **metody badawcze:**

Empiryczne- badano fragment konkretnej rzeczywistości, jej poznawanie realizowano wybranymi z tej grupy metodami: obserwacji, wywiadu, badania opinii ekspertów.

Systemową- pozwoliła nam na badanie konkretnych sytuacji w rzeczywistości i dobieranie do niej najlepszych warunków realizacji założonego procesu, a także na przedstawienie problemu za pomocą modelu i badanie jego struktury, zwłaszcza zaś powiązań wewnętrznych i zewnętrznych.

Logiczne- dały nam możliwość, poprzez postawienie pytania o poprawność logiczną, uzyskania potwierdzenia trafności rozumowania i wnioskowania.

ROZDZIAŁ I

ZBIÓR KONCEPCJI POLITYKI PAŃSTWA

1.1. Wprowadzenie

Jeśli krytycznym okiem przyjrzeć się międzynarodowej rzeczywistości początku XXI stulecia, nietrudno byłoby zauważyć, iż euroatlantycki obszar geograficzny nadal pozostaje – pomimo dziesięcioletniej już historii gruntownych przeobrażeń - areną radykalnych przemian dotyczących wszystkich bez wyjątku uczestników stosunków międzynarodowych. Dynamiczne procesy decentralizacji państwowo – narodowej struktury tej części świata, mieszają się z dążeniami centralizacyjnymi o charakterze ekonomicznym i wojskowym. Nabierająca tempa rewolucja informacyjna oraz osiaganie przez cywilizację granic biosfery nakładają się na te dwie wiodące tendencje, wymuszając na wszystkich podmiotach międzynarodowej sceny politycznej dokonywanie ciągłych przewartościowań związanych z realizacją wielosektorowych dążeń rozwojowych. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż najważniejszą dziedziną działalności owych podmiotów pozostaje poszukiwanie bezpieczeństwa – zjawiska, którego istnienie stanowi niezbędny składnik wszelkich działań politycznych. By wyrazić to w sposób bardziej czytelny można powiedzieć, iż osiaganie jakichkolwiek celów politycznych posiada walor racjonalności jedynie wówczas, kiedy zagwarantowana jest możliwość zaspokajania interesów uznawanych przez podmioty za żywotne. W tej sytuacji w sposób prawie bezpośredni pojawia się pytanie o istotę bezpieczeństwa narodu, państwa, wspólnoty międzynarodowej, ludzkości.

Temat to rzecz jasna bardzo rozległy. Skrótowno należy tylko wspomnieć – i co do tego wszyscy niemal teoretycy zajmujący się problematyką

bezpieczeństwa są zgodni – iż mamy do czynienia z ciągłym poszerzaniem przedmiotowego zakresu tego zjawiska. Bezpieczeństwo to w warunkach internacjonalizacji różnych sfer życia społecznego i narastających współzależności, staje się pojęciem bardziej złożonym, o bogatszej treści. Dotychczas niemal absolutyzowana płaszczyzna wojskowo – polityczna bezpieczeństwa jest uzupełniana o jego wymiar kulturowy, ekonomiczny, społeczny, ekologiczny a nawet humanitarny¹. Gdyby uznać tzw. realistyczny punkt widzenia², można by chyba zgodzić się, iż skala wartości uznawanych za żywotne, a więc podlegających szczególnej ochronie – ergo utożsamianych z bezpieczeństwem narodu czy państwa - podlega prawu rozszerzania, zaś skala ta jest odzwierciedleniem jego potęgi³.

Niezależnie od powyższych stwierdzeń trudno byłoby dziś znaleźć państwo, które o bezpieczeństwo mogłoby troszczyć się samodzielnie. Jego międzynarodowa współzależność właściwie nie podlega dyskusji. W połowie lat osiemdziesiątych, zespół ekspertów rządowych pracujących pod auspicjami sekretarza generalnego ONZ, przygotował syntezę treści

¹ R. Zięba, Kategorie bezpieczeństwa we współczesnych stosunkach międzynarodowych, w: E. Halizak, D. B. Bobrov, R. Zięba (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 1997 s. 11

² Tak rozumianej kategorii bezpieczeństwa narodowego hołdują wybitni badacze zaliczani do tzw. szkoły realizmu (neorealizmu) politycznego: Ch. Beard, H. Morgenthau, G. Kennan, W. Lippman, F. Hartman, R. E. Osgood, K. von Vorys, K. Deutsch, Q. Wright, K. Holsti czy R. Aron.

Jak zauważa J. Stefanowicz ową „potęgę” można zdefiniować w kategoriach zwanych „szkieletem potęgi”. „Po pierwsze więc, potęga jest zjawiskiem realnym. Po drugie, jest kategorią centralną w polityce międzynarodowej, ponieważ potęga oznacza wielkość, wielkość oznacza wpływy, zaś wpływy – dominację nad innymi. Po trzecie, siła i przemoc są zjawiskami decydującymi w stosunkach międzynarodowych, a skoro potęga oznacza zdolność do agresji i narzucania innym swojej woli, ma ona znaczenie fundamentalne. Po czwarte, więź między potęgą i agresją zmusza do kontrolowania tej pierwszej.”, J. Stefanowicz, *Ład międzynarodowy. Doświadczenie i przyszłość*, ISP PAN Warszawa 1997, s.16.

Według N. J. Spykmana istnieje dziesięć czynników decydujących o potędze (sile) państwa: wielkość terytorium, charakter granic, liczba ludności, brak lub występowanie surowców, rozwój gospodarczy i technologiczny, siła finansowa, jednorodność narodowościowa, stopień integracji społecznej, stabilność polityczna i morale narodu, N.J. Spykman, *America's Strategy in World Politics*, 1942. Tzw. formuła Cline'a ujmująca ową siłę w zależność obejmuje podobne czynniki, uwzględniając ponadto aspekt wolicjonalny narodu jako komponent warunkujący możliwość oddziaływania państwa na otoczenie Potęga (siła) państwa, przekładana na jego rolę w środowisku międzynarodowym, ujmowana jest w zależność: $S = f (M+ G +W)(St + Wa)$, gdzie S oznacza siłę, M- masę krytyczną, czyli ludność i terytorium, G – potencjał wojskowy, St – strategię (cele), Wa – wolę urzeczywistnienia strategii państwa, D. S. Papp, *Contemporary International Relations. Framework for Understanding*, New York 1988.

bezpieczeństwa międzynarodowego, określając je jako stan, w którym państwa uważają, że nie zagraża im atak militarny, presja polityczna, lub przymus gospodarczy i wobec tego są zdolne do swobodnego rozwoju i postępu.

„Międzynarodowe bezpieczeństwo stanowi zatem wynik i sumę bezpieczeństwa każdego i wszystkich państw - członków wspólnoty międzynarodowej; odpowiednio do tego międzynarodowe bezpieczeństwo nie może być zapewnione bez pełnej współpracy międzynarodowej. Niemniej bezpieczeństwo jest raczej pojęciem względnym niż absolutnym”⁴. Uznano wobec tego, że:

- wszystkie narody mają prawo do bezpieczeństwa;
- użycie siły wojskowej do celów innych niż samoobrona jest niedopuszczalnym instrumentem narodowej polityki;
- bezpieczeństwo powinno być pojmowane w sposób kompleksowy - z uznaniem wzrastającej współzależności czynników politycznych, wojskowych, gospodarczych, społecznych, geograficznych i technologicznych;
- bezpieczeństwo jest przedmiotem troski wszystkich narodów i w świetle zagrożeń wynikających z proliferacji wyzwań dla globalnego bezpieczeństwa, wszystkie narody mają prawo i obowiązek uczestniczyć w poszukiwaniu konstruktywnych rozwiązań;
- nie wolno dopuścić, aby zróżnicowanie świata związane z pochodzeniem etnicznym, językiem, kulturą, historią, obyczajami, ideologiami, instytucjami, systemami społeczno - ekonomicznymi i poziomami rozwoju stanowiło przeszkodę w międzynarodowej współpracy na rzecz pokoju i bezpieczeństwa;
- rozbrojenie i ograniczenie zbrojeń, w szczególności rozbrojenie nuklearne, jest ważnym elementem ustanowienia międzynarodowego

⁴ *Study on Concepts of Security. Report of the Secretary General. UN-A/40/553, 26 August 1985, s. 53.*

pokoju i bezpieczeństwa i z tego względu jest też najpilniejszym zadaniem, które stoi przed całą społecznością międzynarodową.

Słusznie zauważa A. D. Rotfeld, iż bezpieczeństwo międzynarodowe oznacza stan i proces, w którym zarówno poszczególne państwa, jak i społeczność międzynarodowa jako całość mogą swobodnie urzeczywistniać wytyczone przez siebie cele - bez zewnętrznego zagrożenia natury wojskowej, politycznej lub gospodarczej, dążąc do ich osiągnięcia drogą współpracy w tych właśnie dziedzinach⁵. Wydaje się, że jedynie trwałym fundamentem tak rozumianego bezpieczeństwa międzynarodowego może być wzrastająca liczba wspólnych interesów bezpieczeństwa, będących wyrazem pogłębiającej się współzależności i integracji na płaszczyznach: militarnej, gospodarczej, kulturalnej, ekologicznej i innych⁶. Z tego punktu widzenia bezpieczeństwo międzynarodowe jest wzajemną zależnością państw w zakresie ich bezpieczeństwa narodowego, nie wykluczającą jednakże możliwości użycia siły przeciwko ewentualnemu agresorowi dla zapewnienia (umacniania) bezpieczeństwa międzynarodowego⁷. Dlatego zasadniczym i koniecznym warunkiem ochrony bezpieczeństwa między narodami jest wspólna (nieantagonistyczna) platforma interesów narodowych.

Przedstawiona powyżej, jakkolwiek niezwykle okrojona, wykładnia narodowego i międzynarodowego bezpieczeństwa skłania do kilku syntetyzujących uwag. Po pierwsze, w dobie narastających współzależności rozwiązywanie rosnącej ilości problemów międzynarodowych, ale także

⁵ A. D. Rotfeld, *Europejski system bezpieczeństwa in statu nascendi*, PISM, Warszawa 1990, s.30.

⁶ Wg Z. Berenta „Bezpieczeństwo międzynarodowe jest pojęciem zbiorczym, złożonym, na które składają się środki i instytucje bezpieczeństwa wojskowego (środki kontroli zbrojeń, rozbrojenia, budowy zaufania, samoobrony itd.), politycznego (środki pokojowego załatwiania sporów, „rozbrojenia moralnego”, pokojowego współistnienia, układy regionalne, sankcje, środki kontroli przez ujawnianie itd.), ekonomicznego (środki i instytucje nowego międzynarodowego ładu ekonomicznego, eliminacji barier, wzmocnienia wymiany handlowej, budowy zaufania ekonomicznego, walki z protekcjonizmem itd.), kulturalno – cywilizacyjnego (środki i instytucje rozwijania tożsamości narodowej, dziedzictwa kulturalnego, koncepcji wspólnego dziedzictwa ludzkości, praw człowieka itd.), Z. Berent, *Pokój międzynarodowy i bezpieczeństwo – próba definicji*, „Sprawy Międzynarodowe”, Warszawa 1988, z. 6, s. 116.

⁷ J. Nye Jr., *Problemy badań nad bezpieczeństwem*, „Sprawy Międzynarodowe”, 1989, z.6.

wewnętrznych poszczególnych państw wymaga solidarnego, międzynarodowego zaangażowania. Charakter pojawiających się wyzwań i płynących z nich zagrożeń często niemal uniemożliwia podejmowanie wysiłku związanego z przeciwstawianiem się pojawiającym się zagrożeniom w pojedynkę. Po drugie, charakter owych zagrożeń, coraz częściej niemilitarnych – dawniej nie utożsamianych z bezpieczeństwem narodów i państw – w rzeczywistości bezpośrednio decyduje o ich rzeczywistym poczuciu bezpieczeństwa. Po trzecie, coraz bardziej dotkliwe skutki występowania owej obszernej, nie mającej najczęściej konotacji militarnych liczby zagrożeń, wyraźnie obniżają poczucie bezpieczeństwa. Po czwarte wreszcie, konieczność przeciwstawienia się wszelkim zagrożeniom, zarówno militarnym jak i niemilitarnym, w dalszym ciągu pozostaje główną treścią działalności politycznej państwa, celem, do realizacji którego pierwotnie zostało ono powołane. Wniosek z tego prosty – potrzeba konstruowania koncepcji zmierzających do przeciwstawiania się zagrożeniom, podejmowania właściwych decyzji, wreszcie budowania narzędzi (także – a może zwłaszcza – narzędzia specyficznego jakimi są siły zbrojne) do realizacji zadań mających chronić naród przed przedmiotowymi zagrożeniami, wydaje się bezsporny. Szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, iż ze względów organizacyjnych struktura militarna wydaje się być najlepiej przygotowaną do realizacji zadań o dużej skali złożoności, zadań związanych z koniecznością użycia jednorazowo znacznych ilości ludzi, scentralizowanego sposobu podejmowania decyzji i szeregu innych czynników. Kwestie te uzasadnialiśmy obszernie w pierwszej części pracy w roku 2000. Reasumując, można stwierdzić, iż każde państwo potrzebuje dzisiaj rozwiązań pozwalających na przeciwstawienie się zagrożeniom zupełnie nowego typu, w inny sposób, za pomocą zróżnicowanej aparatury narzędziowej, w zmieniających się stale warunkach. Idzie więc o konieczność poszukiwania wielowariantowych wizji, służących realizacji narodowych interesów, zwłaszcza tych utożsamianych z bezpieczeństwem. Idzie

o to, by w zmieniających się radykalnie warunkach projektować i wdrażać nowe rozwiązania w dziedzinie bezpieczeństwa, a więc przede wszystkim tworzyć koncepcje i mechanizmy służące jego kształtowaniu⁸. Idzie wreszcie o to, by z obszernej grupy owych koncepcji wybierać najlepsze, odpowiadające rzeczywistym możliwościom państwa, służące realizacji narodowych interesów i aspiracji i przekształcać je w zwarte, konstruktywne strategie wskazujące co osiągnąć, co zrobić, aby zamierzone cele osiągnąć i wreszcie jak je osiągać. Działalność ta musi mieć wymiar zarówno narodowy jak i międzynarodowy, albowiem bezpieczeństwo każdego państwa z osobna w warunkach globalizacji stosunków międzynarodowych, dyfuzji rozkładu siły w środowisku międzynarodowym, postępującej jego złożoności, większego zróżnicowania i pluralizmu stało się bardziej niż kiedykolwiek współzależne.

Na koniec tego wprowadzenia należy wskazać na jeszcze jedną kwestię, istotną z punktu widzenia budowania nowych koncepcji przeciwstawiających siły, środki, zasoby, sposoby działania i narzędzia państwa przedmiotowym zagrożeniom. Można mianowicie wskazać na istnienie wielu sposobów podejścia do kwestii wyboru szerokiej koncepcji działania państwa w warunkach występowania nowych zagrożeń. Kwestia ta ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia zdolności rozwojowych państwa, albowiem od tego w jaki sposób jego elity polityczne traktować będą projektowanie koncepcji i w ich ramach działań, zależeć będzie skuteczność całej polityki państwa. Ten truizm w polskich realiach wbrew pozorom nabiera specjalnego znaczenia. W każdym chyba społeczeństwie można by doszukać się trzech najbardziej rozpowszechnionych postaw względem problemu przeciwstawienia się nowym klasom zagrożeń; są to postawy zachowawcze, dostosowawcze

⁸ M. Pietraś, Państwa narodowe wobec dynamiki procesów bezpieczeństwa w euroatlantyckim obszarze stosunków międzynarodowych, [w:] J. Fiszer (red.) *Państwa narodowe w euroatlantyckich strukturach*, wyd. Oficyna Graficzna – Wydawnicza Typografia, Poznań – Warszawa 1996, s. 47

i kontestatorskie⁹. W naszym kraju – o czym poniżej – postawy zachowawcze zdają się zdecydowanie przeważać.

Postawy zachowawcze to postawy zorientowane w przeszłość, oznaczające coś w rodzaju „poruszania się tyłem do przodu”. Wiążą się one ze skłonnością przenoszenia z przeszłości w przyszłość tradycyjnych kryteriów, wartości, wzorców zachowań oraz instytucji społecznych. Dominacja tych postaw oznacza, że w sprzyjających warunkach nastąpi przeniesienie przeszłości w przyszłość, czyli kontynuacja dotychczasowej drogi rozwoju. Dla Polski takie podejście oznacza niezdolność do projektowania i realizowania konstruktywnych działań zmierzających do przeciwstawienia się nowym zagrożeniom i ponoszenie związanych z tym kosztów politycznych, ekonomicznych, społecznych.

Postawy dostosowawcze to postawy zorientowane na teraźniejszość, lecz nie własną a cudzą. Oznaczają one dążenie do przenoszenia kryteriów wartości, wzorców zachowań oraz instytucji społecznych z krajów uchodzących za wyżej rozwinięte i stanowiące w związku z tym wzorzec rozwoju. Dominacja tego typu postaw oznacza, że w sprzyjających warunkach podjęta zostanie próba powielenia cudzej drogi rozwojowej, próba inspirowana niczym nie uzasadnioną nadzieją, że przyniesie ona sukces podobny do tego, jaki miał miejsce w kraju stanowiącym wzorzec rozwoju. Postawy tego typu obserwowane są zwłaszcza w naszym kraju we wszystkich niemal dziedzinach funkcjonowania społeczeństwa. Przykład sił zbrojnych, zasady ich tworzenia, wykorzystania w pełni odzwierciedla tę grupę postaw.

Postawa trzecia wreszcie, zwana kontestatorską jest jedyną, która zorientowana jest w przyszłość. Oznacza ona negację zarówno własnej dotychczasowej drogi rozwoju, jak też dróg cudzych jako ewentualnych wzorców rozwoju i prowadzi do poszukiwania własnej alternatywy rozwojowej. Postawa

⁹ J. Stacewicz, *Megatrendy a strategia i polityka rozwoju*, wyd. ELIPSA, Warszawa 1996, s. 29

ta, jak się wydaje, powinna stanowić wzorzec orientujący wysiłek planistyczny związany z przygotowaniem się państwa do sprostania pojawiającym się wyzwaniom i zagrożeniom.

Jako zespół jesteśmy przekonani, że skorzystanie z pewnych osiągnięć i wzorców funkcjonujących już od pewnego czasu w najbardziej rozwiniętych krajach NATO, połączone z kreowaniem własnych rozwiązań, byłoby podejściem najwłaściwszym. Elementy postaw dostosowawczych wymuszone są przynależnością do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Z kolei akcentowanie postaw kontestatorskich musi wiązać się ze specyfiką niektórych zagrożeń, będących choćby pochodną szczególnych warunków geograficznych i politycznych w jakich funkcjonuje państwo, odzwierciedlających specyfikę i kształt sił zbrojnych oraz możliwości ekonomiczne państwa, jego aspiracje polityczne, a także szereg innych czynników. Planowanie operacji innych niż wojenne uwzględniające obydwie wskazane sposoby podejścia powinno być kluczem do tworzenia politycznych koncepcji przeciwstawienia się nowym zagrożeniom. Dzielać się z Czytelnikiem powyższymi uwagami czynimy to z jednej strony w nadziei na poparcie tez zawartych poniżej, a także z uwagi na potrzebę lepszego zrozumienia zastosowanego w opracowaniu rozdzielenia działań prowadzonych przez siły zbrojne w ramach NATO, jak też bez udziału Sojuszu.

1.2. Elementy metodologii badań

Zbudowanie szeregow koncepcji przeciwdziałania prognozowanym zagrożeniom wiąże się z koniecznością przyjęcia założeń metodologicznych porządkujących tok pracy i wskazujących na zastosowane metody, techniki i narzędzia badawcze.

Dekompozycja głównego problemu badawczego pozwoliła na sformułowanie szeregu problemów szczegółowych, spośród których pierwszy,

odnoszący się bezpośrednio do niniejszej części pracy przyjął następującą postać:

W jaki sposób państwo polskie może / powinno przeciwstawić się nowym zagrożeniom, uwzględniając konieczność / możliwość użycia SZ RP?

Zadanie badawcze wyprowadzone na podstawie dekompozycji głównego problemu badawczego, otrzymane w postaci zlecenia od kierownika projektu uzyskało brzmienie: **przedstawić adekwatny do wybranych zagrożeń zbiór politycznych koncepcji przeciwdziałania im, zawierających najogólniejsze sytuacje koniecznego / możliwego zaangażowania sił zbrojnych, zarówno w formie walki zbrojnej, jak też w formie działań niezbrojnych.**

Przedstawione zadanie badawcze zdekomponowano na poniższe zadania szczegółowe. Postanowiono:

- **dokonać charakterystyki zredukowanych w pierwszej części opracowania (rok 2000) zagrożeń stanowiących platformę informacyjną dla podejmowanych działań planistycznych;**
- **dokonać opisu ogólnych politycznych koncepcji przeciwdziałania poszczególnym zagrożeniom.**

Przyjęty **tok badań**, odzwierciedlający ogólną metodę rozwiązania problemu badawczego i wynikających z niego zadań badawczych uzyskał następującą postać:

Rys. 1 Ogólny tok postępowania badawczego

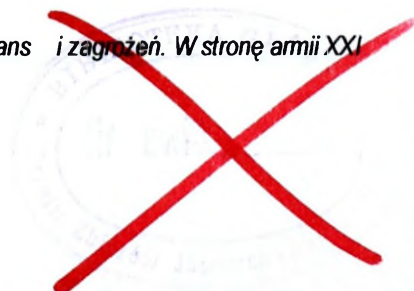
Zagrożenia wygenerowane w części pierwszej opracowania stanowiły podstawę dla części drugiej, tj. zbudowania szeregów koncepcji przeciwdziałania państwa, w których przewiduje ono wykorzystanie sił zbrojnych. Charakterystyka i opis każdego z zagrożeń przeprowadzona została z wykorzystaniem macierzy wielokryterialnych¹⁰. Zebrane cechy poszczególnych zagrożeń, stopień wpływu na funkcjonowanie państwa, siła destruktywnego oddziaływania, skutki powodowane zagrożeniem itd. odniesione do narodowych interesów, umożliwiły czytelne formułowanie wytycznych do budowania zarysów koncepcji przeciwdziałania zagrożeniom.

Jako podstawę do dalszego opracowywania zbiorów koncepcji politycznych państwa przyjęto następujące zagrożenia:

- Próby tworzenia stref wpływów lub regionalnej dominacji
- Naruszanie zobowiązań wynikających z Karty Narodów Zjednoczonych
- Słabość rządów prawa w nowopowstałych państwach, a także w państwach, które wyzwoliły się spod wpływów obcej dominacji
- Terroryzm sterowany przez państwa i organizacje ponadpaństwowe; także terroryzm religijny
- Rozwój przestępczości zorganizowanej w skali globalnej, regionalnej, subregionalnej i lokalnej
- Rozruchy i niepokoje społeczne ludności krajów europejskich na tle złej sytuacji ekonomicznej
- Akty piractwa morskiego
- Spory wewnętrzne i zewnętrzne, powstałe na tle etnicznym, terytorialnym oraz dążeń narodowych do odzyskania (uzyskania) niepodległości, w tym agresywne ruchy secesjonistyczne
- Migracje na tle ekonomicznym oraz zjawisko uchodźstwa politycznego.

Przyjęte klasy zagrożeń, uzyskane w wyniku postępowania redukcyjnego przeprowadzonego w pierwszej części opracowania, posłużyły jako podstawa do

¹⁰ Por. C. Rutkowski, A. Dawidczyk, *Adaptacja. Rozwój sił zbrojnych RP w świetle nowych wyzwań, szans i zagrożeń. W stronę armii XXI wieku*, AON, Warszawa 1999.

budowania najogólniejszych politycznych koncepcji przeciwdziałania państwa. Jako wzorzec do projektowania koncepcji wykorzystano opracowaną w Katedrze Strategii Wydziału Strategiczno – Obronnego strukturę koncepcji przeciwdziałania przewidywanym zagrożeniom¹¹:

1. **Określenie elementów warunków sytuacji** (*jakie zagrożenia?*);
2. **Określenie celu państwa w ramach przeciwdziałania zagrożeniu** (*co osiągnąć?*)
3. **Sprecyzowanie myśli przewodniej, ogólnej idei realizacji celu** (*jak najogólniej tego dokonać?*)
4. **Wskazanie zasobów i środków** (*jakie zasoby, jakie środki?*)
5. **Wskazanie sposobów działania**
6. **Cele, zadania, funkcje wykonawców** (*co, kto ma zrobić, osiągnąć, spowodować?*)

Założenia i ograniczenia badawcze.

- Jak to wynika z przedstawionych wyżej treści, konstruowanie koncepcji przeciwdziałania poszczególnym zagrożeniom podporządkowane zostało logice wyczerpującej zupełność układu treści: potrzeby – interesy – ogólne cele – cele polityczne w warunkach występowania zagrożeń – koncepcje przeciwdziałania. Z uwagi na ściśle teoretyczny aspekt prowadzonych rozważań, w opracowywaniu koncepcji pominięto identyfikowanie środków i zasobów (co musiałoby wiązać się ze zbliżeniem prezentowanych linii politycznych do rzeczywistych sytuacji funkcjonowania państwa).
- Zagrożenia wyodrębnione w pierwszej części opracowania, a stanowiące podstawę dla opracowywanych koncepcji nie stanowią

¹¹ Por. C. Rutkowski, A. Kasprzewski, *Przygotowanie i prowadzenie wojny obronnej przez Polskę po 2000 roku*, „Kappa” cz. IV. Warianty strategicznego użycia i działania sił zbrojnych w sytuacjach kryzysowych, AON, Warszawa 1997

pełnej inwentaryzacji występujących zjawisk. Są one pochodną przeprowadzonego postępowania redukcyjnego, opartego na subiektywnych sądach zespołu autorskiego. W tym sensie przedstawione klasy zagrożeń służą raczej jako podstawa do wskazania metody generowania koncepcji przeciwdziałania im. Należy zaznaczyć, iż spektrum sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych w ramach operacji innych niż wojenne można by znacznie bardziej rozszerzyć.

- Wyodrębnione zagrożenia, ze względu na podobieństwo przewidywanych sposobów przeciwdziałania im, zostały w warstwie koncepcyjnej potraktowane łącznie, tj. np. dla dwóch klas zagrożeń budowano wspólną koncepcję ujmującą w całość przewidywane cele polityczne i sposoby postępowania państwa. Związane jest to z podobieństwem sposobów postępowania w takich sytuacjach oraz podobnymi działaniami sił zbrojnych służącymi ich likwidacji. Tak więc np. wspólną koncepcję przeciwdziałania zagrożeniom opracowano dla zagrożenia nr 3, tj. „słabość rządów prawa w nowopowstałych państwach, a także w państwach, które wyzwoliły się spod wpływów obcej dominacji”, oraz zagrożenia nr 6, zat. „rozruchy i niepokoje społeczne ludności krajów europejskich na tle złej sytuacji ekonomicznej”.
- Cały układ opracowania przedstawiony został w oparciu o ten sam schemat: każdemu scharakteryzowanemu, opisanemu zagrożeniu (grupie zagrożeń) przypisano adekwatną polityczną koncepcję przeciwdziałania.

1.3. Cechy zagrożeń oraz zarysy koncepcji przeciwstawienie się tym zagrożeniom wymagające użycia sił zbrojnych.

PRÓBY TWORZENIA STREF WPŁYWÓW LUB REGIONALNEJ DOMINACJI ORAZ NARUSZANIE ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z KARTY NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliższej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Organizacje przestępcze	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktyczne	operacyjno-taktyczne	operacyjne	operacyjno-strategiczne	strategiczne
4.	Cel (zamiar) agresora	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym		
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagrożenie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywozny”	zagrożenie interesów drugoplanowych	inne

6.	Obszar zagrożenia	miejscowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw
7.	Rozpiętość czasowa	incydentalne	krótkotrwałe	długotrwałe	permanenne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań zbrojnych	niska	zmienna	średnia	wysoka	
11.	Zaangażowanie zbrojne państw trzecich: a/ po stronie ofiary agresji	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
	b/ po stronie agresora	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne

Zgodnie z przyjętymi założeniami zarys koncepcji przeciwdziałania prognozowanym zagrożeniom przyjął następującą postać:

**PRÓBY TWORZENIA STREF WPŁYWÓW LUB REGIONALNEJ DOMINACJI ORAZ
NARUSZANIE ZOBOWIĄZAŃ WYNIKAJĄCYCH Z KARTY NARODÓW
ZJEDNOCZONYCH**

KRYTERIUM	OPIS
TREŚĆ ZAGROŻENIA	<p>Próby tworzenia stref wpływów lub regionalnej dominacji spodziewane są ze strony tworzących się centrów potęgi. Polska znajduje się na granicy dwóch kształtujących się centrów: europejskiego (połączonego z USA) i rosyjskiego. Obserwowane działania Rosji na arenie międzynarodowej pozwalają przypuszczać, iż w okresie najbliższych 5 – 10 lat mogą pojawić się próby wciągania Polski w orbitę politycznych, ale także ekonomicznych wpływów rosyjskich. Jakkolwiek zagrożone będą drugorzędne interesy RP, skala negatywnych skutków ich występowania powodować może znaczne straty dla sfery ekonomicznej państwa. Przewidywana długotrwałość prowadzonych działań, zwłaszcza w odniesieniu do ograniczania swobody żeglugi oraz możliwości zawijania do portów państw sąsiadujących z Polską, przesądza o konieczności podjęcia wszelkich możliwych działań. Należy spodziewać się blokowania dostępu do stref połowu ryb, ograniczanie możliwości wpływania do portów sąsiadujących z Polską państw byłego ZSRR, ograniczania swobody żeglugi po Morzu Bałtyckim.</p>
OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIA- ŁANIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do przedstawionych wyżej przypadków powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie możliwie najkorzystniejszych warunków funkcjonowania państwa, zwłaszcza w sferze ekonomicznej; • Utrzymanie zgodnej z prawem międzynarodowym niezależność połowów; • Utrzymanie zdolności do prowadzenia swobodnej wymiany ekonomicznej z sąsiadującymi państwami bałtyckimi. Możliwie szybkie przerwanie blokad morskich • Zagwarantowanie polskim statkom swobody żeglugi po wodach międzynarodowych; • Niedopuszczenie do przekształcenia się sporów politycznego i ekonomicznego w otwarty konflikt zbrojny;
OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA	<ul style="list-style-type: none"> • Dążenie do rozwiązania problemu metodami politycznymi. • Zwrócenie się Polski z prośbą o mediację do zachodnich sojuszników; • W przypadku niepowodzenia mediacji, zwrócenie się do sojuszników o selektywne włączenie się do działań wojskowych

PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI

<p>AGRESOR (lub źródło pochodzenia zagrożenia)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność propagandowa mająca na celu uzyskanie aprobaty dla własnych poczynań, spowodowanie izolacji Polski na arenie międzynarodowej; • Dążenie do uzyskania poparcia ze strony liczących się państw świata, w tym zwłaszcza tradycyjnych rywali politycznych Polski; • Działania związane z anektowaniem polskiego majątku narodowego znajdującego się na własnym terytorium;
<p>PAŃSTWO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Większa część społeczeństwa przekonana o konieczności rozwiązania problemu metodami dyplomatycznymi, brak chęci wnikania państwa w konflikt zbrojny, niechęć do ponoszenia kosztów związanych z ewentualnym konfliktem; • Selektywne rozwijanie części potencjału obronnego państwa, oraz selektywne rozwijanie sił zbrojnych na zagrożonych kierunkach.
<p>SOJUSZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań politycznych o charakterze zniechęcającym i odstrasżającym; • Rozpoczęcie planowania operacyjnego związanego z ewentualną akcją wojskową, koordynacja akcji sojuszniczej; • Rozpoczęcie regularnych lotów rozpoznawczych w rejonie sporu; • W warunkach niepowodzenia misji mediacyjnych ograniczone zaangażowania Sojuszu w konflikt;
<p>INNI UCZESTNICY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mediacje pokojowe ze strony organizacji międzynarodowych (OBWE, ONZ); • Przychylna postawa głównych protagonistów Rosji i niechętna postawa jej sojuszników (głównie Białorusi); • Groźba sankcji ekonomicznych ze strony państw Unii Europejskiej

MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP

W przypadku braku skuteczności działań politycznych konieczne będzie przeprowadzenie przy współudziale Polski sojuszniczych operacji polegających na:

- udziale polskich sił zbrojnych we wspólnych działaniach odstraszających, takich jak
 - demonstracja siły w rejonie sporu (międzynarodowe ćwiczenia wojskowe w rejonach sporu;
 - udział w tzw. wysuniętej obecności wojskowej, polegającej na sprawowaniu w ramach Sojuszu morskiej kontroli przybrzeżnej
- głównie w ramach Sojuszu, ale także samodzielnie utrzymywanie określonych rejonów i stref objętych sporem;
- prowadzenie obrony i ochronie portów morskich;
- w przypadku konieczności likwidacji zagrożeń po zniesieniu blokady konieczne będzie usuwanie min znajdujących się na szlakach tranzytowych i w rejonach portów.
- W przypadku niekontrolowanego rozwoju wydarzeń zabezpieczenie wprowadzenia głównych uderzeń sojuszniczych i udział w akcjach uderzeniowych i odwetowych

GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII WOJSKOWEJ:

Strategia zdecydowanych działań dyplomatycznych i wojskowych. Dążenie do jak najszybszego zaangażowania Sojuszu w akcję wojskową, przy uwzględnieniu minimalizacji skali, skutków i zakresu prowadzonych działań.

**TERRORYZM STEROWANY PRZEZ PAŃSTWA I ORGANIZACJE
PONADPAŃSTWOWE. ROZWÓJ PRZESTĘPCZOŚCI ORGANIZOWANEJ
W SKALI REGIONALNEJ, SUBREGIONALNEJ, LOKALNEJ**

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliższej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Organizacje przestępcze	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktyczne	operacyjno-taktyczne	operacyjne	operacyjno-strategiczne	strategiczne
4.	Cel (zamiar) agresji	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym	inne	
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagrożenie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywozny”	zagrożenie interesów drugopła-nowych	inne
6.	Obszar zagrożenia	miej-scowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw

7.	Rozpiętość czasowa	incydentalne	krótkotrwałe	długotrwałe	permanenne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań zbrojnych	niska	średnia	wysoka	zmienna	
11.	Zaangażowanie zbrojne państw trzecich: a/ po stronie ofiary agresji b/ po stronie agresora	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
		wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne

ELEMENTY KONCEPCJI

KRYTERIUM	OPIS
<p style="text-align: center;">TREŚĆ ZAGROŻENIA</p>	<p>Działania terrorystyczne spodziewane są ze strony państw (terroryzm państwowy) jak też ze strony organizacji religijnych i ponadnarodowych organizacji przestępczych. Jego obiektami mogą być w zasadzie wszystkie struktury państwa, obiekty cywilne, wojskowe, ludność. Skutki destruktywnego oddziaływania w skrajnej postaci mogą obejmować znaczne straty dla gospodarki narodowej, przede wszystkim jednak dotyczyć najżywoźniejszego interesu narodowego jakim jest przetrwanie narodu i państwa. Należy liczyć się zwłaszcza z groźbą użycia BMR i wynikającymi z tego konsekwencjami. Celem działań może być zarówno ułatwienie funkcjonowania grup przestępczych czy religijnych, jak też narzucenie przez inne państwa własnej woli politycznej. W stosunku do Polski groźba takich zamachów spodziewana jest już w perspektywie najbliższych pięciu lat. Na terytorium państw sojuszniczych akty terroryzmu występują w bieżącym czasie i prawdopodobnie będą się nasilać.</p>
<p>OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIAŁA -NIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i></p>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do przedstawionych wyżej przypadków powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie możliwie najkorzystniejszych warunków funkcjonowania państwa; • Dążenie do ograniczenia skutków przeprowadzonych ataków terrorystycznych; • Niedopuszczenie do eskalacji działań zbrojnych; • Rozpoczęcie akcji zmierzających do likwidacji podziemia przestępczego; • Spowodowanie wojskowych akcji odwetowych w związku z przeprowadzonymi aktami terrorystycznymi; • Dążenie do maksymalizowania bezpiecznego funkcjonowania obywateli poprzez zagwarantowanie ciągłości władzy w państwie, stabilności ekonomicznej i porządku publicznego.
<p>OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA <i>Jak najogólniej to osiągnąć?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie natychmiastowych samodzielnych i / lub sojuszniczych działań wojskowych mających na celu zniszczenie ugrupowań terrorystycznych; • Dążenie do uzyskania wsparcia politycznego ze strony sojuszników i państw trzecich; • W przypadku terroryzmu państwowego prowadzenie międzynarodowych działań związanych z wyizolowaniem państwa popierającego przeprowadzone akty terroryzmu na arenie międzynarodowej; • Przeprowadzenie zakrojonych na szeroką skalę zbrojnych akcji związanych z likwidacją przestępczego podziemia.

PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI	
AGRESOR	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony cel polityczny i militarny • Zastraszanie państw sojusznicznych oraz trzecich przed próbami popierania ofiary agresji poprzez groźby zamachów w tych państwach • Działania propagandowe uzasadniające akty terroru;
PAŃSTWO	<ul style="list-style-type: none"> • Opowiedzenie się większości społeczeństwa przeciwko prowadzonym akcjom terrorystycznym; • Wywieranie wpływu na sojuszników na temat podjęcia wspólnych działań odwetowych; • Selektywne rozwijanie części potencjału obronnego państwa, oraz selektywne rozwijanie sił zbrojnych w związku z przewidywanymi nowymi atakami terrorystycznymi, przygotowywanie działań odwetowych.
SOJUSZ	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań politycznych o charakterze zniechęcającym i odstraszającym; • Rozpoczęcie planowania operacyjnego związanego z ewentualną akcją wojskową, • Koordynacja wspólnej sojuszniczej akcji odwetowej; • Starania o uzyskanie mandatu na podjęcie środków wojskowych.
INNI UCZESTNICZY	<ul style="list-style-type: none"> • Potępienie aktów terrorystycznych ze strony organizacji międzynarodowych (OBWE, ONZ); • Poparcie aktów terrorystycznych przez organizacje wywrotowe, religijne, być może także państwa sprzyjające agresji;

MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP

W zależności od rodzaju ataków terrorystycznych oraz skali występowania i skutków, zadania operacyjne mogą obejmować:

- samodzielne działania związane z zabezpieczaniem strefy zniszczeń, ewakuacją ludności, izolacją rejonu dotkniętego atakami;
 - przeprowadzenie w ramach sojuszu wspólnych akcji odwetowych związanych z likwidacją ugrupowań terrorystycznych, niszczeniem ich baz oraz zaplecza;
 - utrzymanie i rozwijanie zdolności do działań prewencyjnych;
- obronę i ochronę ważnych obiektów państwowych, obiektów użyteczności publicznej, urządzeń technicznego zabezpieczenia funkcjonowania społeczeństwa takich jak: ujęcia wody pitnej, ochrona fabryk produkujących niebezpieczne substancje chemiczne i biologiczne, elektrowni (zwłaszcza jądrowych) i innych.

GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII WOJSKOWEJ:

Strategia zdecydowanego, natychmiastowego przeciwdziałania atakom terrorystycznym; działania prowadzone w układzie narodowym z jednoczesnym inspirowaniem działań wojskowych Sojuszu.

**MIGRACJE NA TLE EKONOMICZNYM ORAZ ZJAWISKO
UCHODŹSTWA POLITYCZNEGO**

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliższej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor (także źródło oddziaływania)	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Organizacje przestępcze	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktycz- ne	operacyjno- taktyczne	opera- cyjne	operacyjno- strate- giczne	stra- tegicz- ne
4.	Cel (zamiar) agresora	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym	inne	
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagroże- nie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywotny”	zagrożenie interesów drugopla- nowych	inne
6.	Obszar zagrożenia	miej- scowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw

7.	Rozpiętość czasowa	incydentalne	krótkotrwałe	długotrwałe	permanenne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań zbrojnych	niska	średnia	wysoka	zmienna	
11.	Zaangażowanie zbrojne państw trzecich: a/ po stronie ofiary agresji	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
	b/ po stronie agresora	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne

ELEMENTY KONCEPCJI

KRYTERIUM	OPIS
<p>TREŚĆ ZAGROŻENIA</p>	<p>Istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia masowych migracji na tle eksplozji demograficznej w skali długoterminowej, oraz średnie prawdopodobieństwo pojawienia się fali uchodźców z terytoriów państw tzw. „Ściany Wschodniej”. Należy spodziewać się możliwości wybuchu konfliktów zbrojnych i wojen domowych w byłych republikach ZSRR, a także między nimi lub między którąś z nich a Rosją. Sytuacja ta dotyczy zwłaszcza graniczącej z Polską Ukrainy, ale także Białorusi. Nie można także wykluczać zaostżenia się sporów między Słowakami i Węgrami (casus traktatu z Trianon z 1920 roku) i związanych z tym fal uchodźców z południa¹². Źródłem, swoistym eksporterem fali uchodźców będą państwa znajdujące się w mniejszej lub większej odległości od Polski, najprawdopodobniej były republiki ZSRR i oczywiście sama Rosja. Co się tyczy migracji na masową skalę, źródłem będą w głównej mierze przeludnione państwa azjatyckie, afrykańskie. W przypadku konfliktów zbrojnych toczących się u granic Polski, fale uchodźców mogą osiągać rozmiary, zagrażające niektórym formom bytu państwowego, „przynosząc” jednocześnie zjawiska patologiczne (zorganizowaną przestępczość, epidemie chorób zakaźnych, destabilizację polityczną i gospodarczą).</p>
<p>OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIAŁA -NIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i></p>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do przedstawionych wyżej przypadków powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • W przypadku uchodźców dążenie do politycznego zażegnania konfliktu toczącego się u granic państwa; • Podjęcie działań politycznych i wojskowych zmierzających do zatrzymania eskalacji konfliktu; • Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania instytucji państwowych na terenach objętych napływem ludności; • Zagwarantowanie bezpieczeństwa własnych obywateli i ich mienia w strefach napływu uchodźców i emigrantów; • Dążenie do przestrzegania praworządności, spokoju i ciągłości władzy na terenach dotkniętych napływem fal uchodźców; • Dążenie do zahamowania napływu nowych fal emigrantów;
<p>OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA <i>Jak najogólniej to osiągnąć?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoczęcie mediacji (w przypadku przygranicznego konfliktu zbrojnego) zmierzających do jego zakończenia lub eskalacji; • Humanitaryzacja konfliktu; • Przeprowadzenie działań uszczelniająco – blokujących wzdłuż granic kraju; • W przypadku emigracji ekonomicznej tworzenie barier prawnych i ekonomicznych dla osiedlania się i podejmowania pracy. Zwiększenie ilości deportacji;

PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI

AGRESOR (lub źródło pochodzenia zjawiska)	<ul style="list-style-type: none"> • Stale rosnąca siła napływu uchodźców wraz z rozwojem konfliktu; • Poszukiwanie poparcia ze strony części społeczności międzynarodowej poprzez wskazywanie na uchodźców jako na element wrogi również dla tych społeczności; • Działania propagandowe uzasadniające akty terroru i czystek etnicznych; • W przypadku emigracji ekonomicznych na dużą skalę – pogłębianie się zjawiska ubóstwa w krajach Azji, niektórych krajach byłego ZSRR oraz Afryki Północnej w stosunku do bogatych państw europejskich.
PAŃSTWO	<ul style="list-style-type: none"> • Niechęć społeczeństwa do ponoszenia kosztów utrzymywania uchodźców i emigrantów; • Selektywne rozwijanie części potencjału obronnego państwa oraz sił zbrojnych w związku z koniecznością izolacji ; • W przypadku nasilania się zjawiska, rozpoczęcie przygotowań do przyjęcia wydzielonych sił sojuszu (HNS).
SOJUSZ	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mediacyjnych zmierzających do zażegnania konfliktu; • Rozpoczęcie planowania operacyjnego związanego z ewentualną akcją wojskową, • W wypadku intensyfikacji działań ograniczone wsparcie siłami Sojuszu;
INNI UCZESTNICY	<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowa mediacja organizacji politycznych (OBWE, ONZ); • Międzynarodowa pomoc humanitarna dla uchodźców;

MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP

<p style="text-align: center;">Zadania operacyjne mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielne działania sił zbrojnych RP związane z zahamowaniem napływu masowych fal migrantów (operacja blokująco - uszczelniająca granice państwa); • w przypadku eskalacji zjawiska uchodźstwa podjęcie sojuszniczych działań blokujących; <ul style="list-style-type: none"> • rozpoczęcie akcji humanitarnej na terenach koncentracji uchodźców oraz na drogach przemarszu; • obronę i ochronę ważnych obiektów państwowych, obiektów użyteczności publicznej, urządzeń technicznego zabezpieczenia funkcjonowania społeczeństwa;

**GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII
WOJSKOWEJ:**

Strategia samodzielnych działań obronnych związanych z zahamowaniem napływu uchodźców z oczekiwaniem na częściowe zaangażowanie potencjału Sojuszu.

**SŁABOŚĆ RZĄDÓW PRAWA W NOWOPOWSTAŁYCH PAŃSTWACH,
GROŻĄCA DESTABILIZACJĄ W SKALI MIĘDZYNARODOWEJ ORAZ
SPORY ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE POWSTAŁE NA TLE
ETNICZNYM I TERYTORIALNYM. AGRESYWNE DĄŻENIA
SECESJONISTYCZNE**

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliższej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor (lub źródło destabilizacji)	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Organizacje przestępcze	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktyczne	operacyjno-taktyczne	operacyjne	operacyjno-strategiczne	strategiczne
4.	Cel (zamiar) agresora	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym	inne	
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagrożenie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywotny”	zagrożenie interesów drugoplanowych	inne
6.	Obszar zagrożenia	miejscowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw

7.	Rozpiętość czasowa	incydentalne	krótkotrwałe	długotrwałe	permanenne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań zbrojnych	niska	średnia	wysoka	zmienna	
11.	Zaangażowanie zbrojne państw trzecich: a/ po stronie ofiary agresji	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
	b/ po stronie agresora	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne

ELEMENTY KONCEPCJI

KRYTERIUM	OPIS
<p style="text-align: center;">TREŚĆ ZAGROŻENIA</p>	<p>Groźba rozwoju sytuacji kryzysowych, a także wojen w nowopowstałych państwach w Europie i na jej obrzeżach wciąż pozostaje bardzo duża. Nieustabilizowana sytuacja na Bałkanach, charakteryzuje się trwającymi wciąż konfliktami (zwłaszcza na terytoriach państw należących do byłej Jugosławii). Możliwość rozwoju takich konfliktów na tle politycznym, etnicznym czy religijnym istnieje także w ustabilizowanych państwach europejskich (tendencje reintegracyjne we Włoszech, działalność organizacji separatystycznych w Hiszpanii, kwestie mniejszości węgierskiej w państwach sąsiadujących z Węgrami itp.). Możliwość rozwoju sytuacji kryzysowych spodziewana jest także w perspektywie średnio i długoterminowej. Wystąpienie sytuacji kryzysowych w takich państwach prowadzić może do niekontrolowanego „rozlewania” się konfliktu na kraje sąsiadujące i wciąć w konflikt mocarstwa popierające walczące strony. Taki konflikt dotyczyć będą wszystkich sfer funkcjonowania państw dotkniętych kryzysem, ale także w istotny sposób kształtować będą bezpieczeństwo państw sąsiednich. Jak dowodzą tego najnowsze doświadczenia, intensywność tego typu konfliktów może być bardzo duża.</p>
<p>OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIAŁA -NIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i></p>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do zagrożeń kryzysowych związanych z problemami wewnętrznymi nowopowstałych państw, a także działań o charakterze secesjonistycznym, separatystycznym może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie polityczne działań wspólnoty międzynarodowej zmierzających do zażegnania konfliktu zgodnie z zasadami zawartymi w Karcie Narodów Zjednoczonych; • Polityczne wsparcie działań Sojuszu Północnoatlantyckiego zgodnie z zasadami zawartymi w Traktacie Północnoatlantyckim oraz obowiązującą Koncepcją Strategiczną, ale z uwzględnieniem polskiej racji stanu, tj. zachowaniem priorytetu dla interesów narodowych; • Udział w międzynarodowej misji wojskowej w ramach Sojuszu, ale wyłącznie na mocy mandatu organizacji międzynarodowej; • Dążenie do zagwarantowania niezbędnego poziomu bezpieczeństwa narodowego w związku z możliwością pojawienia się ataków represyjnych (np. terroryzm sterowany przez państwo / odłam polityczny, w stosunku do którego podjęto działania polityczne i wojskowe); • Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania instytucji państwowych na terenach objętych konfliktem;

<p>OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA <i>Jak najogólniej to osiągnąć?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo w działaniach mediacyjnych prowadzonych przez wspólnotę międzynarodową; • Udział w operacji sojuszniczej mającej na celu przywrócenie a następnie utrzymanie pokoju; • Udział w działaniach mających na celu nadzorowanie przestrzegania pokoju w ramach międzynarodowego kontyngentu wojskowego. • Humanitaryzacja konfliktu.
<p>PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI</p>	
<p>AGRESOR (lub źródło pochodzenia zjawiska)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowane siły polityczne dążące do przejęcia władzy w nowopowstałych państwach posługujące się retoryką religijną lub nacjonalistyczną; • Działania polityczne i wojskowe rozsadzając porządek wewnętrzny w państwie, poszerzane o działania aktywizujące środowisko międzynarodowe w oparciu o wspólną ideologię oraz wspólną percepcję wroga.. Stosowanie spektakularnych form działań wojennych: taktyka spalonej ziemi, ludobójstwo, czystki etniczne oraz towarzyszące temu działania propagandowe uzasadniające prowadzone działania. • Próby zaangażowania w konflikt mocarstwa popierającego agresora;
<p>PAŃSTWO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wola ograniczonego angażowania się w spór toczących się poza granicami kraju. Niechęć części społeczeństwa do akceptacji działań zbrojnych. Brak poparcia dla wydatków związanych z konfliktem. • Selektywne rozwijanie części potencjału obronnego państwa oraz sił zbrojnych w związku z koniecznością udziału w akcji poza terytorium państwa;
<p>SOJUSZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mediacyjnych zmierzających do zażegnania konfliktu; • Polityczno – wojskowe działania zastraszające agresora do zaprzestania działań zbrojnych; • Rozpoczęcie planowania operacyjnego związanego z ewentualną akcją wojskową, koordynacja działań sojuszników, wydzielenie kontyngentów narodowych do udziału w akcji wojskowej

INNI UCZESTNICZY	<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowa mediacja organizacji politycznych (OBWE, ONZ); • Międzynarodowa pomoc humanitarna dla ofiar trwającego konfliktu; • Polaryzacja środowiska międzynarodowego w sprawie konfliktu, narastanie napiętej sytuacji międzynarodowej.
-------------------------	---

MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP

Zadania operacyjne mogą obejmować:

- Udział w sojuszniczych działaniach odstrasżających – demonstracja siły, intensywne loty rozpoznawcze;
 - Udział w akcji blokowania portów i zamykaniu strefy lotów w rejonie konfliktu w stosunku do podmiotu stosującego agresję;
 - Udział w sojuszniczej operacji przeciwpowstańczej
 - Udział w sojuszniczej operacji narzucania / zaprowadzania pokoju;
 - Udział w operacji rozdzielenia walczących stron / utrzymywanie pokoju;
- Odtworzenie zdolności operacyjnych wydzielonego zgrupowania SZ RP po zakończeniu operacji;
- Organizacja i prowadzenie obrony przeciwdywersyjnej na kontrolowanych terenach;
- Rozpoczęcie akcji humanitarnej na terenach koncentracji uchodźców oraz na drogach ich przemarszu;

GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII WOJSKOWEJ:

Udział w operacji sojuszniczej na zasadzie komplementarności wkładów poszczególnych państw członkowskich, przy uwzględnieniu koniecznych ograniczeń związanych ze stopniem realizacji interesów narodowych – minimalizacja zaangażowania wojskowego.

**ROZRUCHY I NIEPOKOJE SPOŁECZNE W POLSCE I INNYCH KRAJACH
EUROPEJSKICH NA TLE ZŁEJ SYTUACJI EKONOMICZNEJ, SPOŁECZNO -
POLITYCZNEJ**

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliźszej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor (lub źródło destabilizacji)	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Destabilizacje ekonomiczne, społeczne	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktycz- ne	operacyjno- taktyczne	opera- cyjne	operacyjno- strate- giczne	stra- tegicz- ne
4.	Cel (zamiar) agresora	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym	inne	
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagroże- nie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywotny”	zagrożenie interesów drugopla- nowych	inne
6.	Obszar zagrożenia	miej- scowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw

7.	Rozpiętość czasowa	incydentalne	krótkotrwałe	długotrwałe	permanenne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań zbrojnych	niska	średnia	wysoka	zmienna	
11.	Zaangażowanie polityczne, ekonomiczne, zbrojne państw trzecich:	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
	a/ po stronie ofiary agresji	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
	b/ po stronie agresora					

ELEMENTY KONCEPCJI

KRYTERIUM	OPIS
<p>TREŚĆ ZAGROŻENIA</p>	<p>Dokonujące się w Europie, a zwłaszcza w państwach należących do dawnego układu państw socjalistycznych przeobrażenia w sferze politycznej, ekonomicznej i innych rodzą znaczną ilość napięć społecznych. Powiększające się dysproporcje w zakresie możliwości pozyskiwania dóbr występujące między niewielką liczbą bogatej ludności i powiększającą się sferą ludzi żyjących poniżej oczekiwań związanych z dokonywanymi się przeobrażeniami prowadzić mogą do rozruchów i niepokoїв, a nawet prób obalenia legalnych władz w państwie, a co za tym idzie spadku zaufania międzynarodowego zaufania do Polski jako wiarygodnego partnera politycznego, ekonomicznego i wojskowego. Tego typu sytuacje mogą wystąpić w zasadzie w każdej chwili, jednak obserwowany rozwój wydarzeń w wielu krajach postkomunistycznych pozwala szacować wzrost negatywnych nastrojów w najbliższych pięciu – dziesięciu latach. Ewentualne rozruchy i niepokoju mogą obejmować tereny dużych miast, wiązać się z blokadami dróg w całym kraju, strajkami w zakładach pracy, demonstracjami ulicznymi, grożącymi destabilizacją państwa, rozwojem szeregu sytuacji kryzysowych. Należy liczyć się z możliwością użycia znacznego potencjału państwa do przeciwstawienia się tego typu zagrożeniom.</p>
<p>OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i></p>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do tej klasy zagrożeń powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie ciągłości władzy w państwie, stabilności ekonomicznej; • Zagwarantowanie bezpieczeństwa obywateli oraz ich mienia na obszarach objętych kryzysem; • Niedopuszczenie do przekształcenia się sporów w otwarty konflikt społeczny, zwłaszcza w konflikt zbrojny; • Uniemożliwienie uzewnętrznienia się konfliktu • Jak najszybsze rozwiązanie kryzysu, przywrócenie stabilizacji politycznej.
<p>OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA <i>Jak najogólniej to osiągnąć?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie mediacji pomiędzy spierającymi się stronami; • W przypadku niekontrolowanego rozwoju sytuacji kryzysowej wprowadzenie stanu wojennego na części lub całym terytorium państwa i związanych z tym obostrzeń; • Rozwiązanie kryzysu tego typu w zasadzie powinno pozostawać sprawą narodu, jednakże w sytuacji braku jasności co do zachowania sił zbrojnych lub policji, w skrajnych sytuacjach konieczne będzie uwzględnienie możliwości użycia sił zbrojnych Sojuszu do ustabilizowania sytuacji w kraju.

PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI

<p>AGRESOR (lub źródło pochodzenia zjawiska)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Radykalna partia polityczna wykorzystująca trudności ekonomiczne w państwie do przejęcia władzy; • Mocarstwo usiłujące ponownie włączyć Polskę w strefę swoich wpływów politycznych, względnie ekonomicznych, wykorzystujące złożoną sytuację w państwie dla realizacji własnych zamierzeń (np. umieszczenie sprzyjających sobie przedstawicieli w składzie rządu); • Globalne organizacje ekonomiczne lub zorganizowane grupy przestępcze dążące do realizacji własnych celów poprzez szerzenie destrukcji.
<p>PAŃSTWO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Silne podziały społeczne nacechowane biegunowo odmienną ideologią – stan wrzenia społecznego; • Erozja autorytetu władzy państwowej, brak ciągłości władzy; • Siły zbrojne znajdują się w stanie wzmożonej lub pełnej gotowości bojowej, widoczne są oznaki braku jedności sił zbrojnych
<p>SOJUSZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mediacyjnych zmierzających do zażegnania konfliktu; • Nieangażowanie się wojskowe Sojuszu w wewnętrzny konflikt społeczny państwa – członka. W przypadku pojawienia się groźby załamania się spójności sojuszu przygotowywanie operacji pokojowej.
<p>INNI UCZESTNICY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Międzynarodowa mediacja organizacji politycznych (OBWE, ONZ); • W warunkach groźby rozprzestrzeniania się konfliktu działania ONZ przygotowujące operację pokojową.

MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP

Zadania operacyjne mogą obejmować:

- Obrona i ochrona ważnych obiektów państwowych i urzędów użyteczności publicznej;
 - Udział w cywilno – wojskowych akcjach porządkowych;
 - Przeciwdziałanie działaniom terrorystycznym;
- Wzmoczona walka z wykorzystującym trudną sytuację podziemiem przestępczym;
- W przypadku rozpoczęcia operacji przez Sojusz, włączenie się sił zbrojnych do działań;

GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII WOJSKOWEJ:

Strategia wyczekiwania na rozwiązania polityczne połączona z wojskową osłoną strategicznie ważnych obiektów. W przypadku eskalacji działań wprowadzenie stanu wojennego i zażegnanie konfliktu w skali kraju z użyciem sił zbrojnych. W ekstremalnych sytuacjach grożących załamaniem się jedności sojuszniczej i eskalacji konfliktu poza granice państwa, oczekiwanie na włączenie się Sojuszu do rozwiązania kryzysu.

**OGRANICZONY DOSTĘP DO ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH
DECYDUJĄCYCH O PRZETRWANIU PAŃSTW**

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliższej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor (lub źródło destabilizacji)	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Destabilizacje ekonomiczne, społeczne	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktycz- ne	operacyjno- taktyczne	opera- cyjne	operacyjno- strate- giczne	stra- tegicz- ne
4.	Cel (zamiar) agresora	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym	inne	
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagroże- nie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywozny”	zagrożenie interesów drugopla- nowych	inne
6.	Obszar zagrożenia (dotyczy)	miej- scowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw

7.	Rozpiętość czasowa	incydentalne	krótkotrwałe	długotrwałe	permanenne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań zbrojnych	niska	średnia	wysoka	zmienna	
11.	Zaangażowanie polityczne, ekonomiczne, zbrojne państw trzecich: a/ po stronie ofiary agresji b/ po stronie agresora	wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne
		wykluczone	mało prawdop.	prawdopodobne	wysoce prawdop.	pewne

ELEMENTY KONCEPCJI

KRYTERIUM	OPIS
TREŚĆ ZAGROŻENIA	<p>Najnowsze badania publikowane w wielu krajach świata stwierdzają, że ropa naftowa jeszcze przez jakieś dwadzieścia – dwadzieścia pięć lat stanowić będzie podstawowy surowiec, służący zabezpieczeniu potrzeb przemysłu i transportu. Problem w tym, że na świecie notuje się wzrost gospodarczy, będący wynikiem coraz większej ilości państw wytwarzających, transportujących i w ogóle opierających swój byt na ropie naftowej. Tymczasem zasoby tego surowca szacowane są jeszcze na około 35-40 lat wydobycia. Pragmatyczni Amerykanie zauważają, że zapotrzebowanie na ropę naftową będzie rosło wraz z niezrównoważonym, ekspansywnym wzrostem ekonomicznym państw wschodnioazjatyckich¹³. Należy zatem spodziewać się, że walka o dostęp do ropy naftowej ulegać będzie stopniowej intensyfikacji. Nietrudno w tej sytuacji spodziewać się coraz ostrzejszej rywalizacji między państwami (blokami państw) o dostęp do źródeł tego strategicznego surowca. Należy liczyć się zarówno z pojawianiem się konfliktów zbrojnych w rejonach wydobycia, jak też z licznymi sytuacjami kryzysowymi wymagającymi udziału międzynarodowych sił zbrojnych w nadzorowaniu pokoju w tych strefach i innych działaniach o charakterze niewojennym.</p>
OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIAŁA -NIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do tej klasy zagrożeń powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zagwarantowanie bezpieczeństwa ekonomicznego państwa poprzez zapewnienie ciągłości dostaw ropy naftowej; • Niedopuszczenie (wraz z sojusznikami) do przekształcania się kryzysów w rejonach wydobycia ropy w otwarte konflikty zbrojne; • Jak najszybsze rozwiązanie kryzysu, przywrócenie stabilizacji politycznej.
OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA <i>Jak najogólniej to osiągnąć?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Udział sił zbrojnych RP we wspólnej operacji sojuszniczej związanej z przywróceniem równowagi politycznej i ustabilizowaniem sytuacji wojskowej.

¹³ New World Comming. Our View of the Future, *American Perspectives for the Next Century*, New York, 1999.

PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI

AGRESOR (lub źródło pochodzenia zjawiska)	<ul style="list-style-type: none"> • Dominujące w regionie państwo dążące do rekonstrukcji ładu międzynarodowego w obszarze geograficznym; • Mocarstwo (lub grupa państw skupiona wokół mocarstwa) dążące do włączenia regionu wydobywania ropy do swojej wyłącznej strefy wpływów; • Zaostrzający się deficyt ropy naftowej powodujący wzmożoną aktywność polityczną i militarną wielu mocarstw i skupionych wokół nich państw.
PAŃSTWO	<ul style="list-style-type: none"> • Realne przekonanie o pojawieniu się zagrożenia mogącego załamać normalne funkcjonowanie państwa; • Powszechna akceptacja konieczności udziału sił zbrojnych RP w akcji militarnej; • Ryzyko skutków akcji jest dostrzegane i akceptowane; • Istnieje świadomość możliwości pojawienia się retorsji ze strony potencjalnego agresora; • Rzeczywisty udział SZ RP w akcji wojskowej.
SOJUSZ	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mediacyjnych zmierzających do zażegnania konfliktu; • Wojskowe działania odstrasżające i zniechęcające agresora do zakłócania ładu panującego w strefie wydobywania; • Koordynacja sojuszników, planowanie operacji wojskowej w rejonie kryzysu; • Kompleksowa akcja wojskowa Sojuszu zmierzająca do ustabilizowania sytuacji w rejonie kryzysu
INNI UCZESTNICY	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna postawa mediacyjna wszystkich liczących się organizacji międzynarodowych; • Polaryzacja postaw poszczególnych mocarstw sektorowych, brak jedności w zakresie koncepcji rozwiązania kryzysu; • Wyczekująca postawa tzw. państw niezaangażowanych ze skłonnością do opowiedzenia się za stroną rokującą większe nadzieje na rozwiązanie problemu zgodnie z własną wizją i interesami.

MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP

Zadania operacyjne mogą obejmować (wszystkie zadania wyłącznie w ramach Sojuszu):

- Operacje blokowania portów morskich, szlaków tranzytowych na wodach międzynarodowych;
- Kontrola i nadzór nad przestrzeganiem embarga na dostarczanie broni, ewentualna sprzedaż ropy przez państwo – agresora;
- Kontrolowanie zasad korzystania z przestrzeni powietrznej w rejonie kryzysu,

- zapewnianie swobody nawigacji i przelotów;
- Udział w narzucaniu stref wyłączności;
 - Przeciwdziałanie atakom terrorystycznym prowadzonym przez agresora w rejonie kryzysu oraz na terytorium Polski;
 - Udział w operacjach demonstracji siły, lotach zwiadowczych, rajdach połączonych z uderzeniami na wybrane punkty;
 - Zażegnanie konfliktu może łączyć się z nadzorowaniem działań mających na celu weryfikację podpisanych umów w zakresie rozbrojenia walczących stron

GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII WOJSKOWEJ:

Strategia pełnego zaangażowania w działania Sojuszu, możliwie dużego i pełnego zastosowania posiadanych możliwości w działania poza obszarem państwa, mająca na celu zagwarantowanie dostępu do stref wydobywania ropy naftowej i utrzymanie bezpieczeństwa ekonomicznego państwa.

KŁĘSKI EKOLOGICZNE (NATURALNE I SPOWODOWANE PRZEZ CZŁOWIEKA)

Lp.	KRYTERIUM	RODZAJ (typ) ZAGROŻENIA MILITARNEGO				
1	2	3				
1.	Czas wystąpienia	aktualne	w bliższej perspektywie (-5 lat)	w średniej perspektywie (5-10 lat)	w dalszej perspektywie (10-20 lat)	
2	Agresor (lub źródło destabilizacji)	Inne państwo	Grupa państw, sojusz polityczno - militarny	Destabilizacje ekonomiczne, społeczne	Organizacje niepaństwowe, korporacje handlowe	
3.	Skala zagrożenia, mierzona koniecznym stopniem zaangażowania własnego potencjału obronnego	taktyczne	operacyjno-taktyczne	operacyjne	operacyjno-strategiczne	strategiczne

4.	Cel (zamiar) agresora	podbój i likwidacja państwa	ustanowienie zależności politycznej, ekonomicznej	wymuszenie określonych działań, postaw, zachowań	wsparcie konfliktu wewn.	
		aneksja części terytorium	zniszczenie określonych obiektów	zapewnienie swobody dział. org. przestępczym	inne	
5.	Znaczenie zagrożenia (ilość i rodzaj zagrożonych interesów lub kryteriów przetrwania)	zagroże- nie bytu	zagrożenie formy bytu	zagrożenie konkretnego interesu uznanego za „żywotny”	zagrożenie interesów drugopla- nowych	inne
6.	Obszar zagrożenia (dotyczy)	miej- scowe	lokalne	na części terytorium państwa	na całości terytorium państwa	na terytorium 2 i > państw
7.	Rozpiętość czasowa	incyden- talne	krótkotrwałe	długotrwałe	perma- nentne	
8.	Rodzaj stosowanych środków walki (rodzaj oddziaływania)	BMR	broń precyzyjnego rażenia	środki klasyczne	inne	
9.	Obiekty oddziaływań destrukcyjnych	wył. wojskowe	cywilne: - polityczne - gospod. - inne	wszystkie	inne	
10.	Intensywność działań (zbrojnych i niezbrojnych)	niska	średnia	wysoka	zmienna	

ELEMENTY KONCEPCJI

KRYTERIUM	OPIS
<p style="text-align: center;">TREŚĆ ZAGROŻENIA</p>	<p>Rozwój gospodarczy prowadzi do stałego zwiększania intensywności oddziaływania człowieka na środowisko naturalne – do coraz szerszego korzystania z różnego rodzaju zasobów naturalnych, a także pojawiania się czynników, które zakłócają działanie mechanizmów istotnych dla zachowania niektórych warunków przyrodniczych. Dotyczy to w głównej mierze efektu cieplarnianego, niszczenia warstwy ozonowej, deficytu wody pitnej¹⁴. Należy także pamiętać o możliwości spowodowania katastrofy ekologicznej przez człowieka: spowodowanie awarii w elektrowni jądrowej, niekontrolowany wybuch przemycanych ładunków jądrowych, skuteczny szantaż jądrowy, chemiczny i biologiczny stosowany przez organizacje terrorystyczne i przestępcze, wreszcie państwa pozbawione wyobraźni. Istotną wreszcie kwestią pozostaje podwyższanie się poziomu oceanu światowego. W wyniku tego procesu do roku 2030 poziom Bałtyku ulegnie podniesieniu o ponad 60 cm. Dla Polski oznaczać to będzie utratę około 2240 km kwadrat. powierzchni¹⁵.</p>
<p>OKREŚLENIE CELU PAŃSTWA W RAMACH PRZECIWDZIAŁA -NIA ZAGROŻENIU <i>co osiągnąć?</i></p>	<p>Celem działalności państwa w stosunku do tej klasy zagrożeń powinno być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie środowiska przyrodniczego w stanie umożliwiającym normalne funkcjonowanie państwa; • Minimalizowanie strat i zniszczeń wynikających z pojawiania się katastrof naturalnych; • Maksymalizowanie zdolności obronnych w zakresie przeciwstawiania się zanieczyszczeniom środowiska, zwłaszcza w zakresie przeciwstawiania się skażeniom bakteriologicznym, chemicznym i jądrowym; • Niedopuszczenie do utraty znacznych obszarów terytorium państwa w związku z podwyższaniem się poziomu oceanu światowego.

¹⁴ Budnikowski A., *Ochrona środowiska jako problem globalny*, Polski Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1998, s. 14. Autor wymienia również inne rodzaje zagrożeń ekologicznych, jak np.. niszczenie lasów czy skażenie gleby. W niniejszej pracy, z uwagi na przyjęty horyzont badawczy, zagrożenia te nie będą omawiane.

¹⁵ Kleczkowski A. S., Mikulski Z., *Prognoza gospodarowania wodą. Stan zasobów*, w: *Prognoza ostrzegawcza zmian środowiskowych życia człowieka w Polsce na początku XXI wieku*, Zeszyty Naukowe, Oficyna Wydawnicza Instytutu Ekologii PAN, nr 10, 1995 r, s. 46.

<p>OKREŚLENIE OGÓLNEJ IDEI DZIAŁANIA <i>Jak najogólniej to osiągnąć?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne przygotowywanie potencjału obronnego państwa do likwidowania klęsk żywiołowych; • Prowadzenie prac prewencyjnych związanych z przygotowaniem infrastruktury; • Projektowanie działań i szkolenie odpowiednich jednostek zadaniowych do przeciwdziałania skutkom katastrof; • Projektowanie i przygotowywanie wspólnych działań sojuszniczych (dwu, trzynarodowych) w zakresie przeciwdziałania klęskom naturalnym i sztucznym o dużym zasięgu występowania.
PRZEWIDYWANE WARUNKI REALIZACJI	
<p>AGRESOR (lub źródło pochodzenia zjawiska)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Awarie elektrowni jądrowych; • Powodzie, klęski pożarów zanieczyszczenia wód powierzchniowych; • Użycie BMR przez grupy ekstremistów, terrorystów;
<p>PAŃSTWO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powszechna wola przeciwstawienia się zagrożeniom ekologicznym; • Przewidywane selektywne rozwinięcie zdolności obronnych państwa w skali odpowiadającej zagrożeniom – równoważenie sił i zdolności na kierunkach zagrożeń;
<p>SOJUSZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie logistyczne w zakresie niezbędnym dla usunięcia skutków katastrof; • W wypadku skażeń związanych z użyciem BMR zaangażowanie części potencjału niezbędnego do usunięcia skutków katastrof; • W przypadku sabotażu jądrowego, chemicznego lub biologicznego spowodowanego przez terrorystów przygotowanie i przeprowadzenie akcji odwetowych;
<p>INNI UCZESTNICY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa państw spoza Sojuszu; • Aktywna rola państw sąsiadujących z Polską w zakresie przeciwdziałania skutkom katastrof.
MOŻLIWE ZADANIA OPERACYJNE SZ RP	
<p style="text-align: center;">Zadania operacyjne mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspólne ze strukturami militarnymi państwa oraz sferą cywilną operacje SZ RP w zakresie: 	

- bezpośredniego udziału w akcjach poszukiwawczo - ratowniczych
 - izolacji rejonu klęski;
- usuwania skutków katastrof (dezaktywacja zanieczyszczeń, oczyszczanie ujęć wody pitnej, pomoc w ewakuacji ludności)
 - uczestnictwo w akcjach gaszenia pożarów
- Prowadzenie (samodzielnie lub z sojusznikami) operacji odwetowych;

GENERALNA POSTAWA POLITYCZNA I LINIA PRZEWODNIA STRATEGII WOJSKOWEJ:

Strategia maksymalizacji wysiłków w związku z ochroną ludności i minimalizacji strat wynikających z zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego. W przypadku sabotażu jądrowego, chemicznego lub biologicznego udział w sojuszniczej akcji odwetowej.

Przedstawione zarysy koncepcji (linii politycznych) państwa w zakresie przeciwdziałania przewidywanym zagrożeniom stanowią – jak to już zaznaczaliśmy – jedynie wybraną grupę działań możliwych do przeprowadzenia przez państwo. Wiele z nich (a właściwie większość) uwzględnia potrzebę / konieczność zaangażowania sił zbrojnych Sojuszu Północnoatlantyckiego. W tym miejscu należy wspomnieć, że przedstawione zagrożenia odnoszono do Polski. Jednakże takie (lub podobne) klasy zagrożeń mogą być reprezentatywne także w stosunku do innych państw NATO. Projektując doktrynę udziału sił zbrojnych w operacjach innych niż wojenne należy uwzględnić konieczność wydzielania niezbędnych sił do działań na terytoriach innych państw – członków NATO. Rzecz jasna proponowane koncepcje polityczne musiałyby uwzględniać zidentyfikowane przez inne państwo lub Sojusz w całości cele polityczne. Projektowanie adekwatnych celów politycznych, najogólniejszych sposobów działania, niezbędnych środków i zasobów mogłoby przyjąć podobną postać, podobny układ treści, jak te przedstawione powyżej.

Zaprezentowane zarysy koncepcji politycznych w zakresie przeciwdziałania wybranym klasom zagrożeń ustanowiły podstawę do zaprojektowania adekwatnych zbiorów możliwych / koniecznych zadań sił zbrojnych w operacjach innych niż wojna. Stanowią one treść następnego podrozdziału.

ROZDZIAŁ II

SIŁY ZBROJNE RP W OPERACJACH INNYCH NIŻ WOJNA

Udział Wojska Polskiego w operacjach (misjach) pokojowych pod flagą ONZ może posłużyć za klasyczny przykład, gdzie praktyka wyprzedziła teorię. Od blisko pół wieku – po II ej wojnie światowej – najpierw polscy oficerowie w Międzynarodowej Komisji Kontroli i Nadzoru na terenie Indochin (Korea, Kambodża, Laos, Wietnam), a następnie wiele różnych pododdziałów pełniło pokojową Służbę w Afryce i Azji Mniejszej, ostatnio zaś w Europie (Jugosławia). Uzyskane wnioski i doświadczenia doczekały się wielu publikacji prasowych, opracowań teoretycznych i pozycji książkowych, z których można zgromadzić pokaźną bibliotekę. Zawarte w nich opisy naszego, osobliwego wkładu Wojska Polskiego do przywrócenia i utrzymania regionalnego (światowego) pokoju, to także liczący się dorobek rodzimej myśli wojskowej w sferze teorii działań bojowych (głównie taktyki) i techniki bojowej (głównie przystosowania do innych warunków klimatycznych). Będą one niewątpliwie cenną pomocą podczas pracy nad tym opracowaniem, traktowanym jako świadomie założona kontynuacja tematu z ubiegłego roku. Tytułem przypomnienia należy wspomnieć, iż tam skupiono uwagę na problematyce ogólnopństwowej, tylko w niezbędnym zakresie czyniąc odniesienia do zadań Wojska Polskiego, jako stanowiących ilustrację autentyczności wypowiedzanych myśli i poglądów. Zarówno w poprzednim jak i w tym opracowaniu swoistym drogowskazem są obowiązujące dokumenty (dyrektywy) NATO. Jest to i oczywiste i zrozumiałe. Jesteśmy od 2 lat członkiem Sojuszu, dla którego przecież zapobieganie konfliktom zbrojnym poprzez szeroko rozumiane pokojowe misje dyplomatyczne i wojskowe zdaje się być podstawową formą

troski o zbiorowe bezpieczeństwo militarne swoich członków. NATO – wska klasyfikacja i interpretacja misji pokojowych została czytelnie i przekonująco zaprezentowana w rozdziałach poprzedzających, czym zwalnia z przytaczania obszernych treści i wywodów w tym opracowaniu.

Tym samym pozwala – bez szczególnego naświetlenia – skupić uwagę tylko na aspektach zasadniczych, można powiedzieć „stycznych” udziału wydzielonych jednostek Wojska Polskiego oraz sił zbrojnych państw sojuszniczych w operacjach pokojowych, mieszczących się w pojęciu „operacja inna niż wojna”. Choć pojęcie „operacja inna niż wojna” zdefiniowane w poprzednich rozdziałach ma w polskim słowniku dyplomatycznym i wojskowym krótką (kilkuletnią) historię, to wspomniany udział jednostek Wojska Polskiego w misjach pokojowych, nie czyni nas zupełnym nowicjuszem. Najogólniej rzecz ujmując, niezbędnym są teoretyczno – praktyczne wskazania planistyczno – organizacyjnego przygotowania jednostek Wojska Polskiego do takich misji. Stąd też w tym opracowaniu, mającym w niektórych miejscach zabarwienie futurystyczne – podjęta została próba odpowiedzi na pytania związane z podstawowymi dokumentami uprawniającymi do myślenia o takich misjach, „decyzyjnego” i organizacyjno – logistycznego ich przygotowania przez organy oraz instytucje państwowe i wojskowe. Autorzy piszący o operacjach innych niż wojna, zasadniczo odnoszą je do działań poza obszarem własnego kraju. Jest to zrozumiałe i zasadne, gdyż jedną z kardynalnych norm wymaganych od członka Sojuszu jest wprowadzenie i przestrzeganie demokratycznych reguł, uznanych za uniwersalne w nowoczesnych państwach XX w. Polska czyniła to z różnym skutkiem i w różnym tempie po II-iej wojnie światowej. Przełomowym momentem na drodze demokratyzacji życia i struktur państwa był Okrągły Stół w 1989 r, po którym zmiana nazwy państwa z jednej strony zapoczątkowała dotychczasowe osiągnięcia, z drugiej zaś otwierała nowe rozdziały. W tym też czasie podjęto zasadnicze decyzje o ilościowym zmniejszeniu Sił Zbrojnych i wytyczono

główne kierunki przebudowy Wojska, choć jeszcze istniał Układ Warszawski. Gwarantem zasadności i trafności podjętych wówczas decyzji była prezydentura gen W. JARUZELSKIEGO, jednocześnie Zwierzchnika Sił Zbrojnych RP.

Okres tego otwarcia stał się również swoistym impulsem zmian doktrynalno – strategicznych przyjętych w 1990 r a następnie w 1992 r, ale już przez kolejnego prezydenta RP.

Dla Wojska miało to kolosalne znaczenie, gdyż wyznaczono jego miejsce i rolę w strategii bezpieczeństwa i obronności Państwa. Na tym tle zawarto w tym rozdziale kilka uwag i opinii o wewnętrznej roli Wojska. Nie jest to żadna przewrotność, gdyż nawet w krajach o względnie trwałej demokracji, splot różnorodnych zdarzeń zewnętrznych i wewnętrznych może wymusić użycie siły, w okolicznościach dziś trudno wyobrażalnych.

2.1. Operacje inne niż wojna w polskich aktach prawnych i dokumentach normatywnych

Powszechne rozumienie operacji innych niż wojna jako misje (operacje) pokojowe – w czym chlubną kartę zapisało nasze Wojsko (o czym wspomniano wyżej) łatwo znaleźć w naszej legislacji. Najwyższy akt prawny – Konstytucja, w art. 117 stanowi, iż „zasady użycia Sił Zbrojnych poza granicami RP określa ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa...”, otwierając tym szerokie spektrum możliwości zdefiniowania i zapisu różnych przewidywanych sytuacji (zdarzeń) i warunków działania. Określa je, wydana na tej podstawie ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych RP poza granicami państwa (Dz U z 30.12.98 r) Znajdujemy tu wskazany w nazwie podział na „użycie” oraz „pobyt”, którym przypisano następujące sytuacje.

Użycie SZ RP poza granicami oznacza udział w:

- konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych;

- misji pokojowej;
- akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom.

Natomiast **pobyt Sił Zbrojnych RP poza granicami** oznacza udział w:

- szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych;
- akcjach ratunkowych, poszukiwawczych lub humanitarnych (ten zapis nie ma zastosowania w ratownictwie morskim, gdzie obowiązują specyficzne zasady postępowania);
- przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Najogólniej ujmując można powiedzieć, iż pojęcie „użycie wojska” ma charakter bojowy, związany najczęściej z konfliktem zbrojnym. Spośród wielu konfliktów warto przypomnieć choćby nasze wojskowe misje obserwacyjne w Indochinach i na Kaukazie. Zwarte pododdziały Wojska Polskiego użyte zostały na dużą skalę po raz pierwszy w Europie (1973) jako skutek tzw. czwartej wojny izraelsko – arabskiej oraz w Syrii i Libanie (1974, 1978).

Były to jednak misje pokojowe mające na celu nadzorowanie przestrzegania wynegocjowanego porozumienia. Nie brały one żadnego udziału w konfliktach zbrojnych. Inny natomiast charakter miał udział specjalnej jednostki GROM na Haiti (1993), polegający na pomocy w ochronie wyznaczonych obiektów oraz międzynarodowego personelu. Sprawność i operatywność działania tej jednostki przyniosła jej autorytet w oczach współdziałających sił specjalnych, zaś Polsce uznanie władz USA i Haiti. Pobyt Sił Zbrojnych poza granicami RP – jak dotąd ma charakter szkoleniowy i reprezentacyjny (np. KRWP w Brukseli podczas oficjalnego podniesienia flagi państwowej Polski jako pełnoprawnego członka NATO). Choć w Europie i Azji miało miejsce kilka kataklizmów spowodowanych trzęsieniem ziemi oraz podwoziami, np. Jugosławia, Rumunia, Turcja, Indie – to specjalne (ratownicze) jednostki wojskowe nie uczestniczyły (brali udział strażacy). Dziś szeroką

wykładnię zapisu Konstytucji oraz wspomnianej ustawy zawierają dwa zasadnicze dokumenty: strategia bezpieczeństwa RP oraz strategia obronności RP.

Strategia bezpieczeństwa RP przyjęta przez Radę Ministrów dnia 4 stycznia 2000 r. Jedną z pięciu -określonych w tej strategii - zasad polskiej polityki bezpieczeństwa jest opowiadanie się za użyciem sił na arenie międzynarodowej tylko w dwóch przypadkach tj w celach obronnych oraz w operacjach realizowanych na podstawie mandatu społeczności międzynarodowej. Prawo do własnej obrony, czyli użycie całego potencjału Sił Zbrojnych do odparcia agresji z zewnątrz przewiduje Karta Narodów Zjednoczonych.

Wnikliwa analiza jej treści pozwala wojskowym dostrzec prawne możliwości uprzedzającego wykonania uderzeń na zgrupowanie wojsk inwazyjnych u granic zagrożonego państwa, jeśli tylko przedstawi nie podważalne dowody na uzasadnienie swojej decyzji. Studia początkowego okresu wielu konfliktów zbrojnych i wojen pozwalają też patrzeć na wrogie zgrupowania przez pryzmat siłowej presji wspierającej „dyplomatyczne natarcie” na osaczone państwo. Przykład takiej sytuacji możemy znaleźć w stosunkach czechosłowacko–niemieckich 1939 r, które doprowadziły do zajęcia terytorium południowego sąsiada Polski „bez wojny”. Istnieje też coraz więcej ujawnionych dokumentów i faktów pozwalających fachowcom obiektywnie wypowiedzieć się o zagrożeniu „pomocą zewnętrzną” ze strony ZSRR, CSRS i NRD w 1981 r. O takiej możliwości, ale ze strony ZSRR w sierpniu 1980 r pisałem w poprzednim opracowaniu, przytaczając projekt ściśle tajnej decyzji pięciu członków ścisłego kierownictwa ówczesnego KC KPZR. Do tego można dodać co o tym okresie pisze gen. W JARUZELSKI w książce „Różnić się mądrze” - ...„Dziś siedząc wygodnie w fotelu można dywagować, czy było faktyczne zagrożenie, czy tylko wojna nerwów, sugestywny blef. Oczekiwanie

na to, jaki wariant się sprawdzi, oznaczałoby kierowanie się mentalnością grającego na loterii lub w ruletkę: uda się – nie uda. Takiej gry z narodowym losem uprawiać nam nie było wolno. Po latach bez sensu jest też majaczenie, że była możliwość przeciwstawienia się zewnętrznej presji poprzez zademonstrowanie jakiegoś ogólnonarodowego „naprężenia mięśni”, czy też dorzucenie do naszej powstańczo – martyrologicznej kolekcji jeszcze jednej próby...” (s. 31-32). Mandat społeczności międzynarodowej jest określeniem dość pojemnym treściowo. W praktyce oznacza to ONZ, jako największą organizację międzynarodową, powołaną po straszliwych skutkach II – ej wojny światowej. Uważamy, iż ...„operacje pokojowe stanowią jeden z podstawowych elementów działań Narodów Zjednoczonych na rzecz utrzymania pokoju i bezpieczeństwa w świecie. Powinny one w zasadzie nosić charakter tymczasowy i służyć tworzeniu warunków do rozwiązywania konfliktów metodami politycznymi.

Jako wieloletni, a w ramach ONZ największy obecnie kraj – dawca personelu operacji pokojowych, Polska będzie nadal gotowa wносить znaczący wkład w międzynarodowe operacje pokojowe, w tym pod egidą ONZ”... – czytamy w strategii bezpieczeństwa na s. 17. Tak czytelny zapis nie wymaga wyjaśnień.

Z czasem powstały też organizacje regionalne np. KBWE (1975) przekształcona w OBWE, której mandatariusze mogą podjąć decyzję o użyciu sił np. dla wymuszenia przerwania lokalnego konfliktu i tą drogą przywrócenia pokoju. Jak wiemy wiele też prawno–politycznych sporów wywołała decyzja NATO w 1999 r o użyciu sił przeciwko Jugosławii, celem przerwania czystek etnicznych. Niemniej liczebność ludności, sił zbrojnych i terytorialna przestrzeń NATO są poważnymi atutami tej organizacji do wypowiedania się o charakterze i sposobach prowadzenia pokojowych misji. Geostrategiczne położenie Polski i aktualna sytuacja polityczno- gospodarcza oraz etniczna pozwala na zapisanie

tezy, iż niektóre kryzysy i lokalne konflikty mogą pośrednio, a nawet bezpośrednio wpływać na nasze bezpieczeństwo. Wówczas...,Polska będzie reagować w ramach NATO, a także w ramach wysiłków wspólnoty międzynarodowej, a jeśli okaże się to niezbędne, to samodzielnie, na wyzwania i ewentualne zagrożenia, które mogłyby przekształcić się w poważne kryzysy lub prowadzić do wybuchu konfliktu lokalnego...” Zwraca tu uwagę zastrzeżenie o „samodzielności” podejmowania działań chroniących pokój, co można odczytywać w kategorii historycznych wniosków, politycznej suwerenności (sukcesywnie ograniczanej globalizacją) czy też troski o szybkie zażegnanie ew. sporów etnicznych. Strategia obronności RP przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 23 maja 2000 r. potwierdza przytoczone wyżej zapisy, iż w naszym polskim interesie jest ...„wspieranie akcji instytucji i organizacji międzynarodowych w reagowaniu kryzysowym oraz polityczno – militarnych działaniach stabilizujących...” Czynić to będziemy...,poprzez udzielanie stronom konfliktu pomocy organizacyjnej, humanitarnej, doradczej itp. organizowanie akcji humanitarnych i antyterrorystycznych, a także (...) interwencyjnych operacji militarnych... mających na celu... rozdzielenie i rozbrojenie bądź rozbijanie formacji zbrojnych stron konfliktu...” Łatwo stąd wyprowadzić wniosek o konieczności odpowiedniego przygotowania szkoleniowego i organizacyjnego do własnego, skutecznego wypełnienia deklarowanych zobowiązań. Że jest to możliwe świadczą nasze jednostki pełniące pokojową służbę choćby w Jugosławii. Wprawdzie brak nam doświadczenia w operacjach antyterrorystycznych , o co – rzecz jasna – nie powinniśmy się martwić, ale z tą myślą przygotowujemy jednostkę specjalną GROM i 1 pułk specjalny. Naturalną jest rzeczą, iż w tym względzie priorytet mają pododdziały antyterrorystyczne Policji. Wojskowym prowadzącym teoretyczne rozważania „nad pokojem” nie powinien ujść uwadze taki zapis - ..., W świetle ustaleń strategii sojuszniczej udział polskich sił zbrojnych w operacjach reagowania kryzysowego może wymagać zastosowania specjalnych

środków rażenia. Dotyczy to uzbrojenia o nie śmiertelnych cechach, zdolnego do obezwładnienia lub częściowego wyłączenia z walki ludzi i sprzętu wojskowego...” Przynajmniej już od 40 lat w laboratoriach wielu państw prowadzone są badania m.in. nad taką bronią, dla której przyjęto nazwę - „humanitarna broń masowego rażenia”. Dostępne źródła naukowe i prasowe podają, iż badania prowadzone są także w Polsce nad falową bronią elektromagnetyczną, powodującą m.in. szybkie zmęczenie, ospałość, czy też reakcje odwrotne – zachowania wybuchowe, nerwowe. Prawdopodobnie broń taka została już zastosowana przeciwko wojskom irackim w Zatoce Perskiej, ale źródła nie podają żadnych informacji o jej skuteczności. Dla nas zapewne jest dziś przedwcześnie by myśleć o strukturze organizacyjnej i zasadach działania formacji stosujących taką broń. Wykluczyć tego jednakże nie podobna. Cytowane zapisy z dokumentów: strategia bezpieczeństwa RP oraz strategia obronności RP – niezbiecie dowodzą iż Polska i jej Siły Zbrojne bardzo poważnie traktują działania na rzecz pokoju, stabilizacji społecznej w rejonach zapalnych oraz prowadzenia akcji humanitarnych wobec ludzi i mienia dotkniętych klęską żywiołową.

2.2. Charakterystyka procesu decyzyjnego o udziale jednostek Wojska Polskiego w operacjach (misjach) pokojowych

Przez 40 lat impulsem rozpoczynającym proces decyzyjny w Polsce była inicjatywa zewnętrzna państwa lub grupy państw. Początkowo tj. u progu lat 50-tych kierowano się udziałem Polski w koalicji antyhitlerowskiej, jej ogromnymi cierpieniami doznany podczas ostatniej wojny oraz aktualną postawą członka – założyciela ONZ. Słusznie sądzono, iż te doświadczenia i rzeczowe deklaracje pokojowe pozwolą Polsce spełnić pomyślnie trudne zadania wynikające z właściwości misji pokojowych. Pierwszą próbą na tym polu była misja w Korei. Porozumienie podpisane w Panmunđonie pozwoliło powołać

komisję rozjemczą z udziałem Polski, Czechosłowacji, Szwecji i Szwajcarii. Kierując się powyższymi przesłankami kierownictwo PZPR dokonało politycznej oceny udziału w tej misji, co pozwoliło z kolei Radzie Ministrów PRL podjąć uchwałę 12 września 1953 r. Określała ona, iż do zadań obserwacyjno-inspekcyjnych na linii demarkacyjnej, lotniskach, stacjach kolejowych i w portach skład polskiej delegacji będzie wynosił 400 osób. Wydzielono go spośród sprawdzonej kadry MON i MSZ. Wszyscy występowali jako personel wojskowy, podzieleni na 4 – osobowe zespoły pełniące misję przez 9-11 miesięcy, po czym byli odwoływani do kraju. Drugą, podobną decyzją z inicjatywy Konferencji Genewskiej w 1954 r był udział w Międzynarodowej Komisji Kontroli i Nadzoru w Indochinach.

Trzecią zaś był udział naszych obserwatorów w Nigerii. Tu spotykamy pierwszy przykład, gdzie rząd państwa wystąpił z taką inicjatywą do samodzielnie wybranych państw, m.in. Polski, Kanady, Szwecji oraz skierował zaproszenie - także pierwszy przykład - do sekretarzy generalnych ONZ i OJA. Od tego czasu do międzynarodowej praktyki – jako zasada – weszła inicjatywa ze strony zainteresowanego państwa, organizacji regionalnej, a głównie ONZ.

Rząd nigeryjski, jako pierwszy w świecie opracował statut dla Grupy Obserwatorów, przewidując zadania polegające na obserwacji działań armii federalnej wobec jeńców wojennych, ludności cywilnej i uchodźców oraz nadzorze nad mieniem ludności zamieszkałej na terenie objętym walkami.

Statut ten partyjno-rządowe kierownictwo Polski wnikliwie przeanalizowało, wydając pozytywną decyzję odzwierciedloną w odnośnej Uchwale Rady Ministrów PRL. Można powiedzieć, iż do końca lat 80 – tych sprawnie funkcjonowała następująca procedura decyzyjna: inicjatywa zewnętrzna, zwykle ONZ zawierająca zadania rozjemczo-ochronne i obserwacyjne, których wnikliwa analiza przez kierownictwo partii stanowiła podstawę do prawomocnej uchwały Rady Ministrów PRL. Zazwyczaj określano

w niej przeznaczenie, zadania i skład polskiej delegacji oraz niezbędne ustalenia organizacyjne. Należy tu wyraźnie podkreślić, iż przez 20 lat (1953-73) Polska wydzielała personel wojskowo – cywilny z różnych resortów, głównie MON, MSZ, MSW do zadań obserwacyjno–inspekcyjnych. Zmiana w tej procedurze nastąpiła w 1973 r za sprawą rezolucji nr 340 Rady Bezpieczeństwa ONZ, regulującej proces nadzorowania przerwania działań zbrojnych w tzw. czwartej wojnie izraelsko-arabskiej. Do składu Doraźnych Sił ONZ na Bliskim Wschodzie (UNEF II) Polska po raz pierwszy miała wydzielić kontyngent wojskowy. Wspólnie z Kanadą byliśmy odpowiedzialni za logistyczne zabezpieczenie batalionów operacyjnych pochodzących z 10 państw, rozwiniętych w strefie buforowej na Półwyspie Synaj. Realizacja tego zadania wymagała utworzenia Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej (PWJS) liczącej ok. 900 osób w składzie kompanii: dowodzenia i ochrony, transportowa; inżynierska; remontowa; budowlana i obsługi oraz szpital polowy. Struktura ta pozwalała wykonać następujące zadania zabezpieczenia logistycznego:

- transport osób i żywności, materiałów pędnych i smarów oraz obsługę techniczną własnych pojazdów;
- uzdatnienie i dowóz wody do wszystkich kontyngentów i posterunków ;
- prowadzenie rozminowania w strefie buforowanej;
- sprawowanie opieki medycznej nad całością wydzielonych sił operacyjnych (szpital polowy) PWJS zadania te realizowała przez 6 lat, dokonując stosownych zmian personelu wojskowo- cywilnego i korekt w charakterze bieżąco realizowanych przedsięwzięć,

o czym piszą gen Franciszek GAĞOR i płk Krzysztof PASZKOWSKI w książce „Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie RP” (Wydawnictwo A. Marszałek, Toruń 1999), z którego wykorzystano informacje o wybranych działaniach pokojowych oraz schematy obrazujące proces decyzyjny i przygotowawczy. Dość dobrze i sprawnie funkcjonujący model przygotowania i

kierowania wojskowych i cywilnych przedstawicieli Polski w misjach pokojowych przez 20 lat pomyślnie zdawał egzamin. Ale utworzenie PWJS wymagało o wiele szerszego zakresu działań. Nadal decyzja polityczna (uchwała) BP KC PZPR i prawomocna uchwała Rady Ministrów PRL stanowiły podstawę do działań organizacyjnych. Treściowy i przestrzenny zakres zadań przewidzianych dla tej organizacyjnie nietypowej jednostki WP skłonił partyjno – rządowe kierownictwo Państwa do polityczno – gospodarczej analizy warunków działania PWJS. Okazało się, iż zagadnienie jest bardziej złożone, niż początkowo mogłoby się wydawać. Bezstronność i obiektywność działań jako naczelne zasady prowadzenia misji pokojowej powinny współgrać z narodowym interesem Państwa. Ważnym elementem tej analizy – prowadzonej głównie w MSZ były możliwości wywiązania się z podejmowanych zobowiązań – tak wobec inicjatora, jakim stawała się ONZ, jak również wobec całej międzynarodowej społeczności. Przez to Polska uzyskiwała opinię wiarygodnego partnera ale i aktywnego uczestnika procesu bezpieczeństwa i pokoju. Potwierdzała tym ciągłość swojej polityki zagranicznej. Inaczej mówiąc, był to jeden z ważnych sposobów na zdobywanie autorytetu na arenie międzynarodowej, ale też i na zapewnienie własnego bezpieczeństwa. Czynniki te zyskały czołowe znaczenie w momencie uzyskiwania przez Polskę członkostwa w NATO, choć w latach 70 tych i 80 –tych nikt tego nie przewidywał. Również zagadnienia współpracy gospodarczej stawały się ważnym czynnikiem opiniotwórczym. Wiadomo przecież, iż każda ze stron konfliktu miała swoje polityczne, społeczne i gospodarcze racje, których potwierdzenia szukała także w działalności jednostek wykonujących pokojową misję. Choć jednostki te nie miały żadnego wpływu na polityczne decyzje, które zapadały wcześniej, zwykle na forum Rady Bezpieczeństwa ONZ, lub regionalnej organizacji np. OJA, to postawa i zachowania członków misji pokojowej były uważnie obserwowane i komentowane, także w kontekście (lub związku) z bieżącymi zdarzeniami, czy działaniami oficjalnych przedstawicieli

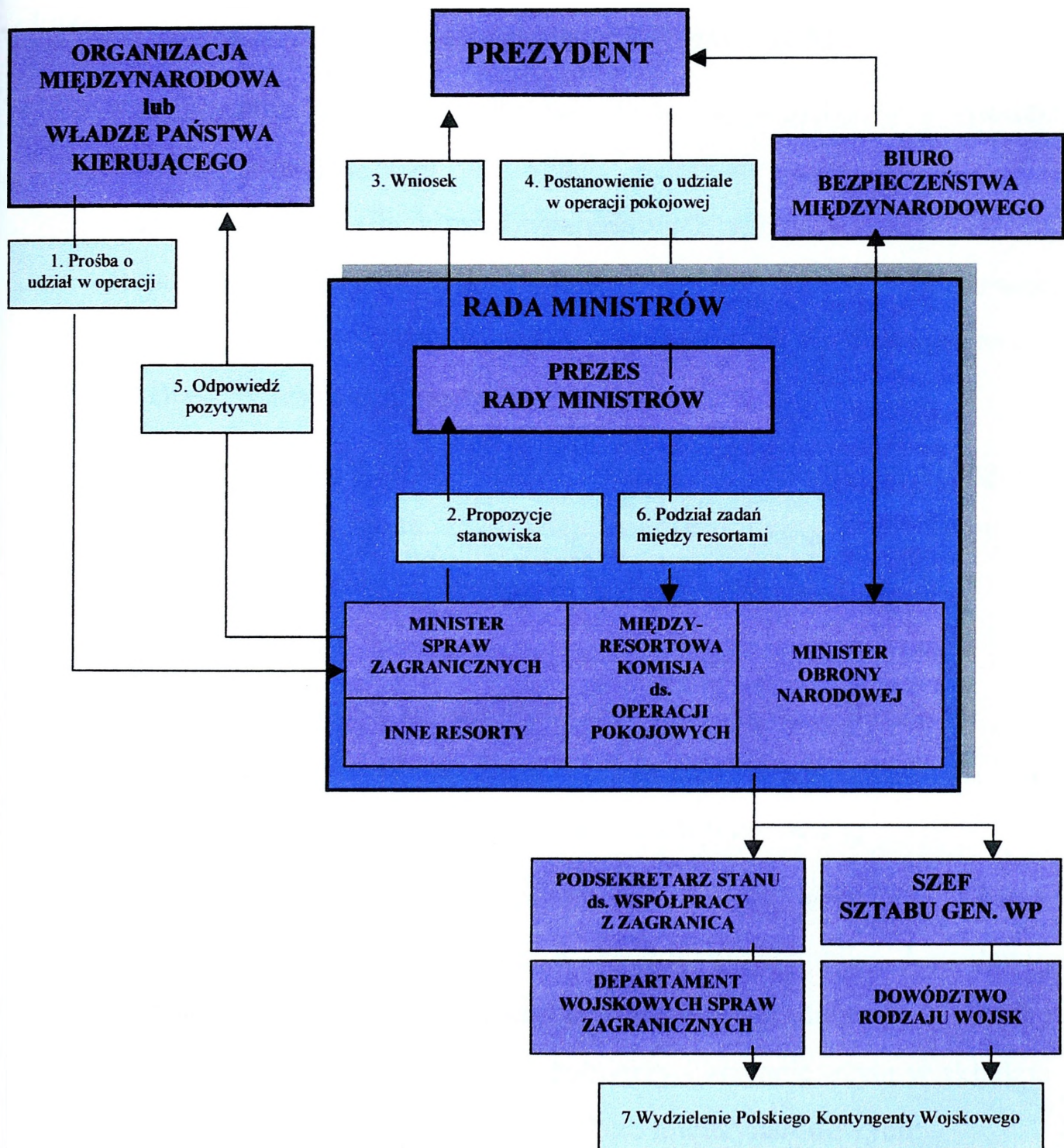
Polski. Z rozmów prowadzonych z wieloma uczestnikami misji wynika, iż zachowanie Polaków było ciągle śledzone. Patrzono na nas jako na pewien wzór, właściwy punkt odniesienia, według którego oceniano innych. Był to też w pewnym sensie wskaźnik politycznych nastrojów i uwarunkowań panujących w ówczesnym, dwubiegunowym układzie sił, tj. Wschód – Zachód, lub RWPG – EWG, albo Układ Warszawski – NATO. Jak mówią uczestnicy, Polska była przez pryzmat misji pokojowej postrzegana jako kraj „za kurtyny”, dostarczający elementów ocennych nie tylko o sobie, ale i o tzw. bloku wschodnim. Naturalną sprawą była też ocena możliwości przygotowania misji, prowadzona w Kierownictwie MON. Oceniano tu szanse powodzenia misji „z wojskowego punktu widzenia”, możliwości doboru stanu osobowego oraz niezbędnego wyposażenia kwatermistrzowsko – technicznego i medycznego (dziś nazwanego logistycznym).

Osobnym problemem były możliwości organizacyjno – finansowe, oceniane w porozumieniu z innymi resortami, zwłaszcza z ministerstwem finansów. W praktyce ta „część oceny” przesądzała o udziale w misji pokojowej. Była też niekiedy przedmiotem negocjacji, głównie kosztów i warunków spełnienia przewidywanych zadań (np. warunki bezpieczeństwa, wielkość rejonu odpowiedzialności), prowadzonych z odpowiednimi organami organizacji międzynarodowej. Trzeba pamiętać, iż ocen tych dokonywano systematycznie i dość wnikliwie już w latach 70 –tych a szczególnie w latach 80 –tych, gdy „szefem partii” i premierem Rządu był gen W. JARUZELSKI. Z dostępnych materiałów partyjno – rządowych, odtajnionych w ostatnich latach (niektóre publikowała prasa) wynika, iż dużą wagę przywiązywano do misji pokojowych na Bliskim Wschodzie (polska jednostka logistyczna 1974-94) oraz Namibii. Analiza tych pojawiających się publikacji i informacji pozwala wnioskować, iż w dekadzie lat 80 –tych został wypracowany model „partyjno – rządowego” działania i postępowania w tym zakresie. Sprawa funkcjonowania misji pokojowych była domeną nie tylko MON, ale wielu resortów zobowiązanych do

bieżącego nadzoru nad biegiem pojawiających się problemów. Natomiast w dekadzie lat 90-tych proces przygotowania decyzji obejmował dodatkowo międzyresortowe konsultacje różnych zespołów i komisji rozpatrujących pojawiające się i przewidywane trudności i problemy. W MON powołano stałą komisję konsultacyjno–koordynacyjną. Pełniła ona wiodącą rolę wśród gremiów resortowych oraz w pewnym sensie koordynacyjną i nadzorczą wobec jednostek (pododdziałów) pełniących pokojową Służbę. Zebrane opinie i wnioski odpowiednio opracowane – Komisja bezpośrednio lub poprzez Szefa MON albo MSZ przedstawiała na posiedzeniu Rady Ministrów. Po głębokich zmianach politycznych i ustrojowych na przełomie lat 80-tych i 90-tych ukształtował się model podejmowania decyzji zobrazowany na schemacie nr 1. Łatwo zauważalne są wypracowane przez wiele lat i nadal stosowane reguły tj.

- prośba organizacji międzynarodowej (zwykle ONZ) lub władz państwa kierującego do rządu polskiego – za pośrednictwem MSZ, o udział w operacji pokojowej (podawano tu cel operacji, warunki realizacji i zasadnicze potrzeby);
- konsultacje międzyresortowe pod kierunkiem MSZ i MON, a następnie przedstawianie propozycji stanowiska Radzie Ministrów;
- wnioskodawca operacji (ONZ), otrzymywał odpowiedź (skierowaną przez MSZ) oraz ew. zagadnienia wymagające negocjacji.

Schemat nr 1

Proces podejmowania decyzji o udziale Polski w operacjach pokojowych

Źródło: *Międzynarodowe operacje pokojowe...* s. 211

Od 1989 r pojawił się nowy organ – Prezydent RP. Zgodnie ze wspomnianą wcześniej ustawą „o zasadach użycia lub pobytu SZ RP poza granicami państwa”, na wniosek Rady Ministrów – w przypadku misji pokojowej, Prezydent RP postanawia o użyciu jednostek wojskowych. Aktualnie obowiązują następujące postanowienia Prezydenta RP:

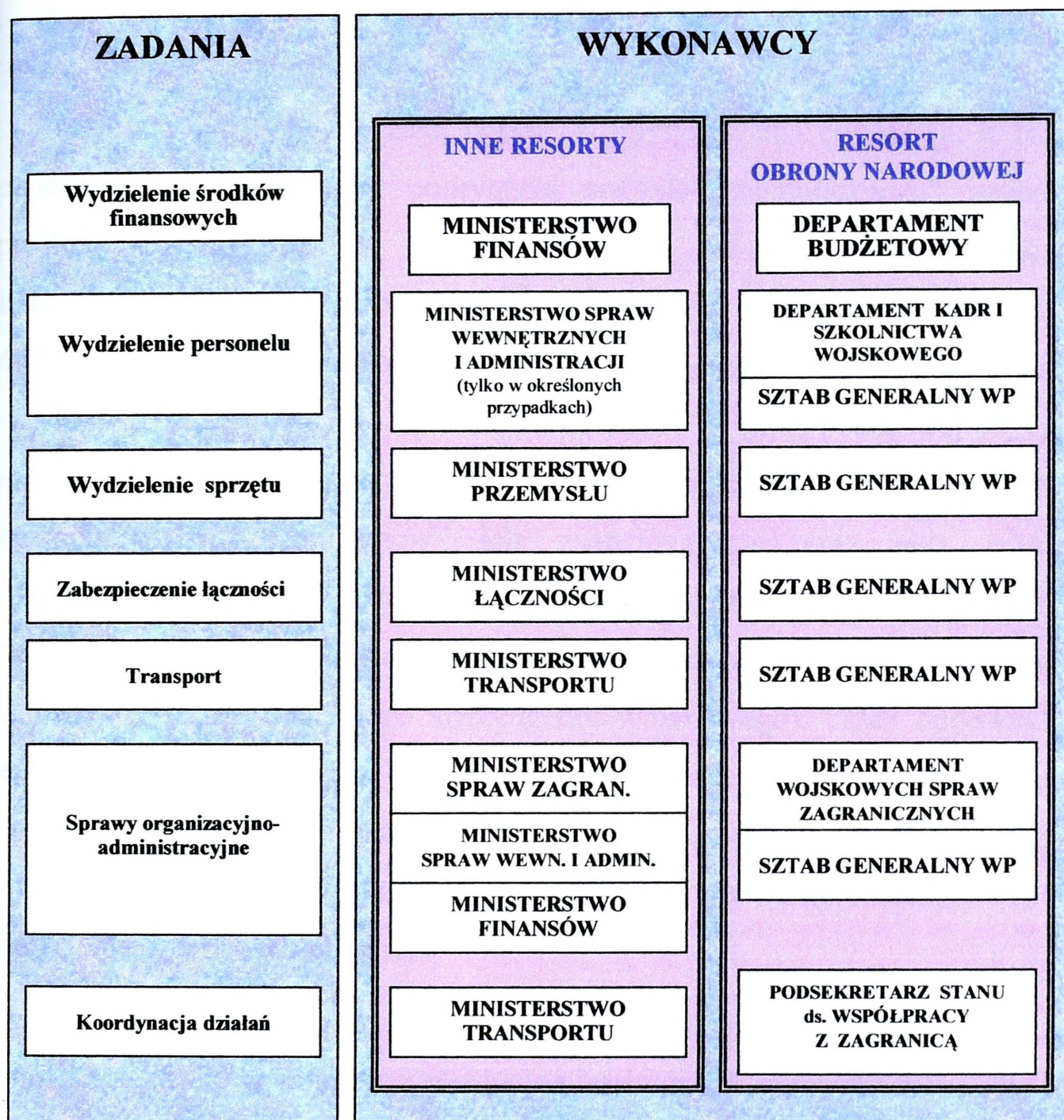
- o przedłużeniu okresu użycia Polskiej Jednostki Wojskowej w składzie odwodu strategicznego w siłach stabilizacyjnych w Bośni i Hercegowinie lub siłach międzynarodowych w Kosowie w Federalnej Republice Jugosławii (z dnia 31.12.99 r). Jednostka ta o liczebności do 800 żołnierzy wydzielona jest z 10 batalionu zmechanizowanego 10 Brygady Kawalerii Pancernej.;
- w sprawie przedłużenia okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w siłach rozdzielająco-obszewacyjnych w Syryjskiej Republice Arabskiej (z dnia 31.12.99r). Jednostka ta liczy 365 żołnierzy;
- o przedłużeniu okresu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w siłach stabilizacyjnych w Republice Bośni i Hercegowiny (z dnia 20.06.2000r). Jednostka ta może liczyć do 300 żołnierzy;
- o użyciu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w siłach międzynarodowych w Kosowie w Federalnej Republice Jugosławii, Republice Macedonii i Republice Albanii (z dnia 06.07.2000r) Jednostka ta może liczyć do 600 żołnierzy i zostanie użyta w składzie polsko – ukraińskiego batalionu w siłach międzynarodowych;
- o przedłużeniu użycia Polskiego Kontyngentu Wojskowego w tymczasowych siłach ONZ w Republice Libańskiej (z dnia 03.08.2000r) .Jednostka ta może liczyć do 650 żołnierzy.

Wszystkie te jednostki pod względem kierowania narodowego podlegają MON, który również jest odpowiedzialny za współpracę z właściwymi organami ONZ i innych organizacji międzynarodowych. Wspomniane postanowienie Prezydenta RP Prezes Rady Ministrów, kieruje do Komisji Międzyresortowej i zaleca jej określenie zadań organizacyjno – wykonawczych dla właściwych resortów. Zadania te do 1998 r były zawierane w Uchwale Rady Ministrów, a od tego czasu praktykuje się zapisywanie ich w protokole z posiedzenia Rady Ministrów w tej sprawie. Zasadnicze zadania i ich głównych wykonawców przedstawiono na schemacie nr 2 Są to:

- określenie i wydzielenie środków finansowych;
- wydzielenie personelu wojskowego i cywilnego oraz sprzętu i wyposażenia;
- zabezpieczenie transportu i łączności;
- rozwiązanie wszystkich spraw organizacyjno – administracyjnych.

Schemat wskazuje też głównych wykonawców, tj. poszczególne resorty oraz udział kompetentnych organów MON i Sztabu Generalnego WP. Z uwagi na złożoność zadań organizacyjnych, funkcję koordynacyjną spełnia Kancelaria Prezesa Rady Ministrów oraz Podsekretarz Stanu w MON ds. Współpracy z Zagranicą. Przez cały czas wypracowywania decyzji i przygotowania jednostki do misji pokojowej uczestniczą przedstawiciele Biura Bezpieczeństwa Narodowego, utrzymując ciągłą współpracę z organami MON, a szczególnie Sztabu Generalnego WP.

Schemat nr 2

Podział zadań wynikających z postanowienia o udziale polskiego kontyngentu wojskowego w operacji pokojowej

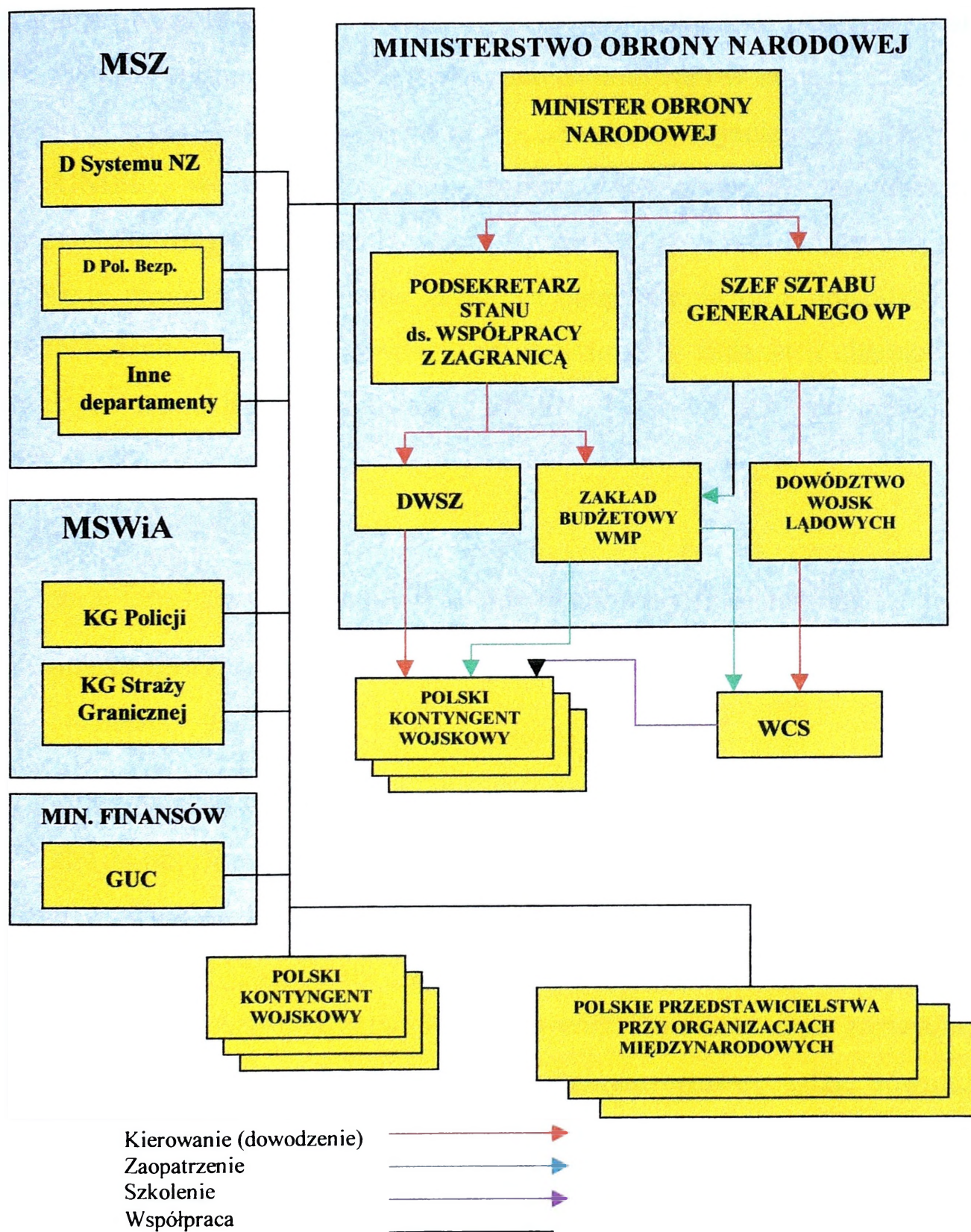
Źródło: Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP. s.213

2.3. Właściwości przygotowania i zabezpieczenia udziału jednostek WP w misji pokojowej

Ogólnie można powiedzieć, iż proces przygotowania do udziału w misji rozpoczyna się po ogólnej, politycznej analizie „zagranicznego” wniosku (prośbie) o udział Polski w misji. Wówczas z chwilą podjęcia i roboczej akceptacji pozytywnego stanowiska w tej sprawie, odpowiedzialne organy MON i Sztabu Generalnego WP dokonują oceny – kwalifikacji, które i jakie pododdziały będą potrzebne i są możliwe do użycia w misji pokojowej. W tym też czasie podejmowane są prace ocenowo-wnioskowe w kompetentnych organach różnych ministerstw. Ich zaangażowanie oraz cały proces przygotowania operacji pokojowej obrazuje schemat nr 3. Wyjaśnienie wszystkich wątpliwości i dylematów stanowi podstawę do opracowania etatu jednostki wojskowej (polskiego kontyngentu wojskowego), przez odpowiedni Zarząd Sztabu Generalnego WP. Należy podkreślić, iż w etacie tym będą stanowiska służbowe przewidziane dla żołnierzy zawodowych, pracowników wojska, a także mogą być dla pracowników MSZ czy funkcjonariuszy MSW (MSWiA), np. Straży Granicznej.

W etacie tym zamieszcza się także nazwy i ilości uzbrojenia, sprzętu i wyposażenia, które wymagane i niezbędne jest w misji. Wszystko to zależy od treści otrzymanej prośby i przyjętej koncepcji jej realizacji.

Jednocześnie uruchomiane są działania organizacyjno – planistyczne, polegające głównie na wstępnym doborze stanu osobowego, sprzętu i wyposażenia. Zwraca się tu uwagę na znajomość odpowiedniego języka – zasadniczo angielskiego, nieposzlakowaną opinię służbową i merytoryczne, fachowe kwalifikacje. Niekiedy dobór odpowiedniego sprzętu i wyposażenia może wymagać udziału zakładu produkcyjnego w montażu potrzebnych urządzeń.

System przygotowania i kierowania polskimi kontyngentami w operacjach pokojowych

Źródło: *Międzynarodowe operacje pokojowe..... s. 220*

Pierwszą jednostką dla której opracowano odrębny etat była PWJS, Scharakteryzowana wyżej jej struktura organizacyjna stała się w pewnym sensie modelowym rozwiązaniem, służącym do opracowania etatów innych jednostek. Jeden taki przykład obrazuje schemat nr 4 - „Struktura organizacyjna PKW w Siłach UNIFIL w Libanie”. Jej „segmenty strukturalne” są dobrane odpowiednio do różnych zadań, i tak: szpital polowy; zgrupowanie inżynieryjne; zgrupowanie remontowe; centralna składnica zaopatrzenia oraz dowództwo i sztab kontyngentu. Są to – jak widać z tej struktury – zadania o charakterze logistycznym dla całego zgrupowania UNIFIL (ok. 4,5 tys. personelu), a głównie:

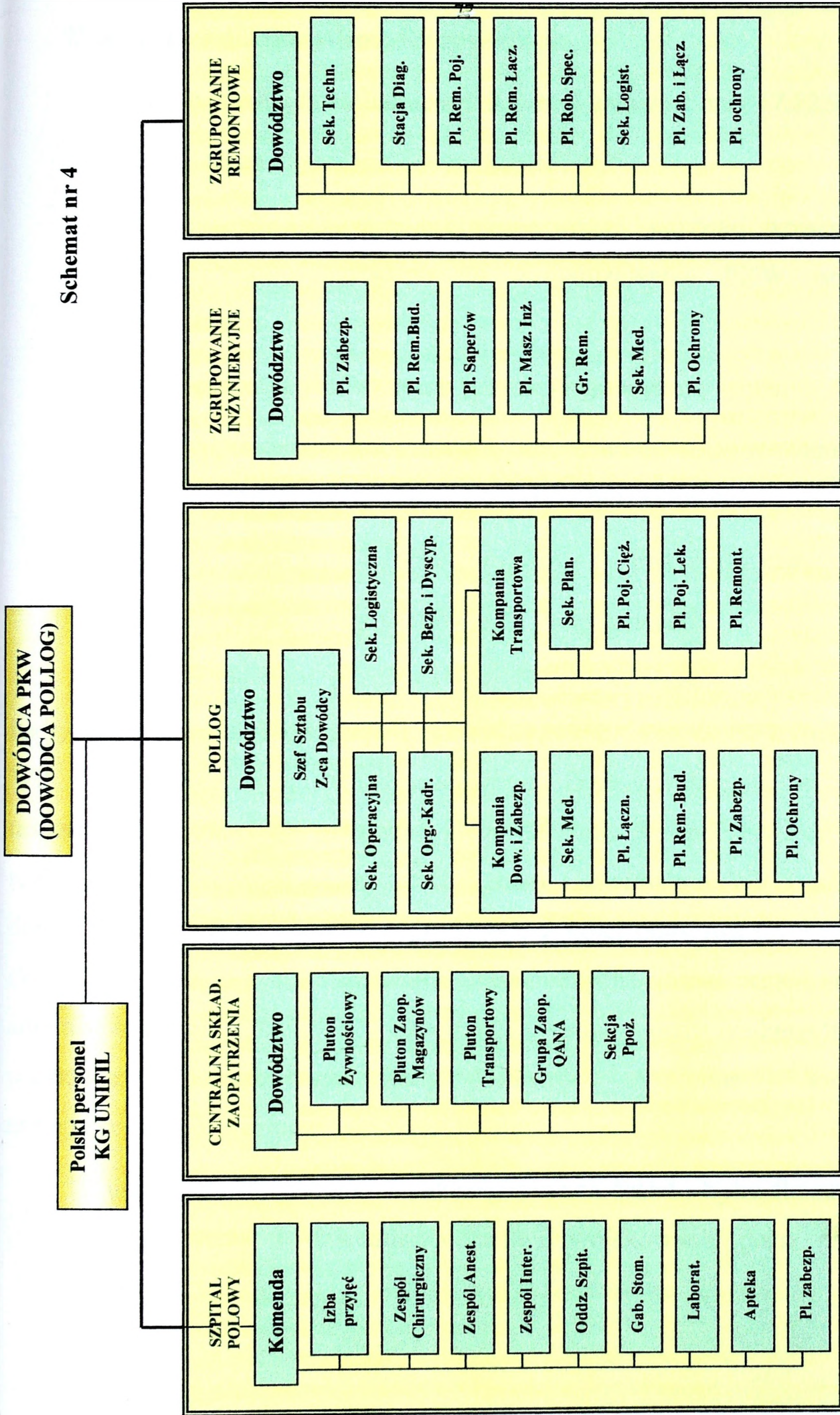
- transport różnych materiałów;
- prace fortyfikacyjne i budowlane oraz rozminowywanie terenu;
- opieka medyczna dla personelu i pomoc humanitarna dla miejscowej ludności.

Aktualnie kontyngent liczy ponad 630 żołnierzy i pracowników wojska.

Z chwilą opracowania i zatwierdzenia etatu następuje zamknięcie jednego etapu prac i otwarcie kolejnego. Powinny do tego czasu zakończyć się różnego rodzaju analizy i kalkulacje m.in. , kosztów organizacji jednostki i utrzymania, możliwości przystosowania sprzętu i wyposażenia. Ten etap prac zazwyczaj kończy się oceną na posiedzeniu komisji międzyresortowej, gdzie również określone są zadania kolejnego etapu.

Zasadniczo są to dwa główne zadania tj. opracowanie postanowienia Prezydenta RP dot. wydzielenia PKW oraz dobór składu osobowego.

Schemat nr 4

Struktura organizacyjna polskiego kontyngentu wojskowego w Siłach UNIFIL w Libanie

Źródło: Międzynarodowe operacje pokojowe....., s.155.

W postanowieniu Prezydenta RP zawiera się:

- podstawę prawną tj. aktualnie art. 3 i art. 5 ustawy z dnia 17.12.98 r „o zasadach użycia lub pobytu SZ RP...”;
- okres pełnienia służby, nazwę podstawowej jednostki wojskowej lub organu odpowiedzialnego za zorganizowanie PKW oraz jego liczebność;
- zadanie jednostki (PKW), rejon (obszar) jego wykonywania;
- zakres odpowiedzialności MON za „narodowe kierowanie” oraz współpracę z organami organizacji międzynarodowej;
- ogólny limit uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz numer etatu;
- termin wejścia w życie postanowienia Prezydenta RP.

Przygotowanie tego postanowienia będzie w zasadzie efektem pracy kadry Departamentu Wojskowych Spraw Zagranicznych, Sztabu Generalnego WP i Biura Bezpieczeństwa Narodowego. Postanowienie to w praktyce uruchamia całą „machine” organizacyjnego działania. Jest podstawą do wydania rozkazów i wytycznych przez Szefa Sztabu Generalnego WP i odnośnych dowódców Rodzajów Sił Zbrojnych. Są one z kolei podstawą do wydzielenia składu osobowego i rozwiązywania zasadniczych spraw organizacyjno – administracyjnych zgodnie ze wspomnianą ustawą oraz wydanymi na jej podstawie rozporządzeniami Rady Ministrów. Aktualnie obowiązują następujące rozporządzenia:

- z dnia 27.07.99 r, w sprawie szczegółowych zasad i trybu finansowania, przygotowania i działania jednostek wojskowych poza granicami państwa;

- z dnia 01.10.99 r, w sprawie szczegółowych zasad zatrudnienia pracowników w jednostkach wojskowych przewidzianych do użycia lub pobytu poza granicami państwa;
- z dnia 21.12.99 r, w sprawie należności pieniężnych i świadczeń otrzymanych przez żołnierzy wyznaczonych do pełnienia służby poza granicami państwa i pracowników wojska zatrudnionych w jednostkach wojskowych wykonujących zadania poza granicami państwa.

Z ich treści wynika, iż całokształt finansowania przygotowania i działania jednostek wojskowych poza granicami Państwa prowadzi „Zakład Budżetowy Wojskowe Misje Pokojowe”, funkcjonujący w MON wg właściwych mu przepisów. O zakresie i zasadach działania tego „zakładu”, decyduje minister obrony narodowej.

Skalę i zakres „ekonomicznych motywacji” regulują ww. rozporządzenia. Na ich podstawie żołnierze otrzymują uposażenie i inne świadczenia pieniężne przysługujące im w kraju a ponadto: bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie; jednorazowa należność pieniężna; dodatek zagraniczny oraz wojenny; umundurowanie, wyekwipowanie i uzbrojenie wg tabel należności; bezpłatne świadczenia zdrowotne i środki lecznicze; bezpłatny przewóz do rejonu misji i z powrotem oraz w przypadkach losowych; świadczenia odszkodowawcze i inwalidzkie, określone w odrębnych przepisach. Ponadto żołnierze mogą otrzymać nagrody, z walutowego funduszu nagród. Pracownicy wojska także otrzymują świadczenia – podobnie jak żołnierze, z wyjątkiem umundurowania i uzbrojenia – oparte na tych rozporządzeniach oraz przepisach wynikających z Kodeksu Pracy i aktów prawnych ich dotyczących.

Wielokrotnie wspomniana już ustawa stanowi, iż do udziału w misji pokojowej, zgoda kadry zawodowej z udzielonych jednostek wojskowych nie jest wymagana. Dla żołnierza zawodowego jest to obowiązek służby, od którego nie ma podstaw prawnych do uchylenia się (poza względami zdrowotnymi).

Tak było w przypadku wydzielania np. 18 batalionu desantowo – szturmowego, czy 10 batalionu zmechanizowanego z 10 Brygady Kawalerii Pancerniej (10 BK Panc). Natomiast przy doborze personelu do jednostek tworzonych specjalnie, np. pokazanej na schemacie nr 4 (PKW w LIBANIE) także rozwiązanie nie było możliwe. Żołnierz zawodowy deklarował się i wyrażał zgodę. Ta zasada obowiązuje też wobec żołnierzy służby zasadniczej i nadterminowej. Trzeba przyznać, iż tylko odsetek tych żołnierzy rezygnuje z wyjazdu, a główną przyczyną są wysokie wymagania zdrowotne. Badania prowadzone wśród żołnierzy – uczestników misji pokojowych wskazują, iż zasadniczymi czynnikami motywującymi wyjazd były:

- chęć reprezentowania Wojska Polskiego i Polski poza granicami, co można tłumaczyć pobudkami patriotycznymi i wewnętrznymi np. dobre utrwalenie się w pamięci rodziny i przyjaciół (uczestnicy misji otrzymują medal pamiątkowy);
- „ciekawość świata”, poznania nie znanych dotąd krajów, jako w pewnym sensie „okazja” (lata 80-te i 90-te). Obecnie i zapewne w przyszłości ten argument może mieć coraz mniejsze znaczenie;
- względy ekonomiczne, tj. możliwość uzyskania dodatkowych środków finansowych. Jeśli to niewątpliwie ważny (być może najważniejszy) czynnik motywujący, gdyż niskie jest ryzyko utraty zdrowia czy życia podczas misji oraz niezbyt wysoki poziom życia kadry i rodziny, a także rodzin żołnierzy (ten stan w ostatnich latach się pogarsza).

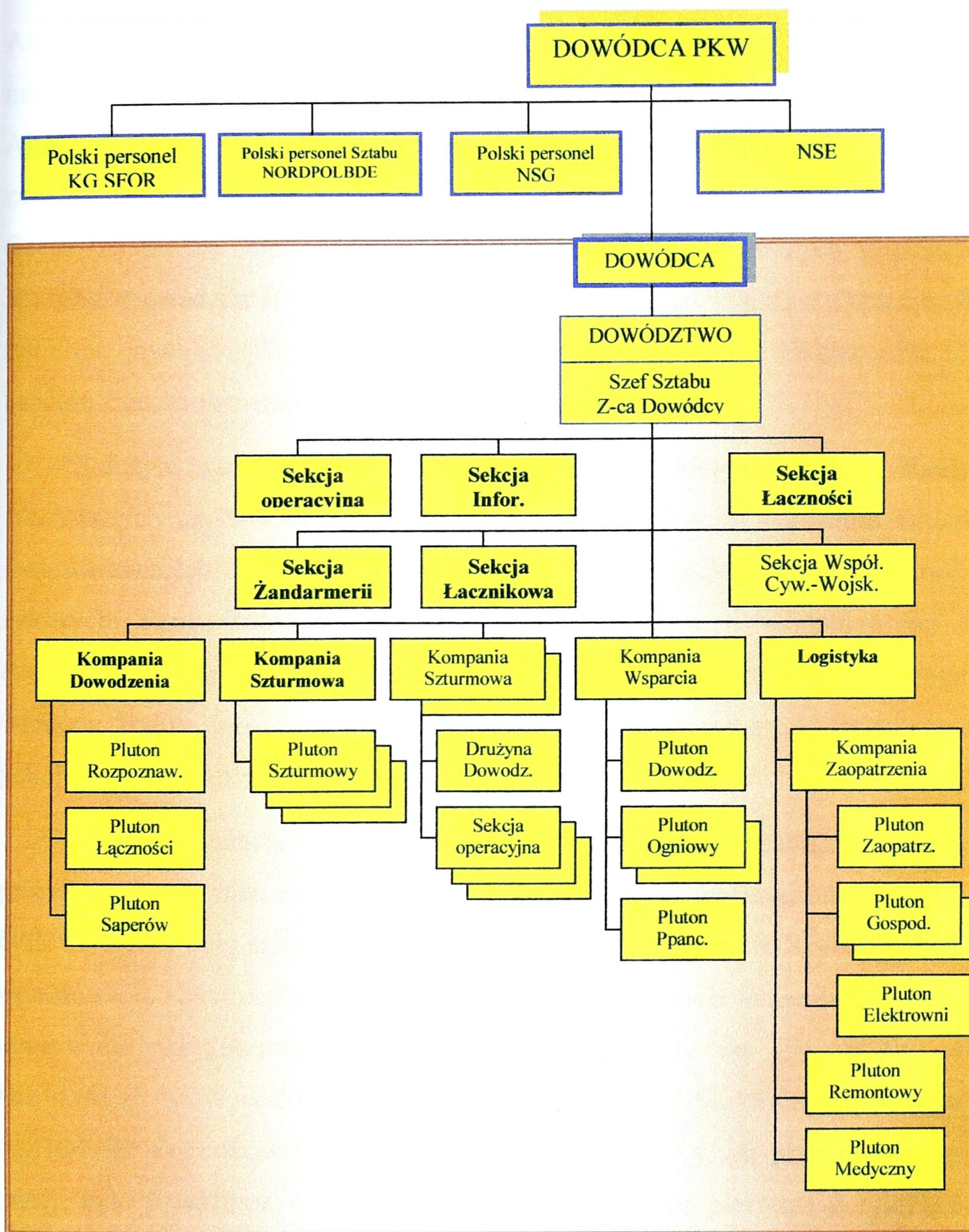
Wiele wskazuje, iż te czynniki motywowały także pracowników wojska – których indywidualna zgoda jest niezbędną – ze wskazaniem na względy ekonomiczne. W sumie więc założony problem doboru personelu wojskowego i cywilnego „od strony motywacyjnej” okazał się łatwiejszy, niż sądzono. Innym, dość ciekawym przykładem doboru struktury etatowej, składu osobowego i uzbrojenia mogą być działania wymuszające pokój w Jugosławii. Siły

Implementacyjne (IFOR) zostały oficjalnie utworzone w grudniu 1995r, a w ich skład wszedł 16 batalion powietrzno – desantowy, współtworząc Brygadę Nordycko–Polską (bataliony: duński, norweski, szwedzki). Na terenie Bośni i Hercegowiny od lutego 1996 r ten batalion wykonywał (w składzie Brygady Nordycko–Polskiej) następujące zadania operacyjne (za: „Bałkański Syndrom” str. 98,99)

- organizacja punktów kontrolnych na linii rozdzielenia wojsk;
- patrowanie strefy rozdzielenia wojsk (2 km po obydwu stronach linii przerwania ognia oraz do 10 km głębokości tej strefy ;
- zbieranie informacji o polach minowych;
- kontrolowanie wycofania wojsk i uzbrojenia poza uzgodnione linie (strefy) w całym rejonie odpowiedzialności batalionu;
- udzielanie pomocy – w razie konieczności – pozostałym batalionom;
- asystowanie i zabezpieczanie wymiany jeńców i więźniów;
- nadzorowanie bezpieczeństwa i swobody poruszania się osób cywilnych (uchodźców, osób wysiedlonych) wraz z ich mieniem osobistym;
- wspieranie działalności humanitarnej oraz odbudowy infrastruktury energetycznej, drogowej i gospodarczej.

Do realizacji tych zadań pokojowa struktura 16 bpd uległa poważnej zmianie, przyjmując następującą postać – schemat nr 5: dowództwo i sztab; kompania dowodzenia; kompania szturmowa uzbrojona w 10 BWP –1; dwie kompanie szturmowe uzbrojone w 42 samochody pancerne BRDM – 2 (w tym 3 wozy dowodzenia) kompania wsparcia – uzbrojona w wyrzutnie ppk Fagot, granatniki przeciwpancerne SPG –9, moździerz 82 mm; logistyka, w tym kompania zaopatrzenia, pluton remontowy i medyczny.

Schemat nr 5

Struktura organizacyjna polskiego kontyngentu wojskowego w siłach IFOR w Bośni i Hercegowinie

Źródło: Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP. s.165

Podstawowym uzbrojeniem strzeleckim były : karabiny automatyczne AKMS i AKM; karabiny maszynowe PKM; karabiny wyborowe SWD; pistolety maszynowe Glauberyt; granatniki ppanc RPG – 7 i Pallad (podwieszane pod AKM). Batalion liczył 668 żołnierzy zawodowych, kontraktowych i służby zasadniczej – dobieranych na zasadzie zaciągu ochotniczego z całej 6 BDSz. Ocena działań sił implementacyjnych dokonana w kierowniczych gremiach NATO doprowadziła do zakończenia ich misji w grudniu 1996 r i utworzenia sił stabilizacyjnych (SFOR) do których Wojsko Polskie wydzieliło 18 bdsz oraz 10 batalion zmechanizowany (10 BKPan) wspomniany wyżej.

Z dużym uznaniem należy zauważyć szybkie i operatywne wykorzystanie zdobywanych „doświadczeń pokojowych” w Jugosławii oraz wdrożenie zmian dostosowawczych do wymogów NATO, w wydzielonych jednostkach wojsk lądowych. Skutkowało to tylko nieznacznymi zmianami strukturalnymi i etatowymi w tych batalionach, np. w 18 bdsz nie sformowano kompanii wsparcia. Był to dalszy postęp, ułatwiający proces zorganizowania sił do misji pokojowej oraz prowadzenia szkolenia przygotowawczego.

Szkolenie jednostki utworzonej do misji pokojowej zasadniczo kończy proces przygotowania. Początkowo tj. w latach 70 tych wyznaczone siły (np. 6PDPD, 1 DZ) były szkolone w macierzystych garnizonowych. Szybko jednak okazało się to zbyt kosztowne i mało efektywne. Tą sytuację zmieniła decyzja o utworzeniu okręgowych ośrodków przygotowania i tak: dla WOW w KIELCACH; SOW w KŁODZKU i ZĄBKOWICACH ŚLĄSKICH; POW w BUDOWIE. Początkowo szkolenie trwało do 4 miesięcy, co przy półrocznej rotacji było poważnym obciążeniem i zadaniem . Przez pierwsze 2 miesiące organizowano intensywny kurs j. angielskiego dla całej kadry kontyngentu prowadząc go w kilku grupach szkoleniowych. Następne miesiące przeznaczano na szkolenie specjalistyczne osób funkcyjnych. Istotna zmiana nastąpiła w 1989r. po utworzeniu Wojskowego Centrum Szkolenia dla Potrzeb Sił

Pokojowych ONZ w KIELCACH. Zmieniły się też wymagania i potrzeby szkolenia. Wprowadzono 2,5 miesięczne „zgrupowania kontyngentu”, obejmujące kursy językowe, szkolenie specjalistyczne i zgrywanie całego kontyngentu. Tu też prowadzi się kompleksowe badania lekarskie oraz zabezpieczenie w niezbędne wyposażenie dla stanu osobowego. Ciągła i uważna analiza wniosków ze służby w kontyngencie oraz przewidywanych potrzeb wielokrotnie powodowała zmiany programowo – organizacyjne.

Kolejnym takim znaczącym wydarzeniem było przystąpienie Polski do Partnerstwa dla Pokoju (1995r). Zadeklarowany do takich działań 16 bpd (pisano wyżej), jako regularna jednostka wojskowa szkoliła się (przygotowywała) cały rok. W tym procesie rozpoczęto realizowanie celów interoperacyjnych z NATO. Jest on kontynuowany – jako zasada – we wszystkich wydzielonych jednostkach, łącznie z batalionami: polsko – litewski i polsko – ukraiński. Zebrane dotychczas doświadczenia pozwalają na przedstawienie następujących propozycji zasad organizacji szkolenia.

Zasady szkolenia. Opracowując zasady szkolenia wojsk wydzielonych w skład misji pokojowych należałoby wyjść z założenia, że nie ma stałych reguł w tym zakresie. Wynika to z szerokiego zakresu możliwych zadań, poczynając od pomocy humanitarnej, poprzez nadzorowanie na działaniach bojowych kończąc. Schematyzm w odniesieniu do planowania, przygotowania i prowadzenia operacji nie może mieć więc zastosowania. Dlatego też szkolenie przygotowujące do działań poza granicami kraju koncentrować się powinno na tych obszarach, które z dużą dozą prawdopodobieństwa niezbędne będą podczas misji pokojowych.

Ogólnie można stwierdzić, że wymogi wobec członków operacji pokojowych są większe niż w stosunku do uczestnika typowych działań bojowych. Do podstawowych umiejętności żołnierza, obok opanowania uzbrojenia i sprzętu technicznego, prowadzenia walki, dowodzenia, taktyki oraz

wydolności fizycznej dochodzą kolejne wymogi mogące mieć o wiele większe znaczenie. Żołnierze uczestniczący w operacjach pokojowych dysponować muszą całkowicie odmiennymi kwalifikacjami. Aby właściwie wykonać zadanie muszą znać prawo międzynarodowe oraz języki obce. Szczególnie podczas operacji pokojowych prowadzonych w krajach należących do odmiennych kręgów kulturowych czy nawet cywilizacyjnych, wskazana jest znajomość, a przede wszystkim umiejętność tolerowania i respektowania miejscowych zwyczajów kulturowych i religijnych.

Dowódcy muszą ponadto posiadać talent dyplomatyczny i umiejętności negocjacyjne, aby mogli występować w roli mediatorów między walczącymi stronami. Te dodatkowe kwalifikacje, niezbędne zwłaszcza w przedsięwzięciach utrzymania i utrwalenia pokoju, są tak skomplikowane, że można ich nabyć podczas krótkotrwałego szkolenia doskonalącego przed misją.

Jak zatem powinien wyglądać proces szkolenia zmieniającego do przygotowania wojsk do udziału w operacjach poza granicami kraju ?

Analiza doświadczeń polskich i zagranicznych, wskazujące na konieczność stworzenia jednolitych, spójnych podstaw ogólnych dla wszystkich żołnierzy, oraz specjalnego przygotowania do konkretnej misji.

Pozwala to na wydzielenie pięciu faz szkolenia :

- ogólne szkolenie wszystkich żołnierzy;
- szkolenie specjalne dla dowódców i specjalistów;
- szkolenie kontyngentu przygotowujące jego żołnierzy do udziału w misji;
- szkolenie uzupełniające dowódców i specjalistów;
- szkolenie doskonalące podczas tworzenia misji.

Ogólne szkolenie wszystkich żołnierzy - ma na celu przekazania im podstawowej wiedzy i umiejętności niezbędnych podczas realizacji zadań w ramach misji pokojowych. Wydaje się , że wskazane byłoby prowadzenie

takiego szkolenia w ramach programowego szkolenia w jednostkach wojskowych.

Treścią szkolenia mogłyby być :

- podstawy prawne działań poza granicami kraju (ogólne informacje o Karcie NZ , OBWE itp.);
- międzynarodowe organizacje biorące udział w misjach pokojowych;
- koncepcje i przebieg działań poza obszarem kraju z wykorzystaniem doświadczeń dotyczących misji;
- informacje dotyczące podstawowych zasad postępowania – techniki i procedury w czasie misji :
 - ❖ prowadzenie obserwacji, punkty kontrolne;
 - ❖ samoobrona;
 - ❖ ochrona obiektów;
 - ❖ patrolowanie;
 - ❖ osłona konwojów i osób;
 - ❖ nadzorowanie ruchu ;
 - ❖ prowadzenie inspekcji w koszarach, obiektach policji, składach amunicji;
 - ❖ prowadzenie rokowań, techniki mediacji ;
 - ❖ postępowanie z uzbrojonymi grupami i osobami, uzbrojenie;
 - ❖ postępowanie w razie porwania jako zakładników;
 - ❖ przezwyciężenie stresów;
 - ❖ przepisowe wykorzystanie odznak i insygniów;
 - ❖ postępowanie z mediami;
 - ❖ obsługa sprzętu łączności;
 - ❖ procedury meldunkowe.

Szkolenie specjalne dowódców i specjalistów - jako dodatkowy element przygotowania do operacji pokojowych mogłoby być prowadzone bez ścisłego

związku z konkretną misją pokojową. Celem takiego kształcenia byłoby stworzenie swoistej rezerwy kadrowej dowódców i specjalistów przygotowanych do wykorzystania różnorodnych zadań w operacjach prowadzonych poza obszarem kraju. Z ich grona można będzie odbierać uczestników misji, zwłaszcza wcześniej nie zaplanowanych.

Szkolenie kontyngentu – celem tego szkolenia jest przygotowanie wysłanej jednostki, w jej składzie etatowym, do zadań i warunków panujących na obszarze przyszłej operacji. Ma ono szczególne znaczenie w przypadkach tworzenia pododdziałów zbiorczych. Dlatego też wydaje się, że celowym byłoby, aby w tym szkoleniu uczestniczyli zarówno dowódcy jak i żołnierze przez nich dowodzeni. Pozwoli to obu stronom na lepsze poznanie się i zyskanie wzajemnego zaufania.

Szkolenie uzupełniające dowódców i specjalistów – treści tego szkolenia uzależnione powinny być od warunków realizacji misji oraz charakteru kontyngentu narodowego.

Przedstawiony powyżej cykl szkolenia mógłby zamykać proces przygotowania kontyngentu w kraju. Nie może to jednak oznaczać zakończenia szkolenia w ogóle. Niezbędne wydaje się również **szkolenie doskonalące** prowadzone bezpośrednio w trakcie trwania misji. Celem takiego szkolenia powinno być utrwalenie i pogłębienie umiejętności nabytych w kraju i rozszerzenie ich o doświadczenia zdobyte już przez inne kontyngenty sił pokojowych. Koniecznym jest również szkolenie adaptacyjne prowadzone możliwie najszybciej po przybyciu do rejonu działania.

Dochodzimy wreszcie do bardzo skomplikowanej, a niekiedy niedocenianej problematyki **psychologicznego przygotowania kontyngentu**.

Skuteczna opieka psychologiczna nad żołnierzami wydaje się istotnym warunkiem utrzymania gotowości kontyngentu do działania. Nie chodzi tu przy tym wyłącznie o oddziaływanie dowódcy na podwładnych. Problemy związane

z warunkami panującymi podczas misji poza granicami kraju wymagają wsparcia ze strony specjalistów. Przekonujemy się o tym coraz bardziej, nawet w codziennym funkcjonowaniu jednostek w macierzystych garnizonach. W obszarze tym występuje jeszcze szereg niejasności, uprzedzeń i przekłamań. Trzeba wyraźnie stwierdzić, że psycholog nie jest lekarzem. Jest on znawcą reguł wpływających na zachowanie i postępowanie ludzi. Psycholog powinien przede wszystkim oddziaływać prewencyjnie, tak aby nie dochodziło do problemów psychicznych.

Mając na względzie dotychczasowe doświadczenia z międzynarodowych operacji pokojowych, w celu właściwego działania jednego kontyngentu w takiej operacji w ciągu roku, powinno się przygotować i szkolić trzy kontyngenty.

W tym miejscu należy również nadmienić, iż w naszych warunkach, ze względu na czynniki ekonomiczne, dotychczas formowano jednostki do misji w sile batalionu. Zaproponowany więc system umożliwi bezkolizyjną rotację batalionu, właściwie ich przygotowanie pod względem wyszkolenia oraz zapewni warunki doskonalenia i wypoczynku kadry oraz żołnierzy, a także obsługę sprzętu.

2.4. Siły Wojska Polskiego zadeklarowane do wspólnych działań w ramach programu „Partnerstwo dla Pokoju”

Myśl o uzyskaniu członkostwa Polski w NATO pojawiła się na początku lat 90-tych. Poza rozmowami proceduralnymi oraz różnego rodzaju deklaracjami władze państwowe wystąpiły z inicjatywą przystąpienia do programu „Partnerstwo dla Pokoju”. Było to dowodem wiarygodności naszych dążeń, potwierdzeniem od lat prowadzonej polityki bezpieczeństwa w obszarze zagranicznym oraz dawało możliwość pewnego rodzaju „zamierzenia się” z procedurami i wymaganiami NATO. Czas do takiej decyzji też był właściwy.

Od 1994 r na Wzgórzach Golan wykonywał zadania batalion operacyjny w składzie kompanii dowodzenia i dwóch kompanii piechoty, zyskując duże uznanie obserwatorów ONZ i przedstawicieli NATO. Wysoce pozytywną opinią cieszył się batalion operacyjny w byłej Jugosławii, pełniący służbę od 1992 r w Siłach Ochronnych ONZ. Była to pierwsza polska jednostka operacyjna pod flagą ONZ w Europie. Batalion liczył ok. 900 żołnierzy i składał się z pięciu kompanii piechoty, kompanii zaopatrzenia oraz kompanii remontowej. Rozmieszczony początkowo w rejonie Krajiny nadzorował wycofywanie federalnych wojsk jugosłowiańskich i sił serbskich z Chorwacji oraz monitorował przydzieloną strefę odpowiedzialności. Wzrost zadań spowodował w 1994 r zwiększenie stanu osobowego do 1100 żołnierzy i pracowników cywilnych, w tym funkcjonariuszy Straży Granicznej rozmieszczonych w Macedonii.

Na początku 1995 r Polska złożyła „deklarację intencji”, która została przyjęta z dużą przychylnością. Pozwoliło to już w kwietniu przedstawić „Dokument Prezentacyjny Partnerstwa dla Pokoju”. Początkowo w latach 1995 –97 zadeklarowano 16 batalion powietrzno – desantowy; szpital polowy; dowództwo i sztab 6 BDSz oraz dowództwo 11 Dywizji Kawalerii Pancерnej – wykazane na schemacie nr 6. Jak wspomniano wyżej, 16 bpd szkolił się już według procedur NATO i w lutym 1996 r został skierowany do Bośni i Hercegowiny. Sprawnie przebiegający, choć nie bez trudności finansowych i językowych proces interoperacyjności, dał podstawy do rozszerzenia obowiązującej deklaracji o kolejne jednostki na lata 1997 –99.

Są to: (schemat nr 6)

- 10 Brygada Kawalerii Pancерnej;
- 6 Brygada Kawalerii Pancерnej;
- 12 DZ (dowództwo i sztab);

- 1 pułk kawalerii powietrznej;
- 18 batalion desantowo – szturmowy;
- Korweta, Kaszub;
- Dwa okręty ratownicze.

Schemat nr 6

POLSKA	<ul style="list-style-type: none"> - Sztab 11 Dywizji Kawalerii Pancernej (od połowy 1997) - 10 Brygada Kawalerii Pancernej (od 1999) - Sztab 12 Dywizji Zmechanizowanej (od 1999) - 6 Brygada Kawalerii Pancernej (od 1999) - Sztab 6 Brygady Desantowo-Szturmowej (od połowy 1997) - 16 batalion powietrzno-desantowy (obecnie w SFOR) - 18 batalion desantowo-szturmowy (od stycznia 1998 w odwodzie strategicznym SFOR) - 1 pułk Kawalerii Powietrznej (od 1999) - szpital (od połowy 1997) 	Do szkolenia, ćwiczeń i operacji pokojowych
	<ul style="list-style-type: none"> - korweta KASZUB (od końca 1999) - 2 okręty ratownicze (od lipca 1998) 	
	<ul style="list-style-type: none"> - lotnicza grupa poszukiwawczo-ratownicza (1 samolot i 3 śmigłowce od końca 1999) 	Do akcji poszukiwawczo-ratowniczej

Jednostki deklarowane do działań pokojowych w ramach programu "Partnerstwo dla Pokoju"

Źródło: Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie.....s. 133

Siły te są przeznaczone do szkolenia, ćwiczeń i operacji pokojowych w ramach NATO. Uzupełniono je 2 Brygadą Zmechanizowaną, włączoną w 2000r.

Ponadto do akcji ratowniczo- poszukiwawczej wydzielono grupę lotniczą w składzie: samolot i trzy śmigłowce. Z uwagi na realizację 6-letniego planu reformy SZ RP skład tych jednostek może podlegać i podlega określonym korektom. W myśl tego planu do końca 2006 r orientacyjnie ok. 1/3 sił operacyjnych WP uzyska interoperacyjność z siłami NATO. Przewidziano (oprócz wymienionych na schemacie nr 6) następujące jednostki:

- Wojska Lądowe: 4 pułk przeciwlotniczy; dwie eskadry śmigłowców oraz dwa szwadrony z 25 BK Pow; 10 brygada Logistyczna;
- WLOP: 1,7 i 40 eskadra lotnictwa taktycznego;
- Marynarka Wojenna: okręt podwodny „Orzeł”; trzy okręty rakietowe; okręt minowo – transportowy; niszczyciel min.

* * *

Umownie można powiedzieć, iż te jednostki stanowią swoisty drugi rzut sił wydzielonych do misji pokojowych w ramach NATO i pod flagą ONZ.

Spośród wielu różnorodnych działań i misji kadry, pracowników wojska oraz jednostek WP pod flagą ONZ i w ramach NATO, wybrano te najbardziej reprezentatywne. Na ich przykładzie widać skalę zadań organizacyjno – przygotowawczych i administracyjnych, których wykonanie przyczyniło się do chluby tych jednostek i naszego Wojska wśród sojuszników.

Zadanie te niewątpliwie ułatwiają osiągnięcie interoperacyjności z NATO. Stąd też właściwe odczytanie zdobytych doświadczeń przyczyni się do efektywnego wdrażania 6-letniego planu reformy Wojska.

ROZDZIAŁ III

UDZIAŁ SIŁ POZAMILITARNYCH W OPERACJACH INNYCH NIŻ WOJENNE

3.1. Wprowadzenie

W NATO pod pojęciem podsystemu pozamilitarnego rozumie się sektor cywilny a jego działalność określa się jako „planowanie cywilne”, którego zadaniem jest: *przygotowanie odpowiedniej zdolności całego sektora cywilnego państwa do podjęcia planowego i zorganizowanego działania w przypadku wystąpienia zagrożenia.*

Stosowane w Polsce określenie „układ - podsystem pozamilitarny” nie oddaje w pełni ról i funkcji jakie on spełnia. Współcześnie koniecznym staje się zredefiniowanie misji podsystemu pozamilitarnego (sektora cywilnego) jako rzeczywistego współkreatora bezpieczeństwa narodowego. Potwierdzeniem tej tezy jest fakt, iż obecnie w NATO aż 70% przedsięwzięć to działania cywilne¹⁶.

Koncepcja Strategiczna Sojuszu wyraźnie określa zadania sektora cywilnego w całokształcie przygotowań obronnych sojuszu. Chodzi tu zarówno o działania dyplomatyczne, gospodarcze, polityczne, jak i cywilne wsparcie dla logistyki NATO.

Cywilne wsparcie w trakcie wykonywania przez siły sojuszu zadań w ramach misji czy operacji obejmuje nie tylko sferę logistyki. Zawiera także takie kwestie jak: jurysdykcja karna, ochrona ludności i ratownictwo, wymianę informacji, ochronę i zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego, wymianę medialną i inne.

¹⁶ J. Marczak, „Obrona terytorialna w realizacji zadań państwa gospodarza”. Warszawa, AON 2000 r.

Całość przedsięwzięć związanych z uczestnictwem sił pozamilitarnych w operacjach prowadzonych przez siły NATO zawiera się w planowaniu cywilnym.

Cele planowania cywilnego NATO zmierzają do:

- ◆ doradzania, w ramach sojuszu, we wszystkich sprawach dotyczących gotowości cywilnej;
- ◆ wspierania działań antykryzysowych, w ramach działań przygotowawczych i praktycznej realizacji zadań;
- ◆ wspieranie i współdziałanie z siłami zbrojnymi w toku realizacji misji (operacji);
- ◆ zapewnienie ciągłości funkcjonowania rządu i innych instytucji publicznych w czasie realizacji zadań;
- ◆ ochrona ludności i jej zaopatrywanie w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń;
- ◆ wspieranie międzynarodowych organizacji w tym głównie w zakresie prowadzenia akcji humanitarnych;
- ◆ pomoc w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w rejonach prowadzenia operacji;
- ◆ współdziałanie w prowadzeniu pomocy w wypadku klęsk żywiołowych lub innych niebezpieczeństw zarówno wywołanych siłami natury jak i spowodowanych przez człowieka.

W tym miejscu należy uzmysłwić sobie jeszcze jedno. Zdarza się często, iż planowanie cywilne utożsamia się jedynie z zagadnieniami obrony cywilnej. Nic bardziej błędnego, jest to interdyscyplinarna działalność całego sektora cywilnego (niemilitarnego - pozamilitarnego) we wszystkich dziedzinach bezpieczeństwa.

W ramach tego rozdziału przedstawimy udział sił pozamilitarnych w omawianych operacjach, w tym głównie: Policji, Państwowej Straży Pożarnej oraz jednostek (formacji) Obrony Cywilnej.

Należy zaznaczyć, iż stopień zaangażowania poszczególnych formacji (sił) niemilitarnych w operacjach innych niż wojenne będzie różny. Policja będzie wykorzystywana w szerszym zakresie, oraz w większej ilości operacji. Udział OC i PSP będzie się ograniczał do operacji humanitarnych, co nie oznacza, że trzeba je bagatelizować.

3. 2. Udział Obrony Cywilnej i Państwowej Straży Pożarnej w operacjach innych niż wojenne

Zgodnie z interpretacją NATO w ramach operacji humanitarnych wyróżniamy trzy podstawowe typy misji w których ww. formacje będą zaangażowane:

- ◆ misje pomocy w wypadku katastrof lub klęsk żywiołowych,
- ◆ misje pomocy humanitarnej,
- ◆ misje pomocy przesiedleńcom lub uchodźcom.

Obrona Cywilna w operacjach humanitarnych

Współpraca międzynarodowa OC realizowana jest (z określonymi organizacjami) w następujących obszarach :

- z Wysokim Komitetem Planowania Cywilnego w Nagłych Wypadkach NATO (SCEPC) w zakresie planowania cywilnego i zarządzania kryzysowego;
- w ramach integracji z Unią Europejską, Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, Rady Morza Bałtyckiego w zakresie wzajemnych

świadczeń w wypadku klęsk żywiołowych i innych katastrof naturalnych lub spowodowanych przez człowieka;

- z państwami sąsiedzkimi w ramach kontaktów i umów dwustronnych o wzajemnej pomocy.

W ostatnich latach obrona cywilna miała znaczący wkład w zakresie udzielania pomocy humanitarnej państwom dotkniętym klęskami żywiołowymi, katastrofami naturalnymi oraz ludności poszkodowanej w wypadku działań wojennych.

W tym miejscu celowym jest wymienienie przynajmniej kilku przykładów zaangażowania obrony cywilnej w operacje humanitarne:

- ✓ pomoc ludności cywilnej w czasie konfliktu „BAŁKAŃSKIEGO” – obrona cywilna pod kierownictwem Urzędu Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności organizowała konwoje z transportem kołowym i lotniczym w ramach misji humanitarnych do Kosowa, Albanii, Macedonii. Przyjęła także funkcję koordynatora przyjęcia w Polsce uchodźców albańskich z Kosowa, a po zakończeniu konfliktu zorganizowała transport lotniczy i powrót uchodźców do swojego rodzinnego kraju,
- ✓ pomoc humanitarna i ekspercka w Turcji, w następstwie katastroficznego trzęsienia ziemi w 1999 roku,
- ✓ pomoc w czasie katastrofalnej powodzi w 1999 roku na Węgrzech, w Słowacji, w Czechach.

Przedstawione powyżej przykłady zaangażowania obrony cywilnej w operacje inne niż wojenne, a w tym wypadku w operacje humanitarne pokazują nam dobitnie, iż nie można bagatelizować udziału tych sił w tego typu operacjach (misjach).

Jest faktem niezaprzeczalnym, że obrona cywilna ma duży udział w zakresie niesienia pomocy humanitarnej poszkodowanej ludności w następstwie prowadzonych operacji militarnych.

Reasumując można stwierdzić, iż rola OC w operacjach innych niż wojenne będzie sprowadzała się do udziału w operacjach humanitarnych a w tym głównie do:

- ◆ pomocy poszkodowanej ludności w następstwie klęsk żywiołowych lub katastrof naturalnych czy też spowodowanych przez człowieka,
- ◆ pomocy humanitarnej w różnym zakresie poszkodowanej ludności cywilnej w następstwie działań militarnych,
- ◆ udzielanie pomocy (opieka) nad uchodźcami czy też przesiedleńcami w następstwie działań militarnych.

Państwowa Straż Pożarna w operacjach humanitarnych

Udział Państwowej Straży Pożarnej w operacjach humanitarnych posiada wieloletnią tradycję. Potwierdzeniem tego jest fakt powołania polskich grup poszukiwawcza - ratowniczych PSP do grup reagowania ONZ na wypadek klęsk żywiołowych czy katastrof.

Na potwierdzenie powyższej tezy, przytoczymy tylko kilka przykładów udziału PSP w operacjach humanitarnych.

Na wstępie należy przytoczyć naszą pomoc (uczestnictwo) w operacji humanitarnej w czasie konfliktu „Bałkańskiego”. Niech o zakresie pomocy świadczą fakty: polska pomoc dla uchodźców z Kosowa osiągnęła wartość 20 milionów złotych. Pierwsze samoloty rządowe z pomocą humanitarną wyleciały 3 kwietnia 1999 roku mając na pokładzie 960 kg makaronu, 59 tys. sztuk

konserw, leki. Kolejne transporty organizowane były drogą kołową, a zawierały środki medyczne, żywność, odzież.

Już w początkowej fazie konfliktu PSP uczestniczyło w operacjach humanitarnych. W skład polskiej misji w Jugosławii wchodził strażacy z Grupy Poszukiwawczo – Ratowniczej PSP z Nowego Sącza i Szkoły Aspirantów z Krakowa. Ich głównym zadaniem było udzielanie pomocy poszkodowanej ludności w czasie działań militarnych, w tym zwłaszcza wyszukiwanie ludności pod zwałami zniszczonych domów oraz udział w gaszeniu pożarów wywołanych działaniami militarnymi.

Następnym przykładem zaangażowania PSP w operacjach humanitarnych jest uczestnictwo w misji humanitarnej w Turcji po katastrofalnym w skutkach trzęsieniu ziemi w 1999 roku.

Należy podkreślić, iż już w 19 godzin po katastrofie polscy ratownicy z Państwowej Straży Pożarnej byli gotowi do wylotu i udzielenia pomocy poszkodowanej tureckiej ludności. Tylko przez niezdecydowanie i brak profesjonalnego kierownictwa ze strony władz Turcji nasze jednostki ratownicze z PSP poleciały po ośmiu dniach.

W skład jednostki ratowniczo – poszukiwawczej weszły pododdziały Nowosądeckiej PSP oraz ratownicy z KGHM Polska Miedź S.A. Społeczność międzynarodowa w sposób zdecydowany i krytyczny oceniła działania władz tureckich. W wyniku katastrofy spowodowanej trzęsieniem ziemi zginęło 30 tys. osób a 20 tys. zostało rannych.

Kolejnym dobitnym przykładem udziału PSP w operacjach innych niż wojenne, a w tym wypadku w operacjach humanitarnych jest pomoc w usuwaniu skutków powodzi w Rumunii i na Węgrzech na przełomie kwietnia i maja 2000 roku.

Zanim przejdziemy do omówienia roli PSP w tych operacjach kilka danych statystycznych. Koszt polskiej pomocy dla powodzian na Węgrzech oszacowano na 500 tys. zł. Pod wodą znalazło się 233 tys. hektarów ziemi, a z 68 miast i wsi ewakuowano ludność. Podobnie dramatyczna sytuacja miała miejsce w Rumunii. Tam woda zalała 508 miejscowości i blisko 100 tys. hektarów ziemi. Polska odpowiedziała na apel rządów Węgier i Rumunii, które zwróciły się z prośbą o pomoc do krajów NATO w ramach statutowych operacji innych niż wojenne – a w tym wypadku operacje humanitarne.

18 kwietnia rząd węgierski prosi Polskę o pomoc w likwidacji skutków powodzi. Nasz kraj reaguje natychmiastowo. 19 kwietnia rano w Rzeszowie na dziedzińcu Komendy Wojewódzkiej PSP – 90 strażaków- ratowników melduje gotowość do wyjazdu.

Pochodzą z grupy usuwania skutków powodzi i ratownictwa ekologicznego z Podkarpacia oraz Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie.

Na Węgrzech pracują przy umacnianiu wałów przeciwpowodziowych, oraz udzielają pomocy przy ewakuacji zagrożonej ludności.

Trzy dni później kolejna grupa PSP wyjeżdża do Rumunii, gdzie pomaga służbom medycznym w zapobieganiu rozprzestrzeniania się epidemii żółtaczki, tężca, cholery i duru brzuszego.

Polscy ratownicy z PSP zebrali mnóstwo doświadczeń podczas operacji humanitarnych w Rumunii i na Węgrzech. Wartym podkreślenia jest fakt, iż rządy obu państw podkreślały duży profesjonalizm polskich grup ratowniczo – poszukiwawczych wywodzących się z Państwowej Straży Pożarnej, oraz dobre wyposażenie, które sprawdziło się w tych trudnych warunkach.

Można by wymieniać dalsze, liczne przykłady uczestnictwa PSP w operacjach humanitarnych poza granicami kraju.

Jednak w tym miejscu należy jeszcze wspomnieć o udziale polskich sił wywodzących się z Państwowej Straży Pożarnej w operacji pomocy na Słowacji w 2000 roku. Pożar objął 70 ha lasów znajdujących się na terenie parku „Slovenski Raj”. Ze względu na skalisty i niedostępny teren miejscowi strażacy nie potrafili samodzielnie opanować żywiołu. W związku z tym przedstawiciele rządu Słowacji zwrócili się do władz Polski o pomoc.

Reakcja strony polskiej była natychmiastowa. Już następnego dnia z lotniska w Świdniku wyleciał specjalny samolot (helikopter) wyposażony w zestaw do gaszenia pożarów z powietrza z podwieszanym 500 litrowym pojemnikiem z wodą. Specjalna konstrukcja powyższego zestawu pozwala na pobieranie wody bezpośrednio z jeziora lub rzeki. Akcja ratownicza trwała trzy dni a praca polskich ratowników została oceniona bardzo wysoko, tym samym został doceniony profesjonalizm naszych służb ratowniczych.

Przytoczone, powyżej przykłady wskazują na profesjonalizm w realizacji zadań w ramach operacji humanitarnych przez jednostki ratowniczo-poszukiwawcze Państwowej Straży Pożarnej.

Jednak takiego przygotowania nie sposób osiągnąć bez wszechstronnego i profesjonalnego szkolenia, które w PSP jest prowadzone na bardzo wysokim poziomie. Faktem niech będzie przykład z I Międzynarodowych Manewrów Grup Poszukiwawczo – Ratowniczych – Gdańsk 2000 w których uczestniczyły jednostki PSP z Polski, Niemiec, Szwecji, Francji.

Praktycznie we wszystkich kategoriach zwyciężali Polscy, a zaproszeni goście podkreślali duży profesjonalizm naszych ratowników.

Reasumując należy podkreślić, iż polscy ratownicy z PSP są przygotowani do udziału w operacjach humanitarnych prowadzonych przez NATO jak również pod patronatem ONZ.

W najbliższych latach charakter zaangażowania Państwowej Straży Pożarnej w operacjach innych niż wojenne nie ulegnie zmianie, i będzie się sprowadzał do:

- ◆ udziału w misjach humanitarnych w następstwie powodzi,
- ◆ udziału w misjach humanitarnych w następstwie wystąpienia rozległych pożarów,
- ◆ udziału w misjach humanitarnych w wypadku wystąpienia trzęsień ziemi,
- ◆ pomoc poszkodowanej ludności w następstwie prowadzonych działań zbrojnych.

3.3. Udział Policji w operacjach innych niż wojenne

Wiele regionów świata stało się areną działań zbrojnych na tle etnicznym, religijnym bądź też politycznym. Pojawiło się wiele nowych konfliktów powstałych w krajach, które odzyskały niezależność lub niepodległość po upadku systemu socjalistycznego. Współczesne nam konflikty charakteryzują się wzrostem poziomu brutalności kierowanej głównie wobec bezbronnej ludności cywilnej. Taki stan powoduje konieczność ochrony praw człowieka mieszkańców terenu objętego konfliktem, której to ochrony w pełni nie zapewni komponent wojskowy międzynarodowych organizacji takich jak ONZ czy OBWE. Komponent wojskowy może zapewnić warunki do rozpoczęcia procesu demokratyzacji życia w kraju objętym konfliktem. Do realizacji samego procesu demokratyzacji niezbędny jest komponent policji cywilnej, która jest lepiej przygotowana do realizacji tych zadań.

Głównym celem ONZ, zapisanym w artykule 1 Karty NZ, jest utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie. Za jego realizację, na mocy artykułu 24 Karty NZ, odpowiedzialna jest Rada Bezpieczeństwa, która działa w imieniu

członków ONZ. Odbywa się to zgodnie z artykułem 25 Karty NZ, który stanowi, że członkowie zgadzają się na podporządkowanie decyzjom Rady Bezpieczeństwa. Na mocy artykułu 27, ustęp 3 Karty NZ decyzje inne niż proceduralne zapadają większością głosów dziewięciu członków, włączając w to głosy wszystkich pięciu członków stałych.

Organem decyzyjnym ONZ odpowiedzialnym za sprawy międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa jest Rada Bezpieczeństwa. Rada Bezpieczeństwa decyduje o podjęciu określonych działań i ustala mandat danej operacji. Do Zgromadzenia Ogólnego należy natomiast decyzja o przydzieleniu na nią odpowiednich środków finansowych. Za wprowadzenie w życie decyzji Rady Bezpieczeństwa odpowiedzialny jest Sekretarz Generalny wspomagany przez odpowiednie organy, z których najważniejszym jest w tym wypadku Departament ds. Operacji Pokojowych. Ponadto Sekretarz Generalny, w imieniu Rady Bezpieczeństwa, sprawuje ogólne kierownictwo w czasie trwania operacji pokojowej. W praktyce, dowodzenie operacją pokojową przekazuje on swemu Specjalnemu Przedstawicielowi lub Dowódcy Sił, pozostawiając sobie wyłączne prawo do podejmowania ważniejszych decyzji politycznych.

Instrumentami, które służą do realizacji powyższych celów są:

- dyplomacja prewencyjna oraz misje przywracania pokoju (peace making),
- operacje utrzymania pokoju (peacekeeping),
- operacje budowania pokoju (peace buliding),
- rozbrojenie, sankcje i wymuszanie pokoju siłą (peace enforcement).

W czasie serii misji pokojowych na Bałkanach narodził się jeszcze jeden typ operacji - operacja rozwinięcia prewencyjnego (prevention deployment) polegająca na rozwinięciu sił pokojowych przeciwdziałając rozprzestrzenianiu się konfliktu (np. w Macedonii).

Operacje przywracania pokoju to działania polityczne takie jak negocjacje, mediacje, badania faktograficzne w miejscu konfliktu. Mimo, że są to działania prowadzone przez cywili, wymagają one wsparcia sił pokojowych dla ochrony i zabezpieczenia logistycznego. Dzieje się tak, ponieważ operacje przywracania odbywają się najczęściej w warunkach wojennych, co powoduje zagrożenie dla członków misji pokojowej.

Operacje przywracania pokoju i utrzymania pokoju wymagają dodatkowo zgody stron konfliktu. Wiąże się to z charakterem misji pokojowych jako zewnętrznego, bezstronnego mechanizmu, który można zaproponować stronom, by zachęcić je do zawarcia zawieszenia broni. Misje pokojowe mające za zadanie utrzymanie pokoju obejmują rozmieszczenie personelu wojskowego, jeżeli zachodzi konieczność także cywilnego, w celu wspierania realizacji porozumień osiągniętych między stronami zaangażowanymi w konflikt.

Operacje przywracania pokoju siłą należą do środków przymusu i nie wymagają zgody stron konfliktu. Stosowanie takich środków przewidziano w rozdziale VII Karty NZ.

Operacje pokojowe realizowane są przez siły lub misje pokojowe składające się z komponentów cywilnego i wojskowego. Zależnie od sytuacji, w jakiej dana operacja jest prowadzona, komponenty te są bardziej lub mniej rozbudowane.

W dotychczasowych prowadzonych operacjach pokojowych można wyróżnić następujące elementy struktury organizacyjnej:

Rys. 1. Elementy struktury organizacyjnej operacji pokojowych

Źródło: Gagor F., Paszkowski K., Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP, Toruń 1999.

Wielkość komponentu cywilnego zależy przede wszystkim od typu prowadzonej operacji pokojowej. W tradycyjnych operacjach utrzymania pokoju, elementy wchodzące w skład komponentu cywilnego są ograniczone do personelu administracyjnego i pomocniczego, rekrutującego się w dużej mierze z miejscowej ludności. W skład komponentu cywilnego może wchodzić Policja cywilna, składająca się z odpowiednio wyszkolonych funkcjonariuszy policji, delegowanych przez państwa biorące udział w operacji. Zadania policji cywilnej obejmują nadzór nad działalnością policji lokalnej w celu zapewnienia prawa i porządku przy jednoczesnym przestrzeganiu praw człowieka i podstawowych

praw obywatelskich miejscowej ludności. Rola policji cywilnej znacznie wzrosła zwłaszcza w wielofunkcyjnych operacjach utrzymania pokoju. Obecnie, zwłaszcza w rejonach konfliktów wewnętrznych o złożonym charakterze, obok innych operacji pokojowych mogą być prowadzone także samodzielne operacje o charakterze policyjnym. Przykładem tego typu operacji jest prowadzona przez Międzynarodowe Siły Policyjne (IPTF) operacja w ramach misji ONZ w Bośni i Hercegowinie (UNMBIH), w skład której (w 1999 r.) wchodziło 5 wojskowych i 1734 policjantów cywilnych.

Instytucja misji pokojowej nie jest przewidziana w Karcie NZ, jednak jej użyteczność i prestiż wypracowany przez pół wieku funkcjonowania spowodowały, że stała się ogólnie aprobowanym środkiem utrzymywania pokoju. Ogólne zasady dotyczące pokojowego rozstrzygania sporów, działań w razie zagrożenia pokoju, naruszenia pokoju i aktów agresji oraz porozumień regionalnych sformułowane są w rozdziałach VI, VII, VIII Karty NZ. Największe możliwości w zakresie utrzymania pokoju międzynarodowego stwarza Radzie Bezpieczeństwa ONZ rozdział VII Karty ONZ. Przepisy te opisują sposoby reagowania przez Radę Bezpieczeństwa w przypadku zagrożenia pokoju. Według nich, jeśli pokojowe środki (opisane w rozdziale VI) nie przynoszą rezultatów Rada Bezpieczeństwa może sięgnąć po środki przymusu w celu przywrócenia bądź utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Misje pokojowe nie mieszczą się w ramach przepisów rozdziału VII, chociażby z powodu wymogu zgody stron konfliktu oraz zakazu użycia siły z wyjątkiem obrony własnej. Z drugiej strony misje pokojowe ONZ nie mogą zostać zaliczone do działań politycznych, przewidziane w artykule VI Karty ONZ, ze względu na swoje zadania, skład i strukturę. Misje pokojowe są rozwiązaniem na pograniczu politycznych działań pokojowych i działań mających na celu wymuszenie pokoju. Wielokrotnie różne państwa postulowały nowelizację Karty NZ poprzez umieszczenie tam przepisów dotyczących misji pokojowych. Jak dotąd postulat ten nie został zrealizowany.

Organizacja Narodów Zjednoczonych nie posiada stałych sił zbrojnych. Każda operacja pokojowa musi spełniać wymagania specyfiki danego konfliktu. Dlatego za każdym razem gdy Rada Bezpieczeństwa zwoływana jest w celu stworzenia nowej misji pokojowej musi ją tworzyć od podstaw.

Rada Bezpieczeństwa zezwala na rozpoczęcie operacji pokojowej oraz określa jej mandat. Sekretarz Generalny proponuje sposób rozpoczęcia oraz kontynuowania misji, jak również informuje o jej postępach. Departament ds. Operacji Pokojowych (DPKO - Department of Peacekeeping Operations) jest odpowiedzialny za nadzorowanie, zarządzanie oraz zapewnienie zaopatrzenia dla operacji pokojowych na całym świecie.

Po podjęciu decyzji przez Radę Bezpieczeństwa Sekretarz Generalny wybiera dowódcę sił pokojowych i zwraca się z prośbą do państw członkowskich o udział w operacji, czyli użyczenie (contribution) oddziałów wojskowych, jednostek policyjnych i innego personelu. Dostawy, wyposażenie, transport i zabezpieczenie logistyczne muszą także zapewnić państwa członkowskie.

Personel cywilny zawiera osoby przydzielone z ONZ oraz wypożyczone z państw członkowskich oraz osoby rekrutowane na całym świecie lub lokalnie dla spełnienia konkretnych zadań. Czas potrzebny do rozpoczęcia operacji, zależy od państw członkowskich, które wyrażą wolę uczestnictwa w misji pokojowej. Decydująca jest również dostępność środków finansowych i pojemność transportu strategicznego. Przygotowanie i rozpoczęcie wielu misji gdzie wystąpiły problemy z zaopatrzeniem lub gdzie uczestnicy misji mogli spotkać się z poważnym ryzykiem, zajmowało parę miesięcy. Jednak zdarzały się przypadki akcji błyskawicznych. Jedną z takich operacji był UNEF II (drugie doraźne siły pokojowe ONZ - second UN Emergency Force), która została przygotowana i rozpoczęta w ciągu 24 godzin.

Zazwyczaj koszty operacji pokojowych ponoszone są przez państwa członkowskie. Zgromadzenie Ogólne wyznacza sumy adekwatnie do wydatków, obliczenia te oparte są na specjalnej skali szacunkowej odpowiedniej dla misji pokojowych. Skala ta bierze pod uwagę zamożność krajów członkowskich, wyjątkiem są stali członkowie Rady Bezpieczeństwa, którzy zmuszeni są do płacenia większych udziałów ze względu na ich wyjątkową odpowiedzialność za utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie.

Użyczenie personelu wojskowego i cywilnego nie jest obowiązkowe. Kraje uczestniczące w misji mogą wycofać swoje oddziały w dowolnej chwili. Wojskowy i cywilny personel operacji pokojowych pozostaje w ramach swoich narodowych organizacji, jednak służy pod flagą ONZ i korzysta z prestiżu i przywilejów tej organizacji.

Istnieją różne rodzaje misji pokojowych. Różnią się one między sobą charakterem, stopniem złożoności i zadaniami. Misje pokojowe mogą również służyć budowie pewności i zaufania do władz lokalnych. I tu dużą rolę odgrywają cywilne służby policyjne. Cywilne służby policyjne (CivPol) uczestniczyły w misji w Kongu w latach 60-tych, i są częścią sił pokojowych na Cyprze. Począwszy od operacji pokojowej w Namibii w 1988, CivPol stał się istotnym elementem wielu operacji pokojowych. Trzy operacje w 1998 składały się w większości z cywilnych służb policyjnych pod zarządem Komisarza Policyjnego ONZ.

Na Haiti CivPol pomagał tworzyć Haitańską policję. W Chorwacji Grupa Wsparcia cywilnych służb policyjnych kontrolowała działalność chorwackiej policji we Wschodniej Sławonii. W Bośni Hercegowinie ponad 2000 oficerów policji z 42 krajów służy w Międzynarodowym Policyjnym Zespole Operacyjnym ONZ, który jest częścią UNMIBH. Ich zadaniem jest kontrolowanie działalności lokalnej policji, prowadzenie dochodzeń i pomoc w tworzeniu wielonarodowej służby policyjnej.

Policja Cywilna ONZ (UNCIVPOL)

W skład Policji Cywilnej ONZ (UNCIVPOL) wchodzi oficerowie policji wyznaczani przez państwa partycypujące do służby w ONZ na prośbę Sekretarza Generalnego. Oddelegowani funkcjonariusze policji powinni być funkcjonariuszami jednostek policji cywilnej w swoich krajach macierzystych.

Na terenie wykonywania misji personel UNCIVPOL podlega dowództwu Komisarza UNCIVPOL. Funkcjonariusze CIVPOL traktowani są jako eksperci w rozumieniu Rozdziału VI Konwencji o Przywilejach i Immunitetach ONZ (1946), podczas wykonywania zadań na rzecz ONZ korzystają zatem z przywilejów, immunitetów oraz innych uprawnień wymienionych w tym rozdziale. Przywileje i immunitety udzielane są ze względu na interesy ONZ, nie zaś dla osobistych korzyści poszczególnych osób. Sekretarz Generalny posiada prawo i obowiązek zniesienia immunitetu w każdym przypadku, w którym – jego zdaniem – naruszałby on tok wymiaru sprawiedliwości. Zniesienie immunitetu nie powinno godzić w interesy ONZ. Rozdział VI Konwencji o Przywilejach i Immunitetach ONZ (dot. ekspertów wykonujących misję, mający zastosowanie w przypadku Funkcjonariuszy Policji Cywilnej) brzmi następująco:

„Eksperci pełniący misje na rzecz ONZ

art. 22. Eksperci (inni niż kategorie osób wymienione w Artykule V) pełniący misje na rzecz ONZ korzystać będą z takich przywilejów i immunitetów, które są niezbędne dla niezależnego wykonywania zleconych im zadań w okresie pełnienia misji, włączając w to podróże związane z pełnieniem misji. W szczególności eksperci dysponować będą:

- a. Immunitetem chroniącym przed aresztowaniem lub zatrzymaniem oraz przed zajęciem ich bagażu osobistego.

- b. Immunitetem chroniącym przed wszczęciem jakiegokolwiek procedury prawnej w związku z wypowiedzią ustną lub pisemną oraz działaniami podejmowanymi w związku z pełnieniem misji. Immunitet ten pozostaje w mocy nawet w przypadkach, gdy dana osoba nie pełni już żadnych misji na rzecz ONZ.
- c. Gwarancją nienaruszalności dokumentów i dokumentacji.
- d. Prawem posługiwania się w kontaktach z ONZ szyframi oraz otrzymywania korespondencji za pośrednictwem kuriera dyplomatycznego lub w zapieczętowanych pakietach.
- e. Takim samym zakresem przywilejów w dziedzinie przepisów walutowych, jaki przysługuje przedstawicielom obcych rządów pełniących tymczasowe oficjalne misje.
- f. Takim samym zakresem immunitetów i udogodnień w dziedzinie bagażu osobistego, jaki przysługuje przedstawicielom dyplomatycznym.

Art. 23. Eksperci otrzymują przywileje i immunitety ze względu na interesy ONZ, nie zaś dla ich indywidualnych korzyści osobistych. Sekretarz Generalny posiada prawo i obowiązek zniesienia immunitetu w każdym przypadku, w którym – jego zdaniem – naruszałby on tok wymiaru sprawiedliwości. Zniesienie immunitetu nie powinno godzić w interesy ONZ.”

Funkcjonariusz policji uczestniczący w policyjnej międzynarodowej misji pokojowej ma obowiązek podpisania zobowiązania nakazującego przestrzegania Standardowych Procedur Administracyjnych, polityki oraz dyrektyw określonych przez Komisarza Policji Cywilnej, zgodnie z Częścią III (b), artykuł 28 ZALECEŃ DLA OBSERWATORÓW WOJSKOWYCH I POLICYJNYCH, wydanych przez Dział Operacji Polowych, ONZ, Nowy Jork, w dniu 1 marca 1992 r., w celu wywiązania się ze zobowiązań CIVPOL w ramach Mandatu SIŁ

POKOJOWYCH ONZ (UNPF) oraz unikania podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby negatywnie wpłynąć na Status Obserwatora Policyjnego przydzielonego do Sił Pokojowych ONZ, lub na związaną z tym Statusem uczciwość, rzetelność i bezstronność.

Ponadto zobowiązuje się przestrzegać następujących zasad:

1. Podczas służby w UNPF niedozwolone jest publikowanie jakichkolwiek materiałów lub informacji, niezależnie od tego, czy są one chronione przez prawa autorskie. Wyjątek stanowią przypadki, w których zgodę na taką publikację wyraził Dowódca UNPF.
2. Obserwatorzy Policyjni, z wyjątkiem przypadków uzyskania wyraźnej zgody Dowódcy UNPF, podczas pełnienia służby w UNPF nie mogą przyjmować zaproszeń do wystąpień publicznych, składać oświadczeń lub udzielać wywiadów prasowych, radiowych, telewizyjnych lub na potrzeby innych agencji informacyjnych.
3. Obserwatorzy Policyjni powinni wykazywać najdalej posuniętą dyskrecję przy korzystaniu z dokumentacji, telegramów, map lub innych materiałów UNPF oraz będą stosować się do szczegółowych instrukcji UNPF odnośnie postępowania z takimi dokumentami. Z terenu misji nie wolno wynosić kopii ani streszczeń tych dokumentów, publikować ich ani przekazywać osobom trzecim, chyba że po każdorazowym uzyskaniu uprzedniej zgody Dowódcy UNPF.
4. Bez uzyskania każdorazowo uprzedniej zgody Dowódcy UNPF, Obserwatorzy Policyjni nie będą przyjmować jakichkolwiek zaproszeń do zwiedzania obiektów wojskowych lub przemysłowych, ani do udziału w jakichkolwiek uroczystościach organizowanych lub sponsorowanych przez władze kraju urzędowania.

5. Obserwatorzy Policyjni będą przestrzegać stosownych przepisów UNPF odnośnie robienia prywatnych fotografii oraz posiadania prywatnego sprzętu fotograficznego. W szczególności nie będą fotografować obiektów zakazanych.
6. Obserwatorzy Policyjni będą przestrzegać stosownych przepisów UNPF odnośnie zakupu, importu oraz sprzedaży towarów wolnocłowych oraz współpracować na rzecz zapobieżenia jakichkolwiek nadużyć przywilejów i immunitetów, które nadano Obserwatorom Policyjnym.

Oficerowie UNCIVPOL przybywający na teren wykonywania misji powinni dysponować pełnymi kwalifikacjami wymaganymi do realizacji wyznaczonego zadania. Przeszkolenie i wyposażenie oficerów jest obowiązkiem kraju partycypującego. Niespełnienie wymaganych kwalifikacji może spowodować repatriację oficera do kraju.

Ogólny profil oficerów policji cywilnej ONZ przedstawia się następująco:

- umiejętność posługiwania się językiem roboczym operacji pokojowych, w tym umiejętność czytania i pisania,
- minimalne doświadczenie - osiem (8) lat służby w policji (w przypadku kierownictwa policji - 15 lat) oraz minimalny wiek - 25 lat,
- przynajmniej dwa lata doświadczenia w prowadzeniu pojazdu ze standardową skrzynią biegów, w tym jazda pojazdami specjalistycznymi i pojazdami stosowanymi w sytuacjach awaryjnych; doświadczenie w jeździe w trudnym terenie,
- doskonała kondycja fizyczna,
- dla misji w uzbrojonych jednostkach UNCIVPOL – umiejętność strzelania i bezpiecznej obsługi broni palnej.

Zgodnie z wymogami oficer policji winien być przeszkolony do pełnienia obowiązków w UNCIVPOL. W czasie wykonywania zadania oficer UNCIVPOL będzie musiał stosować się nie do systemu prawnego swojego kraju, ale do zasad, przepisów, umów i regulaminów międzynarodowych. Praktyka pokazuje, że oficerowie UNCIVPOL często nie posiadają wystarczających umiejętności w następującym zakresie:

- znajomości norm dotyczących Policji Międzynarodowej i praw człowieka;
- pierwszej pomocy;
- umiejętności posługiwania się mapą.

Ponadto, bardzo pożądaną jest, aby oficer UNCIVPOL przybył na teren wykonywania misji, dysponując:

- podstawową umiejętnością obsługi komputera,
- podstawową znajomością systemu i praktyk Organizacji Narodów Zjednoczonych,
- podstawową znajomością struktury komponentu UN CIVPOL misji, procedur operacyjnych oraz zasad postępowania,
- umiejętnościami negocjacyjnymi,
- podstawowym przeszkoleniem w zakresie kontroli stresu,
- podstawową znajomością zasad sporządzania raportów ONZ,
- podstawową znajomością geografii i historii terenu wykonywania misji.

UNMIK POLICE w Kosowie

Rejon działania UNMIK POLICE w Kosowie

W 1999 roku NATO rozpoczęło swoje naloty na Jugosławię domagając się całkowitego wycofania jugosłowiańskich sił militarnych (paramilitarnych) oraz jednostek specjalnych policji w celu umożliwienia swobodnego i dobrowolnego powrotu uchodźców oraz przesiedleńców. Po przeprowadzeniu niezwykle złożonych zabiegów dyplomatycznych 8 czerwca, 1999 r., w COLOGNE, kraje G-8 uzgodniły między sobą projekt uchwały Rady Bezpieczeństwa w sprawie Kosowa. Generałowie wojsk NATO oraz Jugosławii, zebrani w miejscowości KUMANOVO, podpisali porozumienie w sprawie wycofania serbskich oddziałów.

10 czerwca 1999 r. Rada Bezpieczeństwa przyjęła uchwałę nr 1244 upoważniającą do rozlokowania służb cywilnych oraz sił wojskowych w Kosowie. Jednocześnie z podjęciem wyżej wymienionej uchwały NATO zawiesiło bombardowania w Federalnej Republice Jugosławii, a Serbowie przystąpili do wycofywania się z Kosowa.

KOSOWO jest górzystą krainą graniczącą z jugosłowiańskimi prowincjami Serbii i Montenegro jak również z Macedonią i Albanią. Od strony północnej i północno-wschodniej graniczy z Serbią, od południa z była jugosłowiańską Republiką Macedonii, od zachodu z Albanią zaś od północnego zachodu – z Montenegro. Zajmuje ona powierzchnię ok. 10 887 km² (ok. 4203 mil kwadratowych).

Etniczna ludność albańska stanowi 81, 59% populacji Kosowa (1699 000), Serbowie – 9,92% (216 000), zaś ludność Montenegro, Muzułmanie i inni stanowią pozostałe 8,5% populacji. Albańczycy uznawani są za spadkobierców Iliriów zaś ludność pochodzenia indoeuropejskiego przypuszczalnie przybyła do Europy południowo-wschodniej ok. trzech tysięcy lat p.n.e. Serbowie należą do

plemion słowiańskich, które przybyły do Europy południowo-wschodniej w VII wieku naszej ery.

Za czasów Imperium Rzymskiego, Kosowo stanowiło część prowincji o nazwie Dardania (dawne Królestwo plemienia Iliriów). Po inwazji Słowian (w VII w. n.e.) Kosowo stało się częścią serbskich państw o nazwach: Zeta i Raska. Po porażce Serbów poniesionej w Kosowo Polje w 1398r., Kosowo, podobnie jak cała Serbia, stało się częścią Imperium Otomańskiego. Przez następnych 500 lat (aż do 1912r.), Kosowo, jako „Kosovo vilayet”, należało do Novoi Pazar Sanjak (rejon administracyjny Imperium Otomańskiego).

Populację Kosowa przed konfliktem szacowano na ok. 2 miliony mieszkańców. Około 50% ludności Kosowa skoncentrowane jest w małych osadach (poniżej 10 000 mieszkańców) rozproszonych na całym terytorium tego regionu. Największe miasta Kosowa to: Prisztina (ponad 10 000 mieszkańców), Prizren (70 000), Pec (60 000), Kosovo Mitrovica (58 000), Djakovica (46 000) i Gnjilane (40 000). Obecnie, ponad 90% populacji Kosowa to etniczna ludność albańska. W wyniku niedawnych czystek etnicznych przeprowadzanych przez jugosłowiańskie siły zbrojne ponad 800 000 Albańczyków musiało opuścić swoje ziemie, a szacuje się, iż ponad 600 000 osób zostało przesiedlonych w inne części kraju.

Struktura Międzynarodowej Policji Organizacji Narodów Zjednoczonych

Misja ONZ w Kosowie (UNMIK – United Nations Mission in Kosovo) rozpoczęła się w czerwcu 1999 roku (dla porównania: misja policyjna ONZ na Cyprze trwa od 1964 r.). W ramach misji utworzono międzynarodowe siły policyjne noszące nazwę UNMIK Police (powołane rezolucją nr 1244 z 10 czerwca 1999 r.) i podlegające Administracji Cywilnej ONZ. W działalność misji zaangażowane są również takie instytucje jak: Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE, skrót angielski – OSCE), która odpowiedzialna jest za tworzenie instytucji państwowych, Unia

Zachodnioeuropejska (UE), zajmująca się odbudową gospodarki oraz Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (UNHCR), którego zakres działania obejmuje wszelkie sprawy humanitarne.

UNMIK Police zbudowana jest z trzech głównych elementów: Cywilnej Policji (CIVPOL), Jednostek Specjalnych (Special Police Unit, SPU) oraz Policji Granicznej (Border Police). Głównodowodzący UNMIK Police to tzw. commissioner. (w 2001 r. jest nim Anglik Christopher Albiston. Jednym z jego zastępców został Polak Wiktor Wąsowski), który ma zastępców, szefów sekcji, regionów i szefów posterunków.

Do wykonania tego mandatu Rada Bezpieczeństwa zaaprobowła 3250 policjantów i zobowiązała kraje członkowskie do jak najszybszego wysłania doświadczonych oficerów do misyjnej służby. Praktyka pokazała wkrótce, że zaaprobowana na początku liczba policjantów nie jest wystarczająca do wykonania mandatu. Dlatego były Szef Misji dr Bernard Kouchner poprosił o zwiększenie tej liczby do 6000, z czego zostało zatwierdzone 4718 (do 10 marca 2001 było 4400 policjantów).

Przy założeniu, opartym na przybliżonych danych, że obecna populacja Kosowa liczy ok. 1,8 mln. mieszkańców, na 1 policjanta przypada ok. 440 Kosowian. Ta wielka dysproporcja rośnie jeszcze bardziej, gdy uświadomimy sobie, że policjanci ci obsługują wszystkie obszary bezpieczeństwa, począwszy od rutynowych patroli, przez prowadzenie śledztw, zabezpieczenie aresztów czy więzień, a skończywszy na ochronie banków oraz eskortowaniu VIP-ów.

Uchwała Rady Bezpieczeństwa nr 1244 (1999) podjęta przez Radę na jej 4011 posiedzeniu, które odbyło się w dniu 10 czerwca 1999r., zawierająca decyzję rozlokowania w Kosowie, pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych, międzynarodowych służb cywilnych oraz służb bezpieczeństwa wraz z odpowiednim wyposażeniem oraz stosownym do potrzeb personelem. Ponadto stwierdza się w niej, że:

- a) zakres odpowiedzialności międzynarodowych służb bezpieczeństwa, które mają zostać rozlokowane i rozpocząć działania w Kosowie obejmie, między innymi, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego aż do momentu gdy międzynarodowe służby cywilne przejmą odpowiedzialność za tego typu zadania;
- b) główny zakres odpowiedzialności międzynarodowych służb cywilnych obejmie utrzymanie praworządności i porządku poprzez ustanowienie lokalnych sił policji oraz, w międzyczasie, poprzez rozlokowanie międzynarodowych służb policji w Kosowie.

Zgodnie z ust. 10 wymienionej wyżej uchwały Rady Bezpieczeństwa, dnia 12 czerwca 1999r. Sekretarz Generalny przedstawił Radzie bezpieczeństwa wstępną koncepcję działań zmierzających do pełnej organizacji służb cywilnych określanych jako Tymczasowa Misja Administracyjna Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kosowie (ang. United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, UNMIK). W ramach Tymczasowego Organu Administracji Cywilnej Misji utworzona zostanie Międzynarodowa Policja Organizacji Narodów Zjednoczonych (ang. United Nations International Police, UNIP) podległa komisarzowi policji UNMIK., który jest odpowiedzialny przed zastępcą specjalnego przedstawiciela Sekretarza Generalnego do spraw tymczasowej administracji cywilnej.

Obecnie Międzynarodowa Policja Organizacji Narodów Zjednoczonych składa się z trzech odrębnych, lecz skoordynowanych oddziałów funkcjonariuszy policji międzynarodowej:

- a) Cywilnej Jednostki Policji ONZ (CivPol) mającej za zadanie sprawowanie nadzoru nad cywilnymi działaniami policji jak również ustanowienie Służb Policyjnych Kosowa oraz sprawowanie nad nimi nadzoru;

- b) Specjalnej Jednostki Policji ONZ do spraw kontroli nad tłumem oraz innych specjalnych funkcji policji.
- c) Jednostki Policji Granicznej ONZ.

Policja Cywilna ONZ oraz Policja Graniczna ONZ są złożone z cywilnych oficerów policji różnych narodowości posiadających władzę wykonawczą w zakresie egzekwowania przestrzegania prawa. Podczas pełnienia obowiązków służbowych związanych z egzekwowaniem przestrzegania prawa, jeśli wymagał będzie tego zastępca komisarza, oficerowie mogą być uzbrojeni. Funkcjonowanie oficerów CIVPOL można porównać do oficerów policji pracujących w różnych jednostkach, organizujących swoje życie poza służbą na swój własny rachunek (zakwaterowanie, wyżywienie itp.). Z kolei SPU to formacja skoszarowana, działająca podobnie jak Oddziały Prewencji w naszym kraju.

Międzynarodowa Policja Organizacji Narodów Zjednoczonych (ang. the United Nations International Police, UNIP) została rozlokowana w pięciu (5) okręgach Policji Cywilnej ONZ (Prizren, Pec, Kosovska Mitrovica, Prisztina i Gniljane) oraz 29 placówkach. Kwatera Główna UNIP znajduje się w siedzibie UNMIK w Prisztinie.

Zgodnie z Uchwałą Rady Bezpieczeństwa nr 1244 (1999), Międzynarodowa Policja Organizacji Narodów Zjednoczonych otrzymała następujące instrukcje:

- a) służenia radą i pomocą międzynarodowym służbom bezpieczeństwa (KFOR) w utrzymywaniu bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas okresu następującego bezpośrednio po wycofaniu się sił zbrojnych FRJ;
- b) utrzymywania, przez ograniczony czas, praworządności i porządku poprzez rozlokowanie funkcjonariuszy policji międzynarodowej w Kosowie;

- c) ustanowienia, monitorowania, doradztwa oraz ciągłej oceny stałych Służb Policyjnych Kosowa (ang. Kosovo Police Service, KSP);
- d) ochrony i upowszechniania praw człowieka;
- e) pomocy w działaniach ICTY w Kosowie;
- f) obserwacji granic oraz ustanowienia Policji Granicznej Kosowa.

Podobne zadania są wykonywane przez policję cywilną ONZ w ramach misji pokojowej w Bośni i Hercegowinie. Zgodnie z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa nr 1035 (21.12.1995), 1103 (31.03.1997), 1168 (21.05.1998) oraz 1184 (16.07.1998), mandat Międzynarodowych Sił Policyjnych (IPTF), stanowiących integralną część UNMIBH, polega na realizacji następujących zadań;

- ⇒ monitorowanie, obserwacja oraz inspekcja działań oraz obiektów związanych z egzekucją prawa, w tym instytucji, struktur oraz procedur sądowniczych;
- ⇒ doradzanie personelowi zajmującemu się egzekucją prawa;
- ⇒ szkolenie personelu zajmującego się egzekucją prawa;
- ⇒ tworzenie warunków do egzekwowania prawa przez zainteresowane strony;
- ⇒ ocenianie zagrożeń porządku publicznego oraz doradzanie w sprawie zdolności instytucji zajmujących się egzekucją prawa do radzenia sobie z tymi zagrożeniami;
- ⇒ doradzanie instytucjom rządowym w Bośni i Hercegowinie w kwestiach związanych z tworzeniem efektywnych cywilnych instytucji zajmujących się egzekucją prawa;

- ⇒ monitorowanie dochodzeń lub prowadzenie niezależnych dochodzeń w sprawie naruszeń praw człowieka przez instytucje zajmujące się egzekucją prawa;
- ⇒ towarzyszenie, w razie potrzeby, lokalnemu personelowi zajmującemu się egzekucją prawa podczas wykonywania obowiązków służbowych;
- ⇒ prowadzenie specjalistycznych szkoleń dla lokalnej policji w dziedzinie zwalczania handlu narkotykami, zorganizowanej przestępczości oraz zarządzania sytuacjami kryzysowymi;
- ⇒ monitorowanie i ocena systemu wymiaru sprawiedliwości oraz udział w ogólnej reformie systemu wymiaru sprawiedliwości koordynowanej przez Biuro Wysokiego Przedstawiciela.

Koncepcja działań UNMIK w Kosowie

Po wycofaniu się sił zbrojnych FRJ z Kosowa, Międzynarodowe Siły Bezpieczeństwa (KFOR) będą dbały o bezpieczeństwo publiczne jak również będą pełniły podstawowe funkcje związane z przestrzeganiem prawa i zachowaniem porządku w tym okresie aż do momentu gdy międzynarodowe służby cywilne przejmą od nich odpowiedzialność w tym zakresie. Pełne rozlokowanie Międzynarodowej Policji Organizacji Narodów Zjednoczonych pozwoli na stopniowe przeniesienie tej odpowiedzialności z KFOR na przedstawicieli tymczasowej administracji cywilnej.

Jako część systemu Tymczasowej Administracji Cywilnej w Kosowie, Międzynarodowa Policja ONZ w Kosowie (UN IK) będzie odpowiedzialna w podstawowym zakresie za przestrzeganie prawa i porządku w Kosowie, jednocześnie zajmując się w ograniczonym zakresie egzekwowaniem przepisów prawa na poziomie lokalnym oraz tworząc stałe Służby Policyjne w Kosowie.

Działania UN IP rozpoczną się od stopniowego rozlokowywania jej oddziałów, zaś ich drugim etapem będzie utworzenie zawodowych i

samowystarczalnych Służb Policyjnych Kosowa, których działalność będzie zgodna z uznanymi na forum międzynarodowym standardami praw człowieka oraz zasadami utrzymywania porządku w państwie demokratycznym.

Skuteczna struktura lokalnej policji również tworzona będzie stopniowo:

- a) Wspólni Oficerowie Łącznikowi (ang. Community Liaison Officers, CLO). W pierwszej kolejności rekrutowani zostaną Wspólni Oficerowie Łącznikowi (CLO) w celu udzielania pomocy Międzynarodowej Policji Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kosowie. Będą oni posiadali uprawnienia o charakterze innym niż wykonawczy i będą pośredniczyli w kontaktach pomiędzy UN IP i mieszkańcami Kosowa odzwierciedlając dość wczesne związki władz lokalnych z prawem cywilnym UN IP oraz będą wyznaczali zadania. CLO mają również za zadanie zwiększenie wiarygodności UN IP wśród ludności Kosowa jak również utrzymanie odpowiedniego nacisku na odpowiedzialność władz lokalnych za przestrzeganie przepisów prawa. CLO zostaną poddani podstawowemu przeszkoleniu przeprowadzonemu przez OSCE oraz będą rozesłani przez UN IP do placówek określonych przez komisarza UN PK. Stopniowe rozlokowywanie CLO w terenie określi wstępne przekazanie podstawowych funkcji związanych z egzekwowaniem przestrzegania prawa oraz utrzymaniem porządku przez KFOR do UN IP. Przewiduje się, że członkowie kadry CLO, po poddaniu się odpowiedniej klasyfikacji oraz ocenie wyników, będą mogli wziąć udział w pełnym szkoleniu policyjnym, a następnie wstąpić do stałych Służb Policyjnych Kosowa.
- b) Służby Policyjne Kosowa. Plan utworzenia stałej policji Kosowa będzie realizowany przez cały okres czasu, w którym UN IP będzie zajmowała się egzekwowaniem przestrzegania prawa w Kosowie. Obejmie on podstawowe podane poniżej elementy, które realizowane

będą pod patronatem Administracji Tymczasowej UN i uzależniony będzie od ścisłej współpracy pomiędzy komisarzem UN IP oraz kierownikiem rozwoju potencjału ludzkiego OSCE. Ci dwaj funkcjonariusze będą czuwali nad opracowaniem zunifikowanych standardów rekrutacji, selekcji oraz szkolenia wszystkich przyszłych członków KPS. Dzień rozlokowania jednostek KPS będzie dniem rozpoczęcia stopniowego i podzielonego na etapy przekazywania funkcji związanych z egzekwowaniem przestrzegania prawa przez UN IP nowym, lokalnym służbom policyjnym.

Po zakończeniu procesu przekazywania przez UN IP funkcji związanych z egzekwowaniem przestrzegania prawa na rzecz KPS, monitory policji ONZ będą nadal odpowiadały za ocenę działania i wyników KPS łącznie ze zwalnianiem osób utrudniających działalność lub oficerów policji, którzy nie spełniają swoich funkcji.

W ramach części funkcji pełnionych przez policję UNIP, poprzez Policję Graniczną UN, dokona rozlokowania służb policyjnych wzdłuż granic międzynarodowych. Mimo, iż monitorowanie granic należy do zakresu obowiązków KFOR, UNIP będzie wstępnie pełniło funkcje doradcy KFOR w zakresie kierowania ruchem granicznym oraz oceny bieżącego stanu kontrolno-prawnej na granicach międzynarodowych. Gdy określona i zgodna z prawem liczba funkcjonariuszy jugosłowiańskich i serbskich zostanie zatrudniona na głównych przejściach granicznych, UNIP rozpocznie monitorowanie ich działań.

Policja Specjalna ONZ (SPU)

Policja Specjalna ONZ będąca częścią Międzynarodowej Policji Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kosowie została utworzona w oparciu o dziesięć (10) niezależnych i w pełni niezbędnych Szwadronów Policji Specjalnej liczących po 110 oficerów. Działalność całego personelu rozlokowano w ramach rozmieszczania Międzynarodowej Policji Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNIP). UNMIK podlega kontroli komisarza policji UNMIK. Komisarz ten został upoważniony do wydawania rozkazów oraz instrukcji zgodnych z postanowieniami odpowiedniego organu Organizacji Narodów Zjednoczonych odnoszącymi się do Misji. Pomimo rozlokowania w różnych rejonach UNIP, jednostki podlegają Kontroli Taktycznej Rejonowego Dowódcy UNIP.

Wstępnie, 10 Jednostek Specjalnych Policji ONZ rozlokowano w następujących rejonach:

a)	Pec	dwie jednostki,
b)	Kosovska Mitrovica	dwie jednostki,
c)	Prizren	jedna jednostka,
d)	Gniljane	jedna jednostka,
e)	Prisztina	jedna jednostka,
f)	Kwatera główna i rezerwy UN IP	dwie jednostki.

Zadaniem Policji Specjalnej ONZ w Kosowie jest:

- a) zapewnianie ochrony i bezpieczeństwa funkcjonariuszom ONZ, Policji Cywilnej ONZ oraz Policji Granicznej ONZ podczas pełnienia przez nich obowiązków;
- b) zapewnienie wsparcia i poparcia działaniom UNIP;

- c) usuwanie zagrożeń przeciwko porządkowi publicznemu przy współpracy z KFOR;
- d) udzielanie pomocy Służbom Policyjnym Kosowa (KPS) w sprawowaniu kontroli nad tłumem podczas gwałtownych demonstracji i niepokojów społecznych;
- e) stosowne do potrzeb świadczenie pomocy agencjom humanitarnym (ICRC, UNHCR oraz innym agencjom uznawanym przez ONZ);
- f) udzielanie pomocy w działaniach ICTY.

Specjalna Jednostka Policji ONZ powinna posiadać następujące zdolności:

- a) sprawowanie kontroli nad tłumem oraz w przypadku niepokojów społecznych przy użyciu broni gazowej oraz odpowiedniej taktyki, jak również wykorzystując w możliwie najmniejszym stopniu siłę lub broń palną w sytuacjach ekstremalnych;
- b) prowadzenie terenowych działań związanych z zachowaniem bezpieczeństwa, obowiązkiem ochrony oraz samoobrony;
- c) samowystarczalność w zakresie transportu, z możliwością przeprowadzania niezależnych patroli prewencyjnych, zdobywania informacji oraz błyskawicznego rozlokowywania oddziałów przeznaczonych do kontrolowania tłumu. Punkt ten obejmuje również lekkie pojazdy opancerzone;
- d) jednostka musi być w stanie skutecznie i wydajnie kontrolować swoje działania prowadzone na wyznaczonym dla niej obszarze przy pomocy odpowiedniego sprzętu radiowego.

W skład struktury organizacyjnej SPU wchodzi:

- a) Kwatera Główna Specjalnej Jednostki Policji - odpowiada za sprawowanie kontroli i dowodzenie jednostką za pośrednictwem

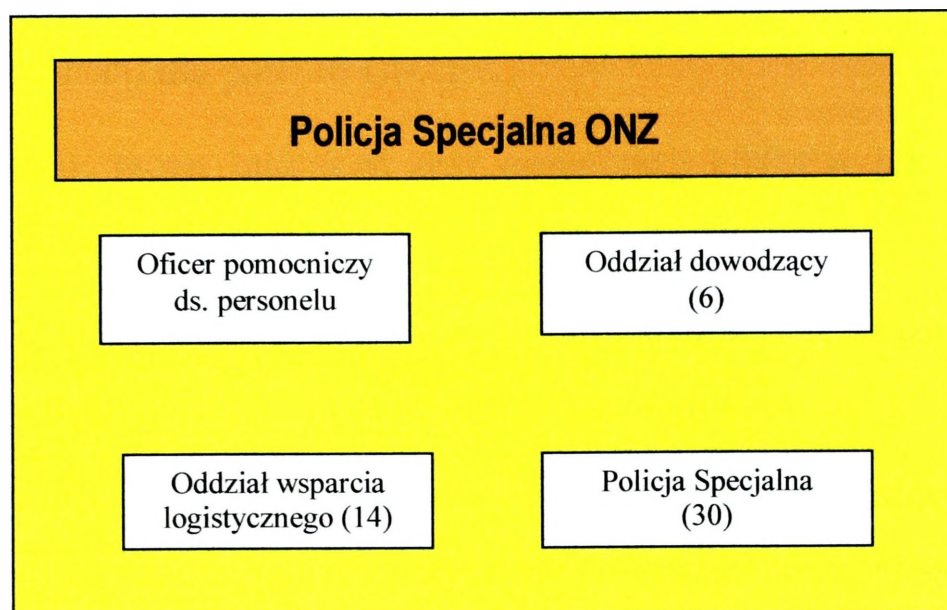
oddziału dowodzącego złożonego z 6 oficerów. Jeden z członków tego oddziału pełni obowiązki w Kwaterze Głównej UNIP i obsadza personelem następujące komórki:

- 1) personelu,
- 2) informacyjną,
- 3) operacyjną,
- 4) logistyczną.

b) Specjalne Plutony Policji są to trzy plutony, z których każdy składa się z 30 oficerów w zależności od struktury krajowej;

c) Logistyczny Oddział Pomocniczy: pamiętając o wymogu samowystarczalności, zaleca się utworzenie oddziału wspierającego złożonego z 14 oficerów, których umiejętności powinny obejmować:

- 1) naprawę i konserwację sprzętu: wymaga to zaangażowania mechaników samochodowych, elektryków oraz specjalisty ds. broni i amunicji, itd.;
- 2) łączność: poszczególne jednostki we własnym zakresie zajmują się zapewnianiem wewnętrznej łączności oraz naprawami sprzętu;
- 3) opieka medyczna: zapewnienie opieki medycznej pierwszego i drugiego stopnia;
- 4) personel zaopatrzenia: zapewnienie wszelkich środków wymaganych w celu samodzielnego utrzymania się jednostki zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków organizowania dostaw towarów płynnych.

Rys. 2. Policja Specjalna ONZ w Kosowie

Wymagania szkoleniowe

Kraje wysyłające funkcjonariuszy policji odpowiedzialne są za odpowiednie przygotowanie oficerów. Przygotowanie to obejmuje nie tylko zagadnienia administracyjne, lecz również przeprowadzenie szkoleń pod kątem przewidzianych działań policyjnych.

Oficerowie i jednostki policji wyznaczeni do wzięcia udziału w kontyngentach UNMIK, zostali poddani szkoleniu w następującym zakresie:

- a) podstawowe techniki indywidualnego lub zbiorowego sprawowania kontroli nad tłumem oraz tryb szkolenia do poziomu szwadronu włącznie, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności użycia broni, prowadzenia manewrów oraz negocjowania;
- b) podstawowe procedury związane z indywidualnym lub zbiorowym sprawowaniem ochrony lub czynnościami patrolowymi na obszarach miejskich, zarówno krótko- jak i długoterminowe (z uwzględnieniem

- obsługi sprzętu poprawiającego widoczność w warunkach nocnych oraz systemów określania pozycji);
- c) zasady rekrutacji dla potrzeb UNMIK;
 - d) informacje na temat instrukcji oraz organizacji UNMIK jak również obszaru prowadzenia działań;
 - e) szkolenie z zakresu podstawowych umiejętności związanych z czytaniem mapy, łącznością oraz komunikacją głosową;
 - f) zarys informacji na temat warunków geograficznych, tła historycznego oraz kulturowego, obejmujący przyczyny powstania bieżącej sytuacji;
 - g) środki ostrożności związane z istnieniem min.

3.4. Udział polskich policjantów w UNMIK w Kosowie

Polska policja uczestniczy w operacjach pokojowych ONZ (w ramach CIVPOL) od 1992 roku, kiedy decyzją Rządu i uchwałą Rady Ministrów Komenda Główna Policji została zobligowana do wytypowania i przygotowania 30 policjantów do służby w ramach misji UNPROFOR w byłej Jugosławii.

Pierwsza grupa policjantów wyleciała w rejon misji 27 marca 1992 roku. Ogółem w latach 1992-2000 oddelegowanych zostało około 300 (w tym 3 kobiety) policjantów do pracy w organizacjach międzynarodowych na terenie następujących państw:

1. Misje ONZ:

- ⇒ UNPROFOR – teren byłej Jugosławii,
- ⇒ UNIPTF – Bośnia – Hercegowina,
- ⇒ UNBOT – Tadżykistan,
- ⇒ UNGI – Irak.

2. Misje Unii Zachodnioeuropejskiej:

⇒ MAPE – Albania;

3. Misje Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie:

⇒ OBWE – Wschodnia Slavonia.

W 2000 roku polski kontyngent policyjny liczył 62 policjantów, w tym:

- 52 w Bośni i Hercegowinie (misja ONZ),
- 1 w Tadżykistanie (misja ONZ),
- 2 w Albanii (misja UZE),
- 7 w Chorwacji - dolina Dunaju (misja OBWE).

Aktualnie w Bośni i Hercegowinie służbę pełni 50 policjantów z czego 25 (w tym 3 kobiety) od 27 lutego 2001 r. W bieżącym roku planowane są jeszcze dwie rotacje w tym kontyngencie: 17 policjantów zostanie wymienionych w lipcu, a 8 w październiku 2001 r.

Do zadań realizowanych przez policjantów w Bośni i Hercegowinie należą:

- monitorowanie, obserwacja oraz inspekcja działań i obiektów związanych z egzekucją prawa, w tym instytucji, struktur oraz procedur sądowniczych;
- doradzanie personelowi zajmującemu się egzekucją prawa;
- szkolenie personelu zajmującego się egzekucją prawa;
- tworzenie warunków do egzekwowania prawa przez zainteresowane strony;

- ocenianie zagrożeń porządku publicznego oraz doradzanie w sprawie zdolności instytucji zajmujących się egzekucją prawa do radzenia sobie z tymi zagrożeniami;
- doradzanie instytucjom rządowym w Bośni i Hercegowinie w kwestiach związanych z tworzeniem efektywnych cywilnych instytucji zajmujących się egzekucją prawa;
- monitorowanie dochodzeń lub prowadzenie niezależnych dochodzeń w sprawie naruszeń praw człowieka; towarzyszenie, w razie potrzeby, lokalnemu personelowi zajmującemu się egzekucją prawa podczas wykonywania obowiązków służbowych;
- prowadzenie specjalistycznych szkoleń dla lokalnej policji w dziedzinie zwalczania handlu narkotykami, zorganizowanej przestępczości oraz zarządzania sytuacjami kryzysowymi;
- monitorowanie i ocena systemu wymiaru sprawiedliwości oraz udział w ogólnej reformie systemu wymiaru sprawiedliwości koordynowanej przez Biuro Wysokiego Przedstawiciela.

Miejscowości, w których przebywają polscy policjanci :

- Sarajevo (10 osób)
- Tuzla (7 osób),
- Banja Luka (6 osób),
- Bihac (8 osób),
- Brecko (4 osoby),
- Doboj (9 osób),
- Mostar (6 osób).

Podczas służby w misjach pokojowych zginęło w czasie służby 2 policjantów: Andrzej Kaczor w Iraku (1995) i Andrzej Buler w Bośni (17.09

1997). Z kolei w ramach misji ONZ w Kosowie od 22 września 1999 roku służbę pełni 123 policjantów, z czego 8 – to oficerowie cywilnej policji ONZ (CIVPOL) a 115 należy do Specjal Police Unit (SPU).

Na prośbę Organizacji Narodów Zjednoczonych Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zgodził się wziąć udział w siłach Specjalnej Jednostki Policji ONZ utworzonej w ramach Międzynarodowych Sił Policyjnych Organizacji Narodów Zjednoczonych w Kosowie (UNIP) poprzez dostarczenie personelu, sprzętu oraz usług, by pomóc UNMIK w wypełnianiu zadań zgodnych z jej mandatem. Ustalenie administracyjnych, logistycznych i finansowych warunków określających udziału personelu, sprzętu i usług dostarczonych przez Rząd RP na rzecz Specjalnej Jednostki Policji ONZ utworzonej w ramach UNIP nastąpiło w drodze porozumienia.

Polscy oficerowie Policji w ramach CIVPOL wyjechali w rejon Kosowa we wrześniu 1999 roku. Natomiast w październiku 2000 roku udział polskich policjantów został powiększony o jednostkę specjalną SPU. Polscy policjanci pełnią służbę w trzech miejscach w Kosowie: Stripce – teren serbski, Kacanik – albański i stolica Kosowa – Pristina. Do najtrudniejszych rejonów w zakresie pełnienia służby przez policjantów należy Kacanik. Kacanik to kilkunastotysięczne miasto zamieszkane przez ludność albańską, położone w górach blisko granicy z Macedonią. Ze względu na bliskość granicy, teren ten jest bardzo trudny do kontrolowania. Policjanci obok zapewnienia ładu publicznego i przestrzegania praw człowieka muszą parać się z problemem związanym z nielegalnym przekraczaniem granicy i przemytem. W tym terenie służbę pełniło 5 polskich policjantów. Nasi policjanci pracowali razem z 40 policjantami 11 narodowości (Anglia, Belgia, Bułgaria, Indie, Jordania, Kanada, Nepal, Niemcy, Nigeria, Rumunia, USA) i 25 policjantami KPS. Oprócz tego – 15 tłumaczy.

Misja w Kosowie jest szczególną misją dla polskich policjantów ze względu na wykonywanie zadań służbowych w pełnym wyposażeniu, z bronią, jako zwarta, skoszarowana jednostka specjalizująca się w walce z demonstrującym tłumem. Zdaniem – komendanta międzynarodowej policji w Kacaniku – George Toyor – „wojsko nie jest do tego przygotowane i nie takie jest jego zadanie. Policjanci z Polski zastępują miejscową policję, która została rozwiązana traktatem podpisanym z Serbią.” Policjanci na misji wykonują takie same zadania jak w swoim kraju, zatrzymują i aresztują ludzi, nakładają mandaty karne. Według opinii policjantów pełniących służbę w Kacaniku, na 100 skontrolowanych kierowców aż 80 nie posiada kompletnych dokumentów samochodu, w tym i prawa jazdy. Poza tym, tylko co trzeci pojazd ma tablice rejestracyjne. Podobne zadania wykonują policjanci na terenie Bośni i Hercegowiny, Sarajewa, Chorwacji.

Obecnie (marzec 2001 r.) w Kosowie znajduje się 123 funkcjonariuszy Policji. Ośmiu z nich to oficerowie cywilnej policji ONZ, których od policjantów CIVPOL np. w Bośni i Hercegowinie odróżnia to, że noszą broń. Pozostałych 115 policjantów należy do Specjal Police Unit (SPU) – polskiej Jednostki Specjalnej Policji. Jednostka ta jest odzwierciedleniem krajowego oddziału prewencji. Policjanci są skoszarowani w miejscowości Prizren, położonej ok. 80 km na płd.-zach. od Prisztiny, do której dotarli pod koniec października 2000 roku.

W kraju wszyscy policjanci przeszli intensywne szkolenie. Przed wszystkim doskonalili akcje zespołowe, takie jak: rozpraszanie tłumu biernego i agresywnego, odblokowanie i przeszukanie obiektów. Ponadto ćwiczyli technikę strzelania i jazdy samochodem oraz oenzetowskie procedury łączności radiowej. Jedenastu policjantów wywodzi się z pododdziałów AT.

Już od pierwszych dni polscy policjanci wykazują się profesjonalizmem w wykonywaniu swoich zadań i obowiązków oraz szybkim zaadoptowaniem się

do niesprzyjających warunków. Praca polskich policjantów polega na wykonywaniu rutynowych zadań takich jak: patrole, przeszukiwania w celu konfiskaty nielegalnej broni, czynności śledczych, jak również uczestniczeniu w operacjach nadzwyczajnych, jak np. zasadzki, zatrzymania czy wywiad kryminalny. Wszyscy policjanci obowiązani są do noszenia kamizelek kuloodpornych założonych na czarne uniformy, kewlarowych hełmów, broni automatycznej oraz dodatkowego osprzętu. W żadnym kraju policja nie cieszy się dużą popularnością. Podobnie jest w trakcie wykonywania misji pokojowych przez policjantów. Policjanci z misji pokojowych traktowani są jak „okupanci z NATO”. Jednak w niektórych rejonach działania policjantów w ramach misji pokojowych są odbierane inaczej, np. oficerowie CIVPOL przełamali początkową niechęć do siebie mieszkańców serbskich enklaw w Kosowie, którzy coraz częściej zwracają się z prośbą o pomoc. Inaczej odnosi się większość albańska do sił misyjnych. Osobiście o tym mogli przekonać się w trakcie wizyty w Kosowie minister Spraw Wewnętrznych i Administracji Marek Biernacki oraz komendant główny Policji nadisnp. generalny Jan Michna, jadąc w oenzetowskim konwoju, z wizytą do polskiego obozu w Prizren. Albańczycy swoje niezadowolenie wyrażali poprzez wymachiwanie pięściami, a w końcu rzucaniem kamieni w samochody oenzetowskiej misji pokojowej. Sytuacja tego regionu jest na tyle skomplikowana, że najprawdopodobniej, proces przywracania normalnych struktur administracyjnych w Kosowie, potrwa zapewne kilka lat. Kosowo, które zamieszkane jest w większości przez Albańczyków, jest kolebką państwowości serbskiej. Serbowie z Federalnej Republiki Jugosławii traktują Kosowo w podobny sposób, jak Polacy Gniezno. Kosowo składa się z Kosowowego Pola i Metochii. To na Kosowym Polu rozegrała się 15 czerwca 1389 roku przegrana przez Serbów (u boku których również walczyli Albańczycy) bitwa z wojskami tureckimi, której rocznica do dzisiaj jest świętem armii jugosłowiańskiej.

Natomiast Albańczycy kosowscy to tzw. sziptarzy metochijscy, jak stwierdzają przeszkoleni w tym zagadnieniu przez specjalistów z ONZ policjanci polscy, którzy pełnią misję w Prizren,

Wiedza o tych zależnościach decyduje o formie podejmowanych działań przez policjantów wobec mieszkańców Kosowa. W zależności od tego, gdzie są, spotykają się z różnymi reakcjami. Na przykład spotykając na górskiej drodze człowieka, policjant musi wiedzieć jak się zachować, wiedzieć, czy to Serb, Sziptar, czy Bośniak i jak odezwać się do niego. Mimo, że misja pokojowa i udział w nich policjantów ma charakter bezstronny, trzeba jednak uważać, co się do kogo mówi. Mianowicie od umiejętnego postępowania z miejscową ludnością zależy, czy praca policji międzynarodowej będzie kojarzyła się jej ze szpiegostwem, jak miało to miejsce w pierwszych dniach pobytu misji pokojowej, a ludzie, którzy chcą z siłami pokojowymi współpracować nie będą odbierani jako kolaboranci.

Zadaniem policjantów z SPU w Kosowie jest zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa funkcjonariuszom ONZ, CIVPOL oraz Policji Granicznej ONZ podczas pełnienia przez nich obowiązków. Przy współpracy z żołnierzami KFOR usuwają wszelkie zagrożenia porządku publicznego. Wspierając tworzące się Służby Policyjne Kosowa (KPS) biorą udział w zabezpieczaniu demonstracji. Patrolują okolicę, przeszukania podejrzanych domów w celu wykrycia broni, która jest tu wyznacznikiem męskości. Kontrolują pojazdy, które do niedawna jeszcze jeździły bez tablic rejestracyjnych.

Broń j odnajdywana jest najczęściej w trakcie dokonywania przeszukań mieszkań, niż w samochodach. W domach znajdowane są nieraz całe arsenały, w których najwięcej jest karabinów Kałasznikowa.

Policjanci w trakcie patrolowania są obowiązani do poruszania się w przepisowych odstępach, wzajemnie się ubezpieczając. W wyludnionych, zburzonych wioskach muszą być przygotowani na każdą ewentualność.

Zdarzają się miny pułapki, jak ta, na którą np. natknęli się żołnierze niemieckiego KFOR. Gdy przyjechali na miejsce wybuchu, nastąpiła kolejna eksplozja. Żołnierzy uratowało to, że wybuch nastąpił w czasie gdy jeszcze znajdowali się w samochodzie pancernym.

O dużym zagrożeniu dla pełniących tam misję pokojową policjantów niech świadczy fakt, że ze strzeżonego obozu samodzielnie nikt nie wychodzi. Zasadą jest, że wyjścia są tylko służbowe, z pełnym wyposażeniem i co najmniej w 4, 5 osób.

Czas służby przeciąga się nieraz do 10-12 godzin, a zdarzało się, że policjanci byli w akcji trwającej łącznie 30 godzin.

Zespół policjantów zajmujących się wykrywaniem popełnionych przestępstw i wykroczeń na terenie odpowiedzialności stacji w Kacaniku w ciągu kilku miesięcy pobytu w tym rejonie międzynarodowych patroli policyjnych odnotował 17 podpażeń i pożarów, 7 przypadków porwań osób, ponad 70 kradzieży i włamań, ponad 30 napadów, w tym z bronią w ręku. Aresztowania za nielegalne posiadanie broni automatycznej AK-47 Kałasznikowa, odbywały się każdego dnia. Również zamachy terrorystyczne nie stanowiły rzadkości. Nasiliły się one szczególnie przed wyborami. Z tych powodów siły policyjne i KFOR musiały przygotować się do wykonywania zadań specjalnych. Odbywały się między innymi szkolenia z udziałem helikopterów, ewakuacje i ochrona VIP-ów, użycie pododdziałów zwartych do walki z tłumem i taktyka takich działań itd.

Polskie SPU

Obecnie 113 policjantów i 2 pracowników policji polskiego SPU pracuje i mieszka w miejscowości Prizren, około 80 kilometrów na płd.-zach. od Pristiny. Grupa ta składa się z 95 policjantów i 20 oficerów kadry; 7 z nich ma już doświadczenia misyjne. 11 policjantów wywodzi się z AT (oddziałów

antyterrorystycznych), co stanowi znaczne ułatwienie dla działań Polskiego SPU. Wiele operacji wymaga dynamicznego działania, sprawnych wejść do obiektów, gdzie trzeba zatrzymać niebezpiecznych przestępców, uzbrojonych w broń długą i granaty. Poza tym grupa ta trenuje innych członków polskiego SPU w działaniach antyterrorystycznych. Średnia wieku oficerów Polskiego SPU oscyluje około 35 lat. Oprócz psychologa (kobiety) w oddziale służą tylko mężczyźni.

Najważniejsze zadania jednostki to:

- zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa funkcjonariuszom ONZ, Policji Cywilnej ONZ oraz Policji Granicznej ONZ podczas pełnienia przez nich obowiązków;
- zapewnienie wsparcia i poparcia działaniom UN IP;
- usuwanie zagrożeń przeciwko porządkowi publicznemu przy współpracy z KFOR (żołnierze ONZ);
- pomoc Służbom Policyjnym Kosowa (KPS) w sprawowaniu kontroli nad tłumem podczas gwałtownych demonstracji i niepokojów społecznych;
- stosowne do potrzeb świadczenie pomocy agencjom humanitarnym (ICRC, UNHCR oraz innym agencjom uznanym przez ONZ);
- pomoc w działaniach ICTY.

Do dnia 10 marca 2001 roku włącznie, oprócz normalnych, rutynowych obowiązków, jakim jest np. służba wartownicza polscy policjanci wykonywali następujące zadania:

1. Zadania bojowe:

- wejścia taktyczne: 13 razy / uczestniczyło 343 policjantów,

- interwencje, działania wspierające wydziały śledcze i KFOR: 16 razy / uczestniczyło 289 policjantów;

2. Zabezpieczenia:

- imprezy masowe: 3 razy / uczestniczyło 93 policjantów,
- rozpraw sądowych: 10 razy / uczestniczyło 217 policjantów,
- obiektów: 71 razy / uczestniczyło 1449 policjantów,
- osób: 14 razy / uczestniczyło 77 policjantów;

3. Posterunki kontrolne: 120 razy / uczestniczyło 905 policjantów;

4. Patrole: 151 razy / uczestniczyło 455 policjantów;

5. Konwoje:

- osób: 7 razy / uczestniczyło 50 policjantów,
- finansowe: 1 razy / uczestniczyło 4 policjantów;

6. Działania przywracające ład i porządek publiczny: 1 razy / uczestniczyło 60 policjantów.

Jedną z pierwszych akcji polskiego oddziału SPU było zabezpieczenie przeszukiwania obiektów mieszkalnych. Na pierwszej linii działali żołnierze niemieckiego KFOR-u; grupy polskie znajdowały się wtedy w obwodzie. Dzięki dużemu profesjonalizmowi i uznaniu dla polskiej grupy SPU te role szybko się odwróciły. Polacy zajęli stanowisko na pierwszej linii.

Przykłady działań z raportów policyjnych w Kosowie:

Morderstwo: Mężczyzna narodowości serbskiej został zamordowany z broni palnej podczas cięcia drzewa na opał, przed swoim domem. NN sprawca rozmawiał z ofiarą w języku albańskim przed oddaniem strzałów z pistoletu. Śledztwo w toku.

Próba porwania: Mężczyzna narodowości albańskiej zauważył kilku mężczyzn próbujących uprowadzić nastolatkę. Podejrzanych zatrzymano. Śledztwo w toku.

Morderstwo: Znaleziono ciało 11-letniej dziewczynki narodowości albańskiej, zgłoszonej jako zaginiona. Ofiara została brutalnie zamordowana. Śledztwo w toku.

Eksplozja: Ładunek wybuchowy eksplodował w Cerkwi Prawosławnej w jednej z wiosek. Brak rannych, budynek poważnie uszkodzony. Śledztwo w toku.

Morderstwo / demonstracja: Trzech mężczyzn narodowości serbskiej, wracających z Serbii do Kosowa, zostało zatrzymanych przez nieznaną sprawcę i zamordowanych z broni palnej. Śledztwo w toku. Około 150 Serbów demonstrowało przeciwko tej zbrodni, domagając się od KFOR i UNMIK Police zwiększenia bezpieczeństwa.

Podpalenie: Nieznany sprawca podpalił piekarnię należącą do Albańczyka. Brak świadków. Śledztwo w toku.

Napaść: Trzech mężczyzn zostało napadniętych przez pięciu innych uzbrojonych w siekiery. Wszyscy zamieszani zostali zatrzymani do wyjaśnienia.

3.4.1. Warunki socjalne

Warunki bytowe są jednym z elementów decydujących o samopoczuciu człowieka. Policjanci z SPU przybywają w rejon misji w zorganizowanej grupie. Służby logistyczne zapewniają zakwaterowanie oraz wyżywienie. SPU to formacja skoszarowana, podlegająca dyscyplinie podobnej, jaka istnieje w Oddziałach Prewencji w Polsce. Policjanci CIVPOL również przybywają w jednej grupie, ale po okresie około jednotygodniowego szkolenia rozsyłani są w różne miejsca. Co miesiąc ONZ płaci każdemu diety, tzw. MSA (ang. Monthly

Subsistence Allowance), za które każdy zobowiązany jest zorganizować sobie pobyt na misji.

Oficerowie CIVPOL pracują siedem dni w tygodniu, przeważnie w ośmiogodzinnym systemie zmianowym. Często jednak ze względu na potrzeby służby czas ten jest przedłużany do 12-14 godzin. Po przepracowaniu 5 dni przysługuje im jeden dzień odpoczynku tzw. CTO, który można dołączyć do innych i wykorzystać jako kilkudniowy urlop. Z kolei policjanci z SPU jeżdżą na tygodniowy urlop praktycznie raz na dwa miesiące. Pracują oni w warunkach skoszarowania a oprócz normalnych zadań mają dodatkowe zajęcia, utrzymujące Oddział w gotowości bojowej i zapewniające funkcjonowanie obozu – ponadto ze względu na sytuację wykonują wiele dodatkowych zadań poza normalnym harmonogramem. Stąd służba w SPU jest oceniana przez wielu z nich jako bardzo ciężka i stresująca.

Komenda Główna Policji coraz efektywniej szkoli i dobiera kandydatów oraz wyposaża grupy ONZ-towskie w sprzęt, który budzi podziw u policjantów z innych krajów. Szczególnie dobrze przygotowani, zarówno pod kątem języka jak i wiadomości praktycznych – są policjanci wyszkoleni na specjalnych kursach organizowanych przez Biuro Kadr i Szkolenia KGP, prowadzonych w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie.

Policja Międzynarodowa ONZ

- **Policja Cywilna ONZ**
 - Nadzór na działalnością policji cywilnej
 - Ustanowienie służby policyjnej w Kosowie
- **Policja Specjalna ONZ**
 - Kontrola tłumy
 - Bezpieczeństwo
- **Policja Graniczna ONZ**
 - Zapewnienie przestrzegania prawa na międzynarodowym przejściu granicznym

MIĘDZYNARODOWA POLICJA ONZ W KOSOWIE (struktura policji)

TYMCZASOWA ADMINISTRACJA ONZ W KOSOWIE (UNMIK)		
PRISTINA		
SIEDZIBA GŁÓWNA		
POLICJI MIĘDZYNARODOWEJ		
CIVPOL ONZ Regiony	Policja Specjalna ONZ (3)	POLICJA GRANICZNA ONZ
CIVPOL ONZ Region Pristina Prizren Pec Kosovska Mistrowica Gniljane	Policja Specjalna ONZ Pristina Prizren Pec (2) Kosovska Mistrowica (2) Gniljane	ZESPÓŁY POLICJI GRANICZNEJ ONZ
POLICJA MIĘDZYNARODOWA ONZ UN CIVPOL 1781 POLICJA SPECJALNA ONZ 1125 POLICJA GRANICZNA ONZ 204 RAZEM 3110		

FORMACJE POLICJI CYWILNEJ

	stan faktyczny	stan planowany	kraje uczestniczące	
• UNMIK	8	10	1	Pakistan
			2	Jordan
			1	Spain
			1	Ukraine
			2	India
			1	Poland
• UNTAET	2	2	1	Portugal
			1	Jordan

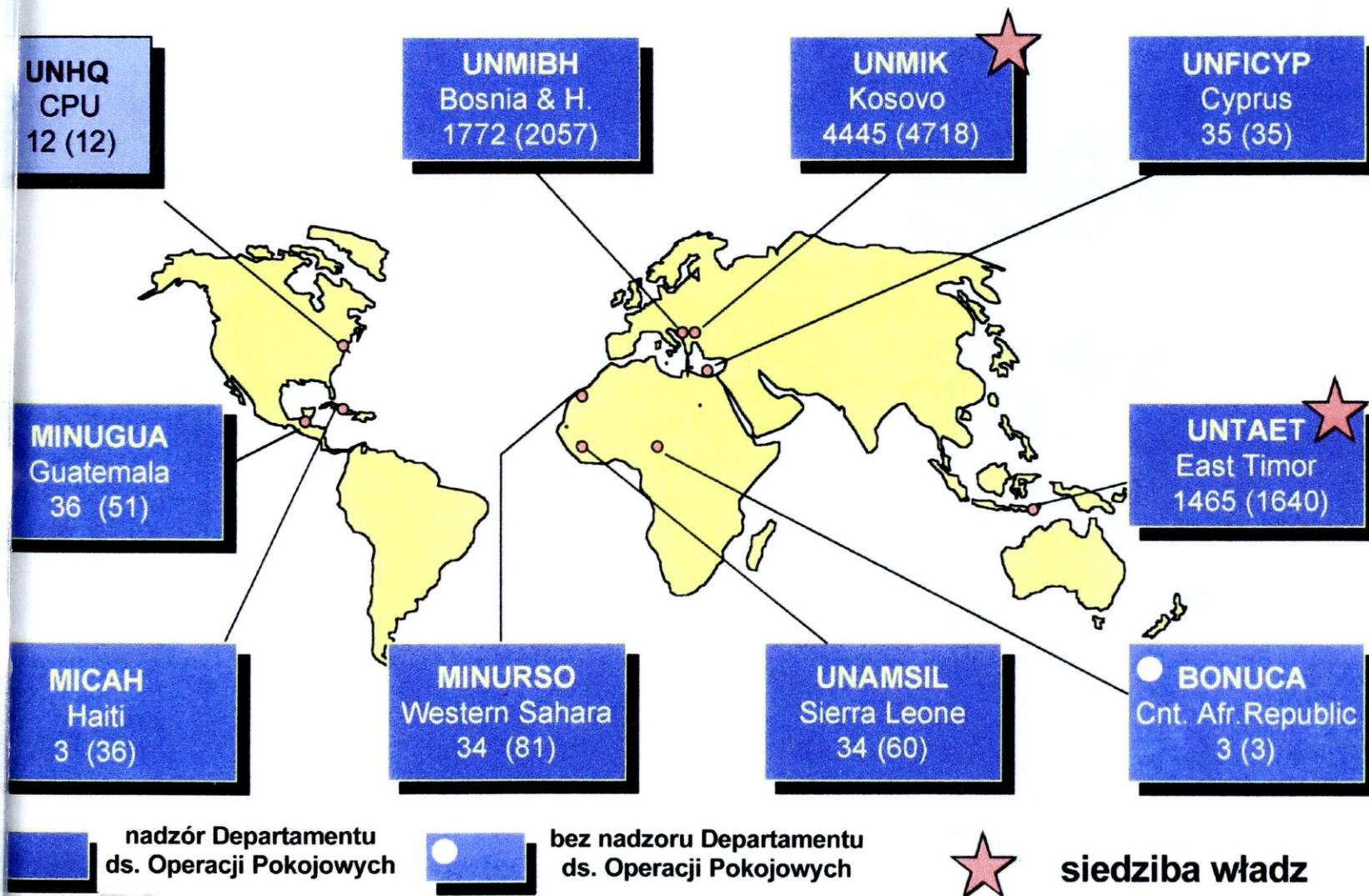

EKSPEDIOWANIE POLICJI W RAMACH ONZ

	stan faktyczny policjantów	stan planowany	liczba krajów uczestniczących
• UNMIBH	1772	2057	45
• UNMIK	4445	4718	52
• UNFICYP	35	35	2
• UNTAET	1465	1640	41
• BONUCA	3	3	2
• UNAMSIL	34	60	11
• MINURSO	34	81	8
• MICAH	3	36	3
• MINUGUA	36	51	11
Razem	7827	8681	

LICZBA KRAJÓW UCZESTNICZĄCYCH - 71

UNCIVPOL (liczebność)

08/12/2000

UNCIVPOL (liczebność)

stan planowany

Authorized:

8681

stan bieżący

Current

:

7827

różnica

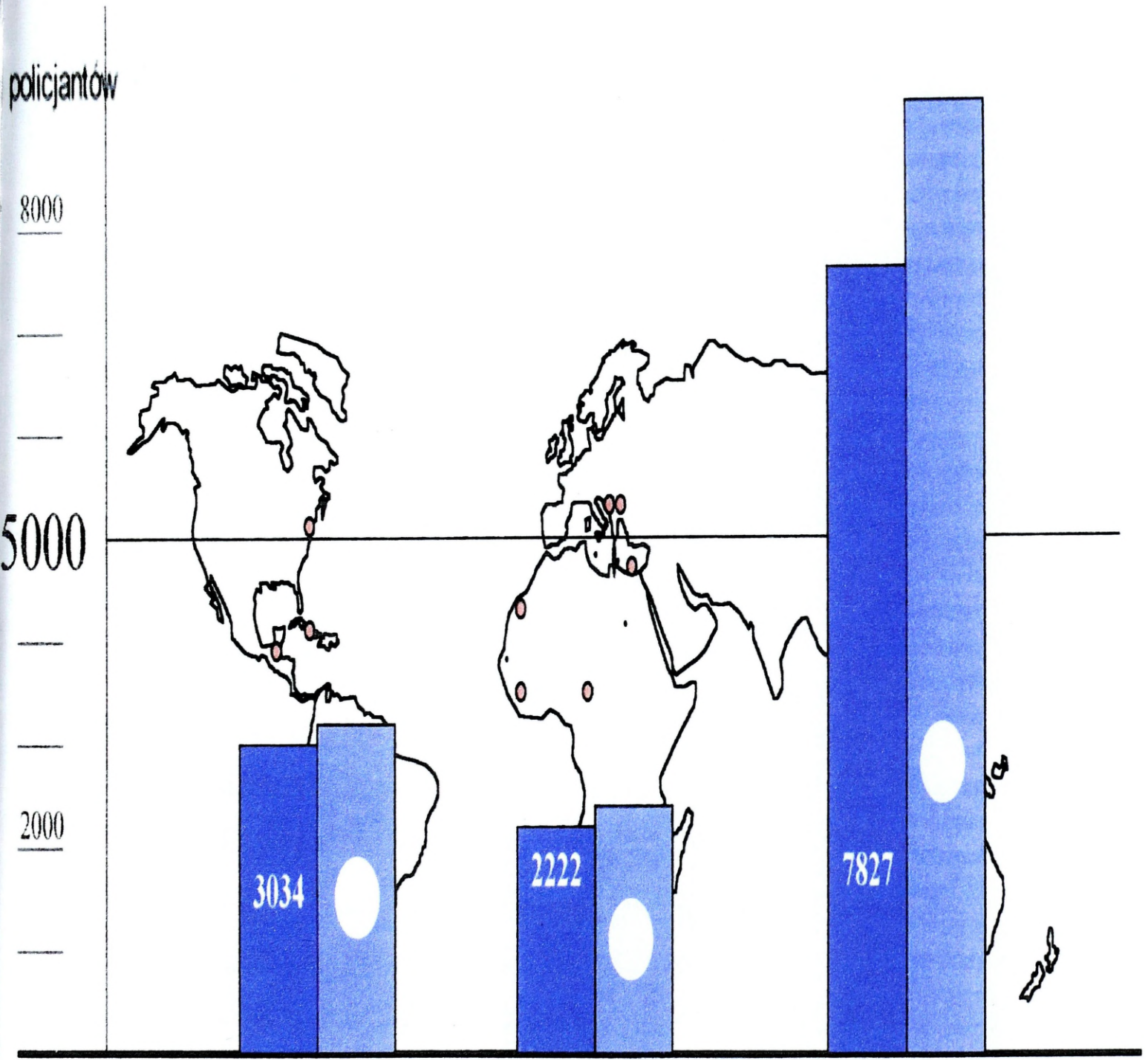
Balance

:

- 854

UNCIVPOL (liczebność)

Year: 1998

1999

2000

Stan faktyczny

Stan planowany

ZAKOŃCZENIE

W pierwszej części pracy (w pierwszym roku), zespół badawczy skupił swoją uwagę na identyfikacji i określeniu zadań a także niezbędnych przedsięwzięć przygotowawczych jakie nasz kraj musi wykonać, by być w pełni przygotowanym do udziału w omawianych operacjach.

W procesie badawczym analizie poddane zostały dokumenty doktrynalne NATO oraz USA-państwa, które posiada niezwykle precyzyjnie i dokładnie opracowaną doktrynę udziału amerykańskich sił zbrojnych w operacjach wojskowych innych niż wojenne.

Nasz kraj tak jak każde państwo uczestniczące w Sojuszu ma swą odrębną specyfikę i własne problemy, jak również własne (narodowe) poglądy, które będą determinowały przyjęcie określonych procedur postępowania, niezbędnych dla koordynacji wspólnych działań w ramach Paktu.

Polska jako kraj od prawie pięćdziesięciu lat uczestniczący w operacjach pokojowych ONZ oraz biorący udział od pięciu lat w operacjach prowadzonych pod dowództwem NATO, w ostatnich latach rozpoczęła intensywne zmiany w przepisach prawnych dostosowujące procedury przygotowań wysyłanych kontyngentów do wymogów sojuszniczych. Określiła miejsce tego rodzaju działań w strategii bezpieczeństwa i strategii obronności. Realizując przyjęte już założenia i regulacje prawne, podjęła szereg zobowiązań związanych z przygotowaniem odpowiednich sił do udziału w operacjach ONZ i NATO.

Przedstawione w pierwszym roku wyniki badań posłużą zespołowi do opracowania w toku dalszych badań założeń teoretycznych oraz koncepcji udziału naszych sił zbrojnych w operacjach Sojuszu innych niż wojenne.

Jednocześnie wiedza zdobyta w dotychczasowym procesie badawczym pozwoliła nam, w drugim etapie badań, na osiągnięcie zakładanego celu badań, jak również rozwiązanie głównego problemu badawczego określonego we wstępie. Zdajemy sobie sprawę, iż nie rozwiązaliśmy wszystkich problemów związanych z uczestnictwem „różnych” sił w operacjach innych niż wojenne. Dlatego w dalszym ciągu problematyka ta będzie przedmiotem naszego zainteresowania i badań, co znajdzie swoje odzwierciedlenie w kolejnych publikacjach.

BIBLIOGRAFIA

1. Arquilla A., Ronfeldt D., *In Athenas Camp. Preparing for Conflict in the Information Age*, wyd. RAND Corp., Santa Monica 1997
2. Balcerowicz B. Sojusz a Obrona Narodowa, Warszawa 1999 r.
3. Brzeziński Z., *Bezład. Polityka światowa u progu XXI wieku*, wyd. Editions – Spotkania, Warszawa 1993
4. Brzeziński Z., *Wielka szachownica*, wyd. Bertelsmann Media, Warszawa 1998
5. Dawidczyk A., *Rola sił zbrojnych wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych*, AON Warszawa 1998
6. Dawidczyk A., *New Security Environment*, referat wygłoszony na konferencji poświęconej bezpieczeństwu europejskiemu u progu XXI wieku w Liptowskim
7. Doktryna Operacyjna Wielonarodowych Połączonych Sił Sojuszu (AJP-01, rozdział 23).
8. Dyrektywa – Planowanie Wojskowe NATO Operacji Wspierania Pokoju (MC-327).
9. Dyrektywa Dwóch Naczelných Dowódców NATO w sprawie Doktryny Sposobu Prowadzenia Operacji Wspierania Pokoju Przez NATO (16.10.1998 r).
10. Dworecki Edward. "Konflikt w Kosowie", Warszawa 2000
11. Fiszer J., (red.), *Państwa narodowe w euroatlantyckich strukturach*, wyd. Komitet Nauk Politycznych PAN, Poznań – Warszawa 1996
12. Fukuyama F., *Ostatni człowiek?*, wyd. Zysk i S-ka, Warszawa 1996
13. Gałganek A., *Zmiana w globalnym systemie międzynarodowym. Supercykle i wojna hegemoniczna*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1992
14. Gagor Fr. Paszkowski K., "Międzynarodowe operacje pokojowe w doktrynie obronnej RP. Toruń 1999
15. Halizak E., I. Popiuk-Rysińska, *Państwo we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, Scholar Warszawa 1995
16. Huntington S., *Zderzenie cywilizacji*, wyd. Muza, Warszawa 1998
17. Jaruzelski W. "Różnić się mądrze". Warszawa 1999

18. Kennedy P., *Mocarstwa świat. Narodziny, rozkwit, upadek*, Książka i wiedza, Warszawa 1994
19. Kissinger H., *Dyplomacja*, wyd. Philip Wilson, Warszawa 1998
20. King A. Schneider B., *Pierwsza rewolucja globalna. Jak przetrwać?*, Raport Rady Klubu Rzymskiego, PTWzKR, Warszawa 1992
21. *Koncepcja Strategiczna Sojuszu-NATO*, Waszyngton 1999
22. Krzyżanowski L., *O podstawach kierowania organizacjami inaczej*, PWN Warszawa 1999
23. Kuczyński M., Ray M., *Ciemieja "Syndrom bałkański"*. Warszawa 2000
24. *Materiały na konferencję "Kappa"*, Wyd. AON 2000
25. *Military Operations Other Than War*, Joint Pub 3 – 07, ed. By Chief of Joint Chiefs of Staff, Washington D.C., 1998
26. Modelski G., *Long Cycles in World Politics*, University of Washington Press, Seattle and London, 1987
27. Moczulski L., *Geopolityka*, Bellona Warszawa 1999
28. Multan W., *Wizje bezpieczeństwa europejskiego*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 1997
29. Mikulaszu, *Słowacja*, 29.11.- 03.12.1999
30. Naisbitt J., *Megatrendy*, wyd. Zysk i S-ka, Poznań 1997
31. Pajestka J., *Rzecz o świecie i polskich sprawach*, Oficyna Naukowa, Warszawa 1993
32. Penc J., *Strategie zarządzania. Perspektywiczne myślenie, systemowe działanie*, Agencja Wydawnicza „Placet”, Warszawa 1997
33. Rutkowski C., Dawidczyk A., „*Adaptacja*”, *Rozwój SZ RP w świetle nowych wyzwań, szans i zagrożeń. W stronę armii XXI wieku*, cz. 1, AON Warszawa 1999
34. Rutkowski, A. Dawidczyk, „*SZ – Sojusz*”. *Strategia wojskowa państwa – członka sojuszu. Narodowe oraz sojusznicze aspekty kształtu i użycia sił zbrojnych*, AON Warszawa 1998
35. C. Rutkowski, A. Dawidczyk, „*SZ Adaptacja*”, *Adaptacja sił zbrojnych do nowych wyzwań i zagrożeń. W stronę armii XXI wieku*, AON Warszawa 1999
36. *Strategia Bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2000
37. *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2000

38. Stefanowicz J., *Ład międzynarodowy. Doświadczenie i przyszłość.*, ISP PAN, Warszawa 1996
39. *Strategic Assessment. Engaging Power for Peace*, wyd. przez Institute for National Strategic Studies. National Defence University, Washington, DC 1998
40. Toffler A., *Trzecia fala*, Warszawa 1986
41. Toffler A. i H., *Wojna i antywojna. Jak przetrwać u progu XXI wieku?*, wyd. Muza, Wspólna Doktryna Dla Operacji Wojskowych Innych Niż Wojna USA (JP-307).
42. Wildstein R., *Rozmowy na koniec wieku*, wyd. Bertelsmann i S-ka, Warszawa 2000
43. *W perspektywie roku 2010*, wyd. Komitet Prognoz „Polska w XXI wieku” przy Prezydium PAN, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 1995
44. Wróblewski R. "Wprowadzenie do strategii wojskowej". Warszawa 1998
45. Vademecum NATO, Warszawa 1998

21 14.70

~~5/4740~~

Cryst ~~355.06~~